

Çevre
Kadınların
İyiliği

atice

DR. İHLAL KARA-ABDULLAH KARA

 NESİL

 NESİL

İSLAM
TARİHİ

İlklerin Annesi
Hız. Hatice

Dr. HİLAL KARA - ABDULLAH KARA

© NESİL

Hız. Hatice

İlklerin Annesi

Dr. Hilal Kara - Abdullah Kara

Jenerik

Yayın Yönetmeni: Ali Erdoğan
Yayın Danışmanı: Metin Karabaşoğlu
Editör: Emine Kaptan
İç Tasarım: Said Demirtaş
Kapak Tasarımı: Kenan Bıyıklı
ISBN: 978-975-269-388-3

Sanayi Cad. Bilge Sk. No: 2 Yenibosna
34196 Bahçelievler - İSTANBUL
Tel: (0212) 551 3225
Faks: (0212) 551 2659
www.nesilyayinlari.com
nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak **Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.**'ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz.

Dijital Medya Direktörü: Mahmut Güleç
Dijital Edisyon Editörü: Uğur Turan
Dijital Yayın Tarihi: Aralık 2011

Bu eserin e-kitap çevrimi **Nesil Digital** tarafından yapılmıştır.
www.nesildigital.com

Dr. Hilal Kara - Abdullah Kara

hilalabdullah@hotmail.com

Hilal Kara

1988 yılında Uludağ Üniversitesi İlahiyat fakültesinden mezun oldu. U.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Hadis Bilim Dalında yüksek lisansını tamamladı. Almanya'da Psikoloji dalında yüksek lisans, Pedagoji dalında doktora yaptı. 1986-1989 yılları arasında Kur'ân Kursu Öğreticisi, 1989-2000 yılları arasında İmam-Hatip Liselerinde Meslek Dersleri Öğretmeni olarak çalıştı. Çeşitli vakıf ve derneklerde Kişisel Gelişim ve Anne Eğitim Seminerleri verdi. Halen akademik çalışmalarına Almanya'da devam eden yazar, Almanca, İngilizce ve Arapça bilmektedir.

Abdullah Kara

1988 yılında Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Cizreli Şeyh Muhammed Said'in Halifesi İbrahim Güneş'ten yedi yıl Arapça ve İslamî İlimler tahsil etti. Bir süre İmam-Hatip Liselerinde Meslek Dersleri Öğretmenliği yapan yazarın, birçok çeviri ve telif eserleri bulunmaktadır.

YAYINLANMIŞ ESERLERİ:

- Kur'ân-ı Anlamak
- İslam Kahramanları
- Mustazaflar I-II
- Gül'ün Gonca'sı Hz. Fatıma
- Cennetle Müjdelenen Hanımlar
- Ashab-ı Suffe - Peygamber Okulunun Yıldızları
- İlklerin Annesi - Hz. Hatice
- Sahabilerin Şehadet Anları - Şehidler Ölmez
- Üç Bilal (r.a)
- Hanım Sahabeler Ansiklopedisi

- Candan Öte Sevmek - Sahabenin Peygamber Aşkı
- Annelerimiz Ezvâc-ı Tâhirât
- Çocuk Sahabiler
- İstanbul Semalarını Aydınlatan Bir Yıldız - Eyüp Sultan (r.a)
- Peygamberimizin Çocukluğu - Can Muhammed
- Sahabenin Ateşle İmtihanı (Asr-ı Saadet'te İman Mücadelesi
- Asr-ı Saadet'te Derin Fitne (Allah Resûlü'nün (a.s.m) Derin Devlet Mücadelesi
- İki Sultan İki Kurban - Hz. Hasan ve Hüseyin (r.anhüma)

Hız. Hatice

Et-Tâhire
Hatîcetü'l-Kübra
Ümm-ü Hind

Hatice b. Huveylid b. Esed b. Abduluzza b. Kusay el-Kureyšî el-Esedî

Allah Resulü'nün Eşı

Müminlerin Annesi

İlk Müslüman

Allah'ın Selam Gönderdiği ve

Cennetle Müjdelediğı Hanım

Annesi: Fatma binti Zâide b. Esem b. Lüey b. Gâlib

Çocukları: Kasım, Abdullah, Zeynep, Rukiye, Ümmü Külsüm, Fatıma

Kardeşleri: Avvam, Hizâm, Nevfel, Hâle, Hâlîde, Rukeyke, Hind

Akrabaları:

Amcaları: Amr, Nevfel, Habib, Seyfi, Hüveyris, Haşım, Muhaşı, Talib, Tüveylib, Halid,

Muttalib ve Haris

Yeğenleri: Hâkim b. Hizâm, Zübeyir b. Avvam

Amcaoğlu: Varaka b. Nevfel

(Vefatı: M. 620)

*Hz. ÂiŖe annemizden rivayet edilir:
“Allah Resulü (a.s.m.) Hatice b. Huveylid’i cennette bir köŖkle
müjdeledi.”^[1]*

*Ebu Evfa’dan rivayet edilir:
“Allah Resulü (a.s.m.) Hatice b. Huveylid’i cennette içinde sıkıntı ve
huzursuzluk olmayan inci bir köŖkle müjdeledi.”^[2]*

[1]

[2]

Birkaç Söz

Allah Resulü'nün (a.s.m.) kendisini “İnsanlığın Hanımefendisi” olarak tanıttığı,

Müslüman hanımlarının en faziletlisi,

Allah Resulü'nün (a.s.m.) eşi ve çocuklarının annesi olan Hz. Hatice validemizi tanımak; onun üstün kişiliğini, örnek hayatını, eşsiz ahlak ve yaşantısını bilmek, şahit olduğu olaylara onunla birlikte yeniden şahit olmak, yalnızca bizim için değil bütün insanlık için çok önemlidir.

Onun Allah Resulü (a.s.m.) ile evlenmiş olması, vahyin ilk inişine şahadetlik etmesi, uluslararası ticaret yapması, “Tâhire” lakabı ile anılması, örnek hayatı ve örnek mücadelesi... Bunların her birini bilmeye ve araştırıp incelemeye, belki yeniden yorumlamaya ihtiyacımız vardır.

Bugün insanlığın en çok ihtiyaç duyduğu şey model insan ve örnek hayatlardır. Hayatımızın her safhasında karşımıza çıkan problemlerin çözümü, bu hayatlarda gizlidir. Efendiler Efendisi Allah Resulü (a.s.m.) ile Hatice Annemizin 25 yıllık örnek aile hayatları, inananlar için özellikle de ailenin temel direği, geleceğin mimarı çocuklarımızın biricik eğitimcisi annelerin faydalanacakları pek çok tablo ile süslüdür. Onlar, yaşamları, özel işleri, ailevi ve sosyal hayatları ile İlahî yönlendirme ve nebevî terbiyeyle yoğrularak ideal aile portreleri çizip bize örnek oldular.

Bugün arzulanan mümin tipleri, inananların önüne konulacak, onlara doğru biçimde anlatılarak sunulacak hayatlarda,

yıldız mesabesinde ki sahabelerin prototiplerinde ve yaşamlarının detaylarında gizlidir. Günümüz insanı özellikle inananlar, onların ışığı ile rotasını çizip hedefe ulaşacak bu şekilde kemale erebilecektir.

Özellikle örnek yaşantıların nerdeyse yok denecek kadar azaldığı asrımızda bu ihtiyaç, her geçen gün biraz daha artmaktadır. Elbette Hz. Hatice'nin eşsiz örnek hayatını, tam olarak anlatabilmemiz, mücadelesini ve tanıklık ettiği ulvî anları size bütün yönleri ile nakledebilmemiz mümkün değildir. Ancak bu konuda en azından önceki yazılanların üzerine bir tuğla koyacağımızı düşünüyoruz.

Bunu yapabilir ve onu biraz olsun tanıtabilirsek kendimizi dünyanın en bahtiyar insanları sayarız.

Hilal Çelikkol KARA & Abdullah KARA

Ağustos 2007, Üsküdar

Birinci Bölüm

Yaşam Seyri

Ailesi

Hız. Hatice, yüz yıllardır Mekke'de yaşayan köklü ailelerden Huveylid b. Esed ile Fatma hatunun sekiz çocuğundan biri olarak dünyaya gözlerini açtı. Doğum yılı meşhur Fil vakasından on beş yıl öncesine rastlamaktadır.

Babası Huveylid b. Esed'de annesi Fatma binti Zâide de Mekke'nin saygın ailelerindendi. Babasının soyu beşinci nesilde Allah Resulü (a.s.m.) ile dedeleri Kusayy b. Kilâb'da, annesinin soyu ise Allah Resulü (a.s.m.) ile dedeleri Lüey b. Gâlib'de birleşiyordu. Bu durum, Hız. Hatice annemizin Allah Resulü (a.s.m.) ile hem baba hem de anne tarafından akraba olduğunu göstermektedir.

Babası Mekke'nin zenginlerinden, hatırı sayılan saygın biriydi. Mekke'deki diğer zenginler gibi o da ticaret yapardı. Bir farkla ki o zulmün ve haksızlığın çok yaygın olduğu bir ortamda yaşamasına rağmen her fırsatta zulme karşı çıkar, zarara uğrayacağını ve insanları karşısına alacağını bile bile hakkın yanında yer almaya çalışırdı.

Ahlakî değerlere sıkı sıkıya bağlı olan Huveylid, hiç bir zaman kötü insanlar ve zalimlerle aynı karede yer almak istemezdi. Bunun için Allah Resulü'nün (a.s.m.) dedesi Abdulmuttalib, zemzem kuyusunu kazmak istediğinde ona zulmedenlere engel olmaya çalıştı. Abdulmuttalib'e karşı çıkarak kuyusunu elinden almaya kalkışan zalimleri durduramayınca

söylediği şiirlerle zalimleri kınadı, onu onaylayıp Abdulmuttalib'e manevi destek oldu.^[3]

Onun hiç korkmadan, büyük bir cesaretle hakkın yanında olduğunu gösteren olaylardan biri, hac ayında Kâbe'de cereyan etti. O sıralarda Yemen krallarından biri Kâbe'yi ziyaret için Mekke'ye gelmişti. Tavafe ettikten sonra Hacerü'l-Esved'i alarak Yemen'e götürmek istedi. Bu arzusunu yerine getirmek için harekete geçince kral olduğuna aldırmadan ona ilk olarak Hız. Hatice'nin babası Huveylid karşı çıktı. Ondan cesaret alan diğer Mekkeliler, harekete geçip Huveylid'i desteklediler. Onların bu karşı duruşları kralın geri adım atmasına neden oldu. Ancak hâlâ arzusunda ısrar ediyordu. İş

iyice büyümeğe başladı. O sırada kral bazı rüyalar gördü. Gördükleri şeylerden korkarak Hacerü'l-Esved'i memleketine götürmekten vazgeçti.^[4]

Huveylid b. Esed Kureyşlilerin fikir danıştığı, şeref ve ahlakı ile meşhur bir tacirdi. Uluslararası ticaret yaptığı için geniş bir çevresi vardı. Sık sık önemli insanlar ile bir araya gelen, ileri görüşlü bir insandı. Kureyşlilerin zaman zaman heyet gönderdiği Yemen kralları ile yakından tanıştırdı. Bundan dolayı Kureyş heyetleri içersinde yer alan, önemli bir elçi olarak bilinirdi. Fil vakasından iki yıl sonra, Allah Resulü'nün (a.s.m.) dedesi Abdulmuttalib'in de aralarında bulunduğu heyete katıldı. Onlarla Yemen kralı Seyf b. Ziyezen'in ziyaretine giderek onun kral oluşunu kutladı.^[5] Bu çok anlamlı ve önemli bir ziyaretti. Ayrıca ziyaret sırasında çok önemli bir bilgiye de sahip oldular.

O günlerde güçlü olan Habeşliler Yemenlilere büyük bir baskı ve zulüm yapıyorlardı. Yemenliler çaresizdi. Onlara karşı mücadele edemiyor, zulüm altında inliyorlardı. Bu duruma son vermek isteyen Yemen'in önemli simalarından biri olan Seyf b. Ziyezen Kisra'dan yardım istemenin yerinde olacağını düşünüyordu. Bunun için İran Kisrası'na giderek ondan yardım istedi. Onun ilmini, ahlakını, güvene şayan kişiliğini bilen Kisra, Seyf b. Ziyezen'ı kırmayarak istediği yardımı yaptı. Onu büyük bir ordu ile Yemen'e gönderdi. Bu ordu, Yemenlileri Habeşlilerin zulmünden kurtardı. Savaştan sonra Kisra, San'a bölgesinin krallığını Seyf b. Ziyezen'e verdi. Böylece halk zulüm ve baskıdan kurtularak adil bir hükümdara kavuşmuş oldu.

Seyf b. Ziyezen kral olunca çevrede oturan dostları akın akın onu kutlamaya geldiler. Bunlar arasında Mekke'den gelen on kişilik kutlama heyeti de vardı. Allah Resulü'nün (a.s.m.) dedesi Abdulmuttalib başkanlığında gelen bu heyet, kralı oldukça memnun etti. Abdulmuttalib, kavmi adına kralla görüşerek onu kutladı. Kral, onları güzel bir şekilde ağırladı. Vakit geçince heyet istirahatata çekilmek için kralın yanından ayrıldı.

Bir süre sonra kral heyet başkanı Abdulmuttalib'i yanına çağırarak onunla görüşmek istediğini belirtti. Abdulmuttalip gidince ona:

– Ey Abdulmuttalib! Sana bir sır vermek istiyorum. Çünkü sende o sırla ilgili bir cevher görüyorum. Bunun için onu yalnızca sana

açıyorum. Ama Allah bu konuda sana bir işaret ya da izin vermedikçe sakın onu kimseye bildirme!

– Olur, onu zamanı gelmeden hiç kimseye söylemem.

Efendimizin dedesi söz verince kral sözlerine şöyle devam etti:

– Âlimler arasında gizli tuttuğumuz önemli bir kitap vardır. Onda özel konular anlatılmaktadır. Onu okurken çok önemli bilgiler buldum. Seni görünce bu konuların seninle ilgili olduğunu anladım.

Abdulmuttalib büyük bir merakla sordu:

– Nedir?

– Tihame bölgesinde bir çocuk doğacak. Onun iki omuzu arasında bir ben bulunacak. Bu çocuk, kıyamet gününe kadar insanlara önderlik ve rehberlik yapacak. Sizde seyyid olacaksınız.

Kralın sözlerini şaşkınlıkla dinleyen Abdulmuttalib, duyduklarından dolayı çok sevindi.

Kral:

– Onun şu sıralarda doğması lazım. Anne babası öleceğinden ona önce dedesi, sonra amcası bakacak,

Allah'ın elçisi olarak görevlendirilecek,

Biz onun yardımcıları olacağız,

Dostlarını aziz, düşmanlarını zelil edecek,

Yeryüzünün en kıymetli yerlerini fethedecek,

Tek olan Rahman'a ibadet edilecek,

Küfür ve kötülükleri yasaklayacak,

Putları kıracak,

Hak ile batıl arasını ayıracak, adalet tam ve doğru bir şekilde yerine gelecek,

İyiliği emredip kötülükten sakındıracak.

Abdulmuttalib biraz düşününce o sırada henüz annesini yeni kaybeden torunu Muhammed'in (a.s.m.) anlatılan bütün vasıflara uyduğunu anlamakta gecikmedi. Bu durumu krala anlatınca kral:

– Yahudiler ona düşman olacak, torununu onlardan koru, diye sıkı sıkıya tembih etti. Sonrada:

– Eğer onun peygamber olacağı zamana yetişebilseydim, askerlerimle birlikte hicret edeceği Medine'ye gider ve orasını devletimin başkenti yapardım, diye iç çekti.^[6]

O günkü Arap dünyası, ilim, okuma ve yazmadan uzak bir toplum olduğu için ancak önemli olaylar aktarılır, bunun dışındaki sıradan

olaylardan fazla bahsedilmezdi. Anlatılan olaylar, ezber ve şiir yolu ile nesilden nesile aktarıldığı için birçoğu kaybolmadan günümüze kadar ulaşmıştır.

Bu anlamda Hz. Hatice'nin annesi Fatma Hanım önemli bir olayın içerisinde bulunmadığı için ismi ve soyu dışında tarih kitaplarında hakkında başka bilgi yok gibidir. Ancak yetiştirdiği çocukların toplumdaki konumuna bakarak onun sıradan bir hanım olmadığını söylemek mümkündür.

Ailenin ortanca çocuklarından olan Hz. Hatice'nin Hâle, Hâlide, Hind ve Rukiye adlarında dört kız kardeşi Nevfel, Avvam ve Hizâm adında üç erkek kardeşi vardı. Bunlardan Avvam'ın annesi Fatma Hanım değildi. Avvam Mazunoğulları'ndan bir hanımın oğluydu.^[7]

Çok zeki, akıllı ve güzel bir çocuk olan Hz. Hatice, iyi bir şekilde yetişti. Mekke'nin önemli ailelerinden birinin kızı olması, kalabalık bir aile içinde, kardeşlerinin olumlu katkıları ile büyümesi ve ailenin maddi durumunun iyi olması, sıra dışı biri olmasında önemli rol oynadı.

Annemizin kardeşleri ve yeğenleri de Mekke'de söz sahibi olan önemli kişilerdi. Erkek kardeşlerinin hepsi ticaretle uğraşan, zengin ve itibarlı insanlardı. Ticaret için sık sık Mekke dışına gittikleri için görgü ve sosyal yönleri güçlüydü. Onların bu durumu ailedeki diğer kişilere de yansıyor, onların iyi yetişmelerine destek oluyordu.

Kadınların Hanımefendisi

Büyüdüğünde akıllı ve ahlakı ile oldukça dikkat çeken Hz. Hatice, yaptığı işler ve davranışları ile her zaman Mekkelilerin takdirini kazandı. Akıllı ve becerikli olmasının yanı sıra ağır başlı olgun biri olması, yerli yerince hareket etmesi, yanlış ve kötü işlerden uzak durması, onun bir kadın için eşsiz değere sahip olan bir vasıfla taçlanmasına vesile oldu.

Halk, çok sevip saydıkları ve takdir ettikleri Hz. Hatice'ye, bu özelliklerinden dolayı **Seyyidet-ü Nisâu Kureyş–Kureyşli Kadınların Hanımefendisi** dediler.^[8]

Ahlaksızlığın arttığı, zinanın yaygınlaştığı, insanî değerlerin kaybolmaya yüz tuttuğu bir zaman ve ortamda yetiştiği hâlde,

hayâsızlık bir tarafa ciddiyetsizlikten bile uzak nezih bir hayat yaşadı. İçki, kumar ve zinanın meşrulaştığı bir toplumda, sosyal hayatın içinde aktif bir şekilde yer almasına rağmen, kendini bu tür kötülüklerden koruyarak iffet ve namus timsali oldu.

Çevresindeki insanlar, iffet ve nezahetinden dolayı ona hayranlık ve gıpta ile bakıyordu. Hz. Hatice bu özellikleriyle genç kızlara örnek gösteriliyordu. Hatta bu örnek vasfından dolayı, içinde yaşadığı cahiliye toplumu, iffetini en güzel şekilde ifade etmek üzere Hz. Hatice'ye Tâhire-Tertemiz Hanım lakabını vererek onu en isabetli isimle taltif etti.^[9]

Bütün bunlar elbette tesadüfen olmuş şeyler değildi. Onun çevresinde kendisi ile yakından ilgilenen, cahiliye kirine bulaşmamış, sürekli gerçeği arayan insanlar vardı. Onlar, eşsiz bir ahlaka sahip olmasında ve gelecek günlere hazırlanmasında annemize önemli katkılar sağladılar.

Onun yetişmesinde emeği geçen kişilerden biri yengesiydi. Allah Resulü'nün (a.s.m.) öz halası, havarîm dediği Zübeyir b. Avvam'ın annesi olan Safiye Hanım, onunla her zaman yakından ilgilenirdi.

Hz. Hatice ile yakından ilgilenen ve onun ahlakî çöküntü içindeki toplumda tertemiz kalmasında büyük emeği olanlardan birisi de amcasının oğlu Varaka b. Nevfel'di. O putperest topluma rağmen, putlara tapmayıp hakikati arayan dört Mekkeliden biriydi.

Cehalet bataklığında hakkı bulmayı başaran, okuyup araştırarak büyük bir âlim olan Varaka b. Nevfel, özellikle babası ve eşi öldükten sonra Hz. Hatice annemizle daha yakından ilgilendi. O, annemizin en büyük bilgi kaynağıydı. Onun putlardan ve toplumun kötülüklerinden uzak durmasına her zaman yardımcı oldu. Tecrübelerini ve beklenen son Nebî ile ilgili bilgilerini annemize aktarıyor, onu hayata hazırlıyordu.

Annemizin yakınlarında bulunan bir diğer kişi, büyük kardeşi Hizâm'ın oğlu, Hakîm'di. Fil vakasından üç yıl önce, Kâbe'de doğan ilk çocuk olarak meşhur olan Hakîm b. Hizâm, Hz. Hatice'nin ticaret hayatındaki en büyük yardımcısıydı. Gençlik yıllarından beri Allah Resulü (a.s.m.) ile arkadaş olan Hakîm, genç yaşına rağmen Rifâde-hacılara hizmet-görevini üstlenerek bu görevi en güzel şekilde yürüten Kureyşlilerin önde gelen liderlerindendi.

Nesep ilmini çok iyi bilen Hakîm b. Hizâm'ın, yalnızca Hz. Hatice validemize değil, İslam davet mücadelesine de büyük katkıları oldu. Bu yönü ile o İslam Tarihi'nin önemli şahsiyetlerindendi.^[10] Onun Müslümanlar için büyük önem arz eden bu katkıları, ileriki bölümlerde yeri geldikçe anlatılacaktır.

İlk Evliliği

Aklı, güzelliği, ahlakı, hareketleri ve tavırları ile dikkatleri üzerine toplayan Hz. Hatice'nin evlilik çağı gelmişti. Mekke'nin ileri gelenlerinden pek çoğu onunla evlenmek istiyor, bunun için harekete geçiyor, “evet” denilmesi için bütün imkânlarını kullanıyorlardı. Ancak hepsi “hayır” cevabını alıyordu.

Ona talip olanlardan biri de Ebu Hâle b. Zürâre idi.

Hz. Hatice kendisine talip olanlar arasından Ebu Hâle'yi seçti. Mekke'nin ileri gelenlerinden olan Ebu Hâle, oldukça zengin aynı zamanda da ahlaklı, şahsiyetli ve olgun bir beyefendi idi.

Ebu Hâle, Hz. Hatice'yi çok seviyor, ona özel önem veriyor, onun kendini geliştirmesini destekleyerek rahat ve huzur içinde yaşaması için gayret ediyordu. Saygın kişiliği, aktif ticaretin içinde oluşu ile eşî Hz. Hatice'yi pek çok yönden zirveye doğru taşıyordu. Buna Hz. Hatice'nin çocukluktan beri elde ettiği bilgi ve görgü birikiminin önemli katkısı oluyordu.

Eşî ile mutlu bir yaşam süren Hz. Hatice, birkaç yıl sonra hayatının en güzel günlerinden birini yaşadı. Hamile olan annemizin, güzeller güzeli bir oğlunun dünyaya gözlerini açışı hayatına ayrı bir neşe kattı. Onunla annelik duygularını tadan Hz. Hatice, Ebu Hâle ticaret için Şam'a gittiğinde, yalnızlığını oğluyla paylaştı.

Hâle'den bir süre sonra annemizi yeni bir heyecan sardı. İkinci oğulları olunca dünyalar onun olmuştu. Hind ismini verdikleri bu çocuğu ile hayatları daha bir güzelleşti.

Zor Günler

Annemizin mutluluğu uzun sürmedi. Evliliğinin üzerinden altı yedi yıl geçmeden, felaketler üst üste gelmeye başladı. İkinci oğlunun doğumundan birkaç yıl sonra eşi hastalandı. Yapılan tedavilerin hiçbiri sonuç vermedi. Her gün biraz daha kötüleşen Ebu Hâle, annemizin gözyaşları arasında vefat etti. Eşinin ölümü ile derinden sarsılan Hz. Hatice, iki çocuğu ile bir başına kaldı.

Çok üzülmesine rağmen hayat devam ediyordu. Kaybettiği mutluluğu yeniden yakalamak için kendine bir yol çizmeliydi. Çocukluk ve evlilik döneminde elde ettiği birikim ona, eşinin kaldığı yerden devam etmesini işaret ediyordu.

Ama bu nasıl olacaktı?

Eşi Mekke'nin nerdeyse en büyük ticaret adamıydı. Uluslararası ticaretle uğraşıyor, Mekke dışında birçok ülke ve şehirde yaşayan insanlarla bağlantı kuruyor, gerektiğinde onlara iş veriyordu.

Bölgede bu çapta ticaret yapan bir hanım var mıydı?

Erkekler ona bu fırsatı verir miydi?

Kadın olarak büyük bir güç ve mücadele isteyen bu işin üstesinden gelebilir miydi?

Bitmek bilmeyen sorular başını döndürüyor, ümitle ümitsizlik arasında gidip geliyordu. Biraz düşünüp araştırdığında yakın ve uzak çevresindeki kadınların yalnızca küçük çapta ticaretle meşgul olduğunu fark etti. Onun yapmak istediği çapta bir ticaret, erkeklerin bile gözünü korkutuyordu.

Peki, eşinin ona bıraktığı serveti hesapsızca harcayıp gününü gün mü edecekti?

Yoksa onları birinin eline teslim ederek bir köşeye çekilecek, olanları mı izleyecekti?

Çocuklarına bakıp onları en iyi şekilde yetiştirmek, yeniden evlenip tekrar mutlu bir yuva kurmak da bir yoldu. Ancak annemiz, birikimini kullanmak ve bu doğrultuda güzel işler başarmak istiyordu.

Konuyu kendisi ile yakından ilgilenen ve ondan hiçbir yardımı esirgemeyen yeğeni Hakîm b. Hizâm'a açtı. Yeğeninden kendisine destek olacağı sözünü alınca tercihini ticaretten yana koyarak eşinin bıraktığı yerden devam etmeye karar verdi.

Ticaretle birlikte sosyal hayata da çok aktif bir şekilde katılan Hz. Hatice, kısa zamanda büyük başarılarla imza atarak Mekke'nin en

büyük tacirlerinden biri oldu. Hakîm b. Hizâm, teyzesine verdiği sözü tutarak ona özellikle ilk günlerde büyük destek oldu.

Yeğeni olmasına rağmen annemizden yalnızca iki yaş küçük olan Hakîm b. Hizâm, Kureyşlilerin sayılı tüccarlarından. Akıllı, cömertliği ve sosyal ilişkileri ile öne çıkan Hakîm efendimiz, daha yirmi yaşında iken Kureyşlilerin yönetim merkezi sayılan Darün Nedve'nin üyesi olmuştu. Hatta bazı tarihçiler, Darün Nedve'nin yerinin de ona ait olduğunu söylerler.

Annemizle yakından ilgilenen yeğeni, ömrünün sonuna kadar en zor anlarda hep onun yanında oldu. Allah Resulü (a.s.m.) ile de yakından tanışan Hakîm efendimiz, İslam'ın ilk yıllarında Müslüman olmayıp Mekke'nin fethine kadar beklese de her zaman Müslümanların yanında oldu. Onlara yardım etmekten hiçbir zaman geri durmadı.

Büyük bir ticarî kabiliyete sahip olan annemiz, kısa zamanda yaptığı işi kavrayarak çocukluktan beri ticaret yapan insanlar kadar ticaretin inceliklerine vakıf oldu. Hatta bir süre sonra Şam'a gönderilen kervanlardaki en fazla mal ona ait olmaya başladı.

Yanında pek çok insan çalıştıran annemizin, en önemli yardımcılarında birisi kölesi Meysere idi. Ona çok güvenen annemiz, her seferde onu kervanlar ile birlikte gönderir, geri döndüklerinde, olup biten bütün gelişmeleri, en ince detayına kadar ona sorup öğrenirdi.

Asil bir hanım olan Hz. Hatice, ahlakı, sosyal ilişkileri, zenginliği ile Kureyşlilerin çok değer verdiği, sevip saydığı birisiydi. Eşi vefat ettikten kısa bir süre sonra evlilik teklifleri almaya başladı. Onu çok beğenen ve ısrarla evlenmek isteyenlerden biri Atîk b. Âiz'di. Ebu Cehil'in kabilesi Mahzûmoğulları'nın ileri gelenlerinden olan Atîk'in ısrarı, annemizin "evet" demesi ile sonuçlandı. Atîk'i çok sevindiren bu cevaptan kısa bir süre sonra evlendiler.^[11]

İlk günlerde ikinci eşi ile de mutlu olan Hz. Hatice'nin, bir süre sonra dünya tatlısı bir kızı oldu. Kızlarına Hind ismini verdiler. Üçüncü çocuk ile annemiz daha da mutlu oldu. Ama bu eşi bu kadar mükemmel hanımın kıymetini bilemedi. Onu üzmeye, her geçen gün biraz daha mutsuz edecek şeyler yapmaya başladı. Annemiz eşi ile ilişkilerinin gittikçe kötüye gittiğini fark ediyor, düzeltmek için çabalıyor, ancak çabalarının hep boşa çıktığını görerek üzülmüyordu.

Bazen zengin ve mükemmel olmak, güzel ahlaka ve sosyal statüye sahip olmak yetmiyordu. Bütün bunlara rağmen, eşiniz bu güzellikleri yok sayarak sizi mutsuz edebiliyordu. Hz. Hatice işte tamda bunu yaşıyordu. Maddi ve manevi bütün güzelliklere sahip olan annemiz, bütün bunları eşi ve çocuklarının mutluluğu için kullandığı hâlde yinede mutlu olamıyordu. Ne yaparsa yapsın eşinin her geçen gün onu biraz daha mutsuz etmesinin üstesinden gelemiyordu.

Herkes cevherin kıymetini bilmiyordu. Atîk'te bunlardandı. Ondaki eşsiz güzellikleri görüp annemizi mutlu etmeye çalışmak bir yana, onu sürekli mutsuz etmişti.

Birkaç yıl evli kaldıktan sonra eşinden ayrılan Hz. Hatice, çektiği büyük sıkıntılardan dolayı bundan sonra yeni bir evliliğe soğuk bakmaya başladı. Bunun için kendisine yapılan pek çok teklifi hiç düşünmeden reddetti. İkinci evliliğinde yaşadığı olumsuzluklardan dolayı ömrünün sonuna kadar bir daha evlenmek istemiyordu.^[12]

Eşinden ayrıldıktan sonra çocukları ve işi ile daha çok ilgilenen annemiz, kısa zamanda kendini toparlayıp üzüntüleri ile baş etmesini bildi. Bu acı tecrübe ona çok şey öğretmiş, hayatı başka pencerelerden görüp tanımasına vesile olmuştu. Ama onu üzen olaylar bu kadarla bitmedi. Bir süre sonra yalnızca onu değil, bütün Mekkelileri perişan eden, hayatında iz bırakacak olaylar olmaya başladı. Kinâneoğulları ile Havazinliler arasında sudan bir sebeple savaş çıkınca Kinâneoğullarının müttefiki olan Kureyşliler, onlarla birlikte savaşta taraf olmak durumunda kalmışlardı. Savaş haram aylarda yapıldığı için ona, Ficâr savaşı adı verildi. Kabilelerin ileri gelenlerinin harekete geçerek araya girmeleri ile savaş fazla büyümeden durduruldu. Ancak ertesi yıl başka bir nedenle bu kez hemen bitmeyen yeni bir Ficâr savaşı patlak verdi. Daha sonra başka bir savaş, daha sonraki yıl yeni bir savaş daha oldu.

Son savaş Kinâne ve Mekkeliler ile Kays-Aylanlar arasında oldu. Tam dört yıl süren bu savaşlar, bütün Mekkelilerin hayatını derinden etkiledi. Dört yıl boyunca kimsenin gözyaşları dinmedi. Kimse huzur bulamadı. Şefkat ve merhamet timsali olan Hz. Hatice, savaşın başladığı günden itibaren her gün ölüp ölüp diriliyor, bu gün kimin ölüm haberi gelecek diye büyük bir endişe ve korku içinde bekliyordu. Kimi gün bir komşusunun, kimi gün bir akrabasının ölüm

haberini alıyor, bazen onları defnetmeden başka biri öldürölüyordu.
[13]

Pek çok Mekkelinin öldüğü bu savaşlarda Hz. Hatice, ilk olarak Tâlib ve Tuveylib adındaki amcalarını, kaybetti. Onların acısı dinmeden Nevfel ve Habîb adındaki amcaları öldü. Ardından babası, kendisine yardımcı olan Hakîm'in babası ve büyük kardeşi Hizâm'ı kaybetti. [14] Gözyaşları sel olup aktı, göz pınarları kuruyuncaya kadar ağladı. Ama sabretmekten başka çaresi yoktu.

Kişinin hayatındaki sıkıntılar onu üzüp canını yaksa da sabretmesini bilerek başına gelenleri doğru okuyan insanlar, onlar vasıtası ile normal yaşam seyrinde kazanamayacağı kadar çok hayat tecrübesi kazanırlar. Bu tecrübeler onları olgunlaştırır, sabırlarını artırarak iradelerini çelikleştirir ve büyük davaları omuzlamaya hazır hâle getirir.

Acı tatlı pek çok yaşam deneyimi kazanan, her bir sıkıntı ile duyguları derinleşen, düşünceleri yoğunlaşan ve ötelerin ötesini görecek ufka sahip olan Hz. Hatice, belli ki büyük bir dava için hazırlanıyordu. Acılara sabredip zorluklara direnmesini öğrenerek... Birçok sorumluluğu bir anda yürütmeyi başarıp kalbî duygularını saflaştırıp mana âlemini anlayacak hâle getirerek...

Yaşadığı bunca acının üstesinden gelen Hz. Hatice, çocuklarına bakmayı ihmal etmeden ticarete devam ediyordu. Bu arada ilk eşinden olan oğulları büyümüş, delikanlılığa adımlarını atmaya başlamışlardı. Babası ölünce annemiz, amcalarından kendisine en yakın gördüğü Amr b. Esed'in koruması altına girdi. Uluslararası ticaret yapsa da o günün şartlarında ismen bile olsa sığınacağı bir gölgeye ihtiyaç duyuyordu. Ona gölge olacak en uygun kişi ise amcası Amr b. Esed'di. Bunun farkında olan amcası, kardeşi ölünce yeğenini kanatları altına aldı. [15]

Kesişen Yollar

İlahî plan, Hz. Hatice'yi hayatını tamamen değiştirecek bir göreve, bir makama, ulvî bir hizmete hazırlıyordu. Bu, hiçbir kadına nasip olmayacak hayal bile edemeyeceği çok ulvî bir makam, çok büyük bir lütuftu. Ancak önemli olan bu hizmetin yüceliğini kavramak,

ötelere ötesini görebilmek, makamı doldurabilecek liyakati kazanıp zamanı gelince büyük bir sabırla hizmet edebilmek, tevdi edilen görevi en güzel şekilde yapabilmektir.

Bu hizmeti en güzel şekilde yapmak için hazır ve donanımlı olmalıydı. Bir taraftan yaşadığı hayat onu pişirip olgunlaştırıyor, bir taraftan yeğeni Hakîm b. Hizâm'ın desteği ile ticaret yaparak sosyal hayatı en güzel şekilde öğreniyor, ufku her gün biraz daha genişliyordu. Geriye iki şey kalıyordu. Biri manevî değerler konusunda hazırlanıp alt yapısının oluşması, diğeri ise yollarının Allah Resulü (a.s.m.) ile kesişmesi.

Mekke'de putlara tapmayan, onlara karşı çıkıp insanları uyaran kişilerden biri, Hz. Hatice'nin amcasının oğlu Varaka b. Nevfel'di. Varaka, ilahî bir lütufla putlara tapmanın yanlışlığını kavramış ancak Mekke'de kendisine doğrunun ne olduğunu öğretecek birini bulamamıştı. Çevresindeki bütün insanların puta taptığını görünce şehirden ayrılarak hakikati aramaya başladı. Hristiyan ve Yahudi din adamları ile görüştü, İbranice öğrendi. Araştırmaları sonunda kendi gibi muvahhid olan Zeyd b. Amr ile birlikte Şam'da yaşayan bir papazın yanına gittiler. Onun anlattıklarından etkilenen Varaka, papazın davetini kabul ederek Hristiyan oldu. Bir süre orada eğitim gören Varaka b. Nevfel, çeşitli dini kitaplarla Mekke'ye geri döndü. Bundan sonra vaktini sürekli Tevrat, İncil gibi mukaddes kitapları okuyup onların emirleri doğrultusunda ibadet ederek geçirdi.^[16]

Özellikle babasını kaybettikten sonra Hz. Hatice ile yakından ilgilenen Varaka, onu teselli ederek sabırlı olmasını tavsiye ederdi. Hz. Hatice'yi manevî yönden desteklerdi. Kendisine ihtiyaç duyduğu zaman Hz. Hatice'ye yol göstererek aydınlatırdı.

Daha sonra Hz. Hatice ile yolları kesişecek olan Efendimiz de ticaret ile meşguldü. O ilk olarak çocuk yaşlarında amcası ile birlikte ticarî seferlere katılmıştı. Çocukluk yıllarını genelde koyun otlatarak geçiren Efendimiz, gençlik yıllarının başlarından itibaren kısıtlı imkânlarına rağmen ticaretle ilgilenmeye başladı. Tarihçilerin bildirdiğine göre, ilk ticarî seferini Hz. Ebu Bekir ile birlikte yaptı.

Allah Resulü (a.s.m.) yirmi, Hz. Ebu Bekir on sekiz yaşında iken ticari bir kervanla birlikte Şam'a gitmek için yola çıktılar. Yolda uzun bir ağacın bulunduğu yerde mola verdiler. Allah Resulü (a.s.m.) dinlenmek için bu ağacın gölgesine oturdu. O sırada Ebu Bekir bazı

sorular sormak için yakında bulunan rahip Bahira'nın yanına gitmişti. Konuşma esnasında rahip Bahira ile hiç unutamayacağı kısa bir konuşma yaptı.

- Şu ağacın gölgesinde oturan kim?
- Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalib.
- Allah'a yemin ederim ki O peygamberdir. Hz. İsa'dan sonra bu ağacın altında yalnızca son peygamber gölgelenecektir.

Bu konuşma Hz. Ebu Bekir'i çok etkilemiş, duyduklarını hayatının değiştirmişti.^[17]

Allah Resulü'nün (a.s.m.) gençlik yıllarındaki ortaklarından biri de çok güvenilir bir tacir olan Saib b. Ebu Saib'di. Allah Resulü (a.s.m.) daha sonraki günlerde ortağını şu sözlerle anlatır:

“O cahiliye döneminde benim ortağımdı. Çok hayırlı bir ortaktı. Hile ve fitne yollarına asla sapmaz, problem çıkarmaz ve gereksiz tartışmalara girmezdi.”^[18]

Mekke Fethi sırasında Müslüman olmak için Allah Resulü'ne (a.s.m.) gelen Saib b. Ebu Saib'i gören Hz. Osman, onu övmeye başladı. Allah Resulü (a.s.m.) ona müdahale ederek:

– Onu bana tanıtmanıza gerek yoktur. Ben onu çok iyi tanıyorum. Mekke'de iken o benim arkadaşımdı, buyurur. Saib b. Ebu Saib ise;

– Evet, Ya Resulallah! Anam-babam sana feda olsun! Sen ne güzel arkadaş, ne güzel ortakydın, dedi. Efendimiz:

– Merhaba kardeşim, ortağım! Ortaklık yaptığımızda o ne hile yapar, nede gereksiz yere çekişirdi.

Ey Saib! Cahiliye devrinde adet edindiğin güzel alışkanlıkları Müslüman iken de devam ettir. Önceki gibi konuklarını ağırla, yetime bak, komşularına iyilik yapmaya devam et!

Ey Saib! Senin, cahiliye döneminde yaptığın o güzel ameller, hep boşa giderdi. Ama bu günden sonra yapacağın amellerin karşılığını göreceksin, onlar asla boşa gitmeyecektir.^[19]

Saib b. Ebu Saib o günlere ait anılarını anlatırken şöyle der:

“Gençlik yıllarında Allah Resulü (a.s.m.) ile ortaklık. Sermayemiz olmadığı için başkası adına ticaret yapıyorduk. O da genelde Hz. Hatice olurdu. Hz. Hatice'nin kervanına katılarak onun adına ticaret yapar, karşılığında her sefer için bir deve alırdık. Sefer dönüşünde hesabı görmek ve hakkımızı almak için Hz. Hatice'nin yanına her

zaman ben giderdim. Bu durum Hz. Hatice'nin dikkatini çekmişti. Bir gün bana:

- Muhammed b. Abdullah niçin gelmedi, diye sordu.
- O utanıyor, dedim. Konuşmamız bitince hakkımızı alıp geri döndüm.”

Allah Resulü (a.s.m.) o günlere ait anısını şu sözlerle ifade buyurdu:

“Hatice için iki kez, birer deve karşılığı sefere çıktım.”^[20]

Bu ticarî faaliyetler vesilesi ile Hz. Hatice ile Allah Resulü'nün (a.s.m.) yolları Efendimizin gençlik yıllarından itibaren kesişmeye başladı. Annemiz, muhtemelen onun hakkındaki ilk detaylı bilgiyi ortağı Saib b. Ebu Saib'den almıştı.

Kaderin Tecellisi

İlahî plan çok zor, hatta imkânsız gibi görünen vuslatın alt yapısını hazırlamış, geriye annemizi Efendimize yaklaştıracak İlahî kıvılcımlar kalmıştı. Risalet Penâhı'nın eşi olmaya hazırlanan annemizin, hayatında bu yönde çakan en önemli kıvılcım, bir bayram günü duydukları ve yaşadıkları oldu.

İbn-i İshak'ın bildirdiğine göre;

Bir bayram günü Hz. Hatice annemiz, Kâbe'ye giderek önce tavaf etti. Tavaftan sonra, samimi bir şekilde Rabb'ine yönelerek uzun uzadıya dua etti. Duası bitince Kâbe'nin bir başka tarafında bayram kutlamaları yapan Kureyşli hanımların yanına uğradı. Hanımlarla sohbet ederken yüksek sesle kendilerine hitap edildiğini duydular. Yahudi bir âlim yanlarına kadar gelip büyük bir heyecanla onlara sesleniyordu.

- Ey Kureyş hanımları! Şüphesiz ki yakında bu topraklarda bir peygamber çıkacak. Hanginizin eline onunla evlenebilme fırsatı geçerse sakın bu fırsatı kaçırmayın. Onunla hemen evlensin, dedi.

Yahudi'nin bu önemli uyarısını Hz. Hatice annemizden başka hiç kimse ciddiye almadı. Yalnızca o Yahudi âlimi pür dikkat dinledi. Kadınların çoğu, dinlemek bir tarafa, kendilerini rahatsız ettiği ve eğlencelerinin arasına girdiği için Yahudi âlime kızdı. Kimisi “mecnun” diye söylendi, kimisi, ağzına geleni sayıp döktü. Hatta

bazıları daha da ileri giderek yerden aldıkları çakıl taşlarını ona doğru fırlattı.^[21]

Daha önce Varaka b. Nevfel ile yaptığı konuşmalar, başına gelen onca sıkıntı ve ticaret hayatı Hz. Hatice'yi pişirmiş, sıradan ve duyarsız bir hanım olmaktan uzaklaştırmıştı. Bütün bunlar fitratından gelen derin bir sezgi ile birleşince ötelere ötesini seyredecek ufka sahip olmuştu âdeta. Yahudi âlimin sözlerini duyunca kalbinin derinliklerinden geleceğe doğru nurdan bir pencere açılmıştı sanki. Gönül penceresinden yıllar sonrasını seyrederken duyduğu sözleri içinden tekrar ederek üzerinde uzun uzadıya düşündü. Belli ki bir süre hayal âlemine daldı.

Kim bilir belki de o kendisiydi.

Neden olmasın?

Peki, ama bu gün ne zamandı?

Acaba onun hanımı olmak şerefine erebilir miydi?

Peygamber hanımı olmanın hakkını verebilir miydi? Ardı arkası gelmeyen sorular zihnini meşgul edip durdu.

Bu olaydan sonraki günlerde sık sık rüya görmeye başladı. Babası vefat ettikten sonra Hz. Hatice validemizle yakından ilgilenen amcasının oğlu Varaka b. Nevfel, manevî konularda her zaman ona yol gösterir, onu hayra ve güzele yönlendirirdi. Hz. Hatice annemiz sık sık rüya görmeye başlayınca rüyalarını gidip Varaka'ya anlatma ihtiyacı duydu. Her seferinde amcasının kızını dikkatle dinleyen Varaka b. Nevfel, onun rüyalarını önemser, ona bu rüyaların gelecekte güzel şeyler yaşayacağına işaret ettiğini söylerdi.

Hz. Hatice bir gün dehşetle yataktan kalktı. Onu derinden sarsan şey görmüş olduğu enteresan rüyaydı.

Rüyasında; gökten inen bir güneşin Mekke'nin semalarını kapladığını, oradan kayarak evinin üzerinde durduğunu gördü. Güneş, evin her köşesini aydınlatmış, etraf onun zıyasından parlıyordu. Bakanların gözlerini kör edecek kadar parlak olan bu ışık, daha sonra onun evinden çıkarak bütün âlemi aydınlattı.

Gördüğü rüya ile büyük bir heyecan, tatlı bir sevincin yanı sıra, endişe ve korkuya kapıldı. Kendi kendine “Bunlar boş şeyler olamaz,” diyordu.

“Evimin içinde bir güneş!

Bu evden çıkıp dünyayı aydınlatacak bir nur!

Bütün bunlar ne anlama geliyor,” diye kendisine soruyor ve bu rüyanın çok önemli bir işaret olduğunu düşünüyordu.

Rüyanın etkisinden bir türlü kurtulamayan annemiz, sabahın erken saatleri de olsa doğruca Varaka b. Nevfel’in yanına gitti. Derin bir ilme sahip olan Varaka mutlaka bu rüyanın ne anlama geldiğini bilir diye düşünüyordu.

Hız. Hatice evine gittiğinde, Varaka b. Nevfel semavî kitapları okuyordu. İçeri girmek için izin istedi. Hız. Hatice’nin sesini duyan Varaka, sabahın erken saati olduğu için “Acaba kötü bir şey mi oldu?” diye endişelendi. İçeri buyur ederken şaşkınlıktan dudaklarından gayr-i ihtiyari şu sözler döküldü:

– Hatice! Tâhire!

Çünkü bu saatte onun geleceğini hiç tahmin etmiyordu. Hız. Hatice:

– Benim, dedi. Varaka, büyük bir kaygı ve endişeyle:

– Ne oldu? Bu saatte niçin geldin, diye sordu. Annemizin sıkıntılı olduğunu görünce ona yer gösterdi. Hız. Hatice biraz rahatlayınca gördüğü rüyayı en ince detaylarına kadar anlatmaya başladı. Varaka efendimiz, büyük bir dikkatle onu dinliyordu. O anlattıkça Varaka gülümsüyor, sevinçten yüzü parıltıyordu. Hız. Hatice validemizin sözleri bitince büyük bir heyecanla:

– Müjdeler olsun! Müjdeler olsun! Ey amcakişü şüphesiz ki bu rüya, Allah’ın sana olan büyük lütfunun bir işaretidir. Çok geçmeden Allah, senin evine bir nur ihsan edecektir. Eğer rüyan doğru çıkarsa Nübüvvet Nuru mutlaka evinin içini aydınlatacaktır. Son peygamberin nurunun feyzinden muhakkak faydalanacaksın, dedi.

Varaka konuşurken dikkatle onu dinleyen Hız. Hatice, bayram günü Yahudi âlimin hanımlara söylediği sözleri hatırladı. İki söz, birbirlerini ne kadarda tamamlıyordu! Büyük bir sevinç ve merak içinde oradan ayrıldı. [\[22\]](#)

Bir tarafta hızla büyüyen ticarî faaliyetler, bir tarafta üç çocuk ve onu değişik duygulara doğru yönlendiren rüyalar...

Bu rüyalar sıklaştıkça Hız. Hatice’nin duygu dünyası tamamen değişti. Her geçen gün kalbi biraz daha incelmeye, duyguları sonsuza doğru açılmaya başladı. Varaka b. Nevfel ile irtibatını gittikçe sıklaştırdı. Her fırsatta onun yanına giderek gelmesi beklenen son peygamberin, sıfatları, yaşantısı, nerede ne zaman geleceğine dair sorular sormaya devam etti.

Yahudilik ve Hıristiyanlığı çok iyi bilen Varaka b. Nevfel, gelmesi beklenen Nebi ile ilgili tüm bilgilerini Hz. Hatice'ye aktarıyordu. Rüyalarının tevilini yaparak annemizi, ahir zaman Peygamberi ile birlikte geçirilecek bir hayata ve ona imana hazırlıyordu.

Kaderi ilahî Hz. Hatice'yi bir yola sokmuştu. O, bu yolda adım adım ilerleyerek gelmesi an meselesi olan Nebi'nin izlerini sürüyordu.

İlk Tanışma

Hız. Hatice, gördüğü rüyaları Varaka b. Nevfel'e anlatıp da ondan gönderilecek peygamberle evleneceği müjdesini aldığı andan itibaren âdeta kendini peygambere ve onun davasına adadı. Ancak aklını meşgul eden pek çok soru vardı.

Evleneceği peygamber kimdi?

Onu nasıl bulacaktı?

Onunla ne zaman, nasıl evlenecekti?

Hayatındaki gelişmeler, onun sürekli bu sorulara cevap aradığına işaret etmektedir. Bundan sonra etrafına daha dikkatli bakan Hz. Hatice, etrafında sessizce Varaka efendimizin anlattığı vasıflara uygun bir insan aramaya başladı. Aradığını bulmakta çok zorlanmadı. Zira insanlığın iyilik adına iflas ettiği bir zaman ve mekânda bu vasıflardaki insanlar parmakla gösterilebilecek kadar azdı. Hz. Hatice, anlatılanlarla arasında büyük benzerlik bulunan Abdullah'ın oğlu Muhammed'i yakın takibe aldı, elindeki imkânları kullanarak onun izini sürdü. Yaptığı ticaret, rüyalarını süsleyen, hayaliyle hemhal olduğu muhtemel son Nebi'yi daha yakından tanıma fırsatını elde etmesine vesile oldu.

Hız. Hatice'nin, Şam'a gidecek ticaret kervanı için ücretle çalışacak, güvenilir bir kişiye ihtiyacı vardı. Bunun için çevresindekilere haber vererek ticaretten anlayan, güvenilir kişiler aramaya başladı. Biraz araştırmayla bu kişiyi bulmak çok da zor olmadı. Bu kişi bütün Kureyşlilerin "el-Emin" diye çağırdıkları son derece ahlaklı, akıllı ve becerikli biri olan, Kâinatın Efendisi'nin ta kendisiydi.

O sırada yirmi beş yaşları civarında olan Hz. Peygamber, çok fazla ticarî deneyime sahip olmamasına rağmen ahlakı, emniyeti, hayâsı,

hilmi, kötü huylardan ve alışkanlıklardan uzak oluşu ile tam da Hz. Hatice'nin aradığı kişiydi.^[23]

Ekonomik sıkıntı yaşayan Ebu Tâlib'de Hz. Hatice'nin çalışacak birini aradığını duymuştu. Yeğenini annemizin ticaret kervanına katılması, onun ile çalışması için ikna etmeye çalışıyordu.

– Ey kardeşimin oğlu! Biliyorsun ki ben, malı–mülkü olmayan bir insanım. Şimdi ise sıkıntılı bir zamandayız. Geçirdiğimiz kıtlık zamanlarından dolayı, malî durumuz iyice zayıfladı. Bir süredir ticaret yapamaz hâle geldik. Bak, Hatice b. Huveylid'e ait bir kervan Şam'a gitmek için hazırlanıyor. Hatice Hanım, göndereceği kervanın mallarını satmak için ücretle çalışacak birini arıyor. Eğer onun yanına gider, bu işe talip olursan, senin hakkında duyduğu güven ve ahlakın sebebiyle seni başkalarına tercih eder. Ancak Şam'a gitmeni istemiyor, oradaki Yahudilerin sana bir kötülük yapmalarından korkuyorum. Yinede onunla ticaret yapmanı, onun yanında çalışmanı isterim. Çünkü Hatice, çok zengin ve şerefli bir tüccardır. **Onun malı nerdeyse bütün Kureyşlilerin malının toplamı kadar çoktur.**

Allah Resulü (a.s.m.), büyük bir edeple, kendi düşüncelerini bir tarafa koyarak çocukluğundan beri kendisine bir baba gibi emek veren amcasının düşüncelerini önemseyişini ifade etmek için:

– Her hâlde benim bu görevi kabul etmemi istiyorsun, diye sordu. Ebu Tâlib:

– Eğer acele gitmezsen, Hatice'nin işi bir başkasına vermesinden korkarım. Ama istersen yinede biraz düşün, diyerek tercihi ona bıraktı.

Ebu Tâlib ile Efendimiz arasında geçen konuşmalardan haberdar olan Hz. Hatice, onun doğruluğunu, emanete riayetini, ahlakını ve hakkında söylenenleri bildiği için adamlarını göndererek ona iş teklifinde bulundu.^[24]

Efendimize gönderdiği adamlarına:

– Muhammed'e gidin ona, onun için şöyle dediğimi söyleyin: “Senin doğru sözlü, emanete riayet eden, çok ahlaklı biri olduğunu duydum. Sana başkasına verdiğim ücretin iki mislini vereceğim. Kabul edersen birlikte çalışalım.”

Teklifi duyan Ebu Tâlib, bu habere çok sevindi. Efendimizi, teklif hakkında konuşmak üzere Hz. Hatice'nin yanına gönderdi. Efendimiz

onunla genel olarak anlaşınca amcasına giderek durumu anlattı. Amca anlaşmadan duyduğu memnuniyeti ifade için Efendimize:

– Bu, Allah’ın senin için gönderdiği güzel bir rızk, bir nasiptir, dedi.

Daha sonra Hz. Hatice’nin Bekiroğulları’ndan birisi ile yaptığı anlaşmayı ve bu anlaşmanın şartlarını duyunca böyle bir ücretin Efendimiz için az olacağını düşündü ve Efendimize:

– Ey kardeşimin oğlu! Duyduğuma göre Hatice, Bekiroğulları’ndan falan kişi ile iki deve ücretle anlaşmış. Sana bu kadar ücret verilmesine gönlüm razı olmaz. İstersen bu konuda senin için gidip onunla konuşayım, dedi. Efendimizden olumlu cevap alınca Hz. Hatice’ye giderek ücretin dört deve olması konusunda onun ile yeniden anlaştı.^[25]

Şüphesiz ki Hz. Hatice, yalnızca kervanına eşlik edecek kendi adına ticaret yapacak güvenilir bir insan aramıyordu. O, aynı zamanda kalbini yakıp tutuşturan ulvî davaya hizmet etmek için müjdelenen en sevgiliyi arıyordu. Yahudi âlimin bildirdiği, gecelerini süsleyen rüyalarının işaret ettiği, Varaka b. Nevfel’in doğruladığı o son peygamberle bir an önce tanışmak için her vesile ile onu arıyordu.

Bu anlaşma Hz. Hatice için büyük bir lütuftu. Yıllardır hasret ve heyecanla beklediğini bulmanın ve bu vesile ile daha kervan yola bile çıkmadan hayatının en büyük kazancını elde etmenin sevincini yaşıyordu yüreğinin en derinlerinde. Bunun için Ebu Tâlib’in teklifini pazarlık bile yapmadan hemen kabul etti.

Hatta gayr-i ihtiyari “Ey Ebu Tâlib! Bundan kat be kat fazlasını istemiş olsaydın vallahi ben, yine kabul eder ve istediğini verirdim,” sözleri döküldü dilinden. Malının tamamını istese belki de vermekte tereddüt etmeyecekti. Nitekim engin gönüllü hanımlar sultanı Hz. Hatice annemiz, bundan sonra malının tamamını Efendimizin davet ettiği dava uğrunda harcamakta hiç tereddüt etmeyecekti...

[9]

[22]

[13]

[7]

[11]

[8]

[15]

[17]
[18]
[10]
[14]
[5]
[12]
[23]
[3]
[21]
[25]
[4]
[19]
[20]
[6]
[24]
[16]

İkinci Bölüm

Evliliği

Evliiğe Giden Yol

Anlaşmalar yapıldı, görüşmeler tamamlandı kervan hazırlanınca yola çıkıldı. Hz. Hatice, akrabalarından Hakîm b. Hizâm'a, Efendimize yardımcı olması için ricada bulundu. Ayrıca kölesi Meysere'yi Efendimizin emrine vererek ona:

– Sakın ona muhalefet etme, emirlerine karşı gelme, diye sıkı sıkıya tembihler etti. Her isteğinin eksiksiz yerine getirmesi hususunda söz üstüne sözler alındı. Bu özel talimat nedeniyle Meysere'nin dönüşte Efendimizle ilgili en ince detaylara kadar hanımına rapor vermesi, onun bu seferde, özel olarak görevlendiğini işaret etmektedir. Zira Hz. Hatice, onun hakkında anlatılanları duyduğunda rüyalarında gördüğü nurun Efendimiz olabileceğini düşünmüştü.

Kervan Şam'a doğru yola çıktı. Üç ay süren bu yolculuk esnasında yolcular ve özel görevli Meysere Sevgililer Sultanı'nı daha yakından tanıma imkânı buldu. Kervan Şam'ın bir kasabası olan Busra'ya gelince uygun bir yerde konakladı. Herkes bir tarafa çekilip dinlenmeye başladı. Efendimiz, yaşlı bir ağacın yanına giderek onun gölgesine oturdu. Onların bulunduğu yerin tam karşısındaki kiliseden kervanı izleyen rahip Nastûra, Efendimizin ağacın altında gölgelendiğini görünce büyük bir heyecana kapıldı. Hemen kervanın yanına yaklaştı, tanıdık bir yüz aramaya başladı. Kureyşlilerin kervanı sık sık buralarda konakladığı için rahipler, gelen pek çok kişi ile tanışıyordu. Meysere de bunlardan biriydi. Onu görünce yanına giderek Meysere'ye

- şu ağacın altında gölgelenen kişi kim?
- Kureyş halkından bir genç.

Rahip başını salladı, bir şeyleri ima edercesine yemin ederek söylenmeye başladı.

– Vallahi, şimdiye kadar peygamberlerden başkası bu ağacın altında gölgelenmemiştir!

Aslında orada ağacın altında konaklayanın beklenen son peygamber olduğundan şüphesi yoktu. Yinede emin olmak istiyor, bunun için sürekli soru soruyordu.

- Onun gözünde hafif bir kızarıklık var mıdır?
- Evet, gözünde hiç kaybolmayan bir kızarıklık var.

Rahip içini çekti ve büyük bir hasretle:

- Hiç şüphe yok ki O! O, bu ümmetin beklediği son peygamberin ta kendisi! Ah keşke, insanları davet etme emrini aldığı zamana kavuşabilseydim, diye inledi âdeta.

Meysere, duyduklarından dolayı dehşete kapılmıştı. Rahipten ayrıldıktan sonra Efendimizi daha yakından takip etmeye başladı. Kervandakiler yeterince dinlendikten sonra Busra pazarına gidildi. Elleriindeki malları kısa zamanda satıp ihtiyaç duydukları malları aldılar. Şam'a gitmeye gerek kalmadan oradan geri döndüler. Alışveriş çok iyi geçmişti. O güne kadar hiç olmadığı kadar kazançlı bir ticaret yapmışlardı.

Muhammedü'l-Emin'i adım adım takip eden Meysere, çarşıda alışveriş esnasında müşterilerden biri ile Efendimiz arasında bir anlaşmazlık olduğunu gördü. Müşteri Efendimize:

- Lat ve Uzza'ya yemin et, diyordu. Efendimiz:
- Şimdiye kadar onlar adına hiçbir zaman yemin etmedim. Onlardan hep uzak durdum, bundan sonra da etmem, diyordu.

Hıristiyan olan müşteri:

- Senin istediğin gibi olsun, diyerek hem yemininden vazgeçti hem de itiraz etmeden Efendimizin şartlarını kabul etti. Efendimizin hâl, hareket ve simasından şüphelenen müşteri, yakınlarında bulunan Meysere'ye:

- Vallahi o, rahiplerimizin kitaplarında sıfatlarını okudukları peygamberdir, dedi.

Büyük bir dikkat ve hayretle adamı dinleyen Meysere, adama bir şey demedi fakat bütün bunları döndüğünde hanımına anlatmak üzere aklının bir köşesine yazdı.

Meysere, geri dönüş yolunda da Busra'daki kadar enteresan olaylara şahit oldu. Yola koyulduktan bir süre sonra Meysere hayretler içinde seyrettiği bir mucize ile daha karşılaştı. Kervan kavurucu çöl sıcağında ilerliyordu. Bir kişi hariç herkes sıcaktan bunalıyordu. Bu kişi Kâinatın Efendisi Allah Resulü'nün (a.s.m.) ta kendisiydi. Rabb'i onu güneşin kavurucu sıcağından koruyordu.

Meysere güneşin iyice kızdırdığı zamanlarda iki bulutun (bulut şeklindeki iki meleğin) onu gölgelediğini görmüştü. Sıcak bir

ortamda, sürekli onu takip eden iki bulut... O gittiğinde giden, O durduğunda olduğu yerde duran iki bulut... Ve hiçbir şey yokmuşçasına, güven içersinde yoluna devam eden Muhammedü'l-Emin...

Gördüğü bu tablodan oldukça etkilenen Meysere, Allah Resulü'ne (a.s.m.) karşı büyük bir muhabbet beslemeye başladı. Her gördüğü güzellik ona olan muhabbetini daha da artırıyor, her geçen gün kendini ona daha yakın hissediyordu.

Bir süre sonra yolculuk sona erdi. Kervan Mekke'ye geldi. Tam öğlen sıcağında şehre giriyorlardı. O sırada Hz. Hatice hanımlarla birlikte Mekke'ye giriş yolunu gören konağının üst katında oturuyordu. Kendilerine doğru gelen kervana bakıp devenin üzerindeki Efendimizi görünce hayretler içinde kaldı. O da Meysere'nin gördüğü gibi iki bulutun yahut meleğin Efendimizi güneşten koruduğunu gördü. Bunu yanındaki hanımlara da gösterdi. Onlar da şaşkınlıktan dona kaldılar.

Allah Resulü (a.s.m.), kervanla ilgili işlerini bitirince Hz. Hatice'nin yanına gitti. Yaptığı alışveriş hakkında ona bilgi verdi. Çok kârlı bir alışveriş yapıldığını gören Hz. Hatice gayet memnun oldu. Fakat onun akli Efendimizin Mekke'ye girişindeki hâlinde kalmıştı. Efendimiz seferle ilgili bilgiyi verdikten sonra Hz. Hatice'nin yanından çıktı. Onu bekleyen Meysere, hemen annemizin yanına giderek yol boyunca şahit oldukları harikulade olayları bir bir anlattı.^[26]

Meysere'yi dinleyen Hz. Hatice'nin, sevinçten yüzü aydınlandı, kalbi huzurla doldu. Artık aradığı kişinin Muhammed b. Abdullah olduğundan adı gibi emindi. Meysere'yi dinlerken gördüğü rüyalar, Yahudi âlimin kadınlara seslenişi, amcaoğlunun sözleri bir film şeridi gibi tek tek gözünün önünden geçti. Eğer Yahudi âlimin dedikleri doğruysa bahsedilen peygamber mutlaka Muhammed'di.^[27]

Vakit kaybetmeden sürekli akıl danıştığı Varaka b. Nevfel'e gitti. Meysere'nin anlattıklarını ve kendisinin gördüklerini bütün ayrıntıları ile anlattı. Duydukları karşısında heyecanlanan Varaka, beklediği Nebi'yi bulduğundan emin bir ifadeyle:

– Ey Hatice! Eğer bu anlattıkların doğruysa şüphesiz ki Muhammed bu ümmetin peygamberi olacaktır. İşte, bu zaman da onun zamanıdır, dedi.

Bu konuşmadan sonra Hz. Hatice'nin, Efendimizin Allah Resulü (a.s.m.) olduğuna olan inancı iyice pekişti.^[28]

Şimdiye kadar duyduklarını, yaşayıp gördüklerini bir araya getirip düşünmeye başladı. Her şey onu işaret ediyordu. Yıllardır beklenen Nebi, artık yanı başındaydı. Görünen o ki evliliği zihninden silmişken insanlığın son peygamberi, serveri Enbiya Muhammed b. Abdullah (a.s.m.) ile evlenecekti.

O güne kadar iki evlilik yapmış ve artık bütün tekliflere kapılarını kapatmıştı. Yaşı kemale ermiş, ayakta durabilmek için bir başkasının korumasına ve dayanağına ihtiyacı kalmamıştı. Zengin, akıllı, güzel ve herkesin yoluna kurban olacağı şerefli bir kadındı. Kavminden gücü yeten her erkek, onunla evlenmeye can atıyordu. Ona ise evlilik teklif edenleri reddediyor, kapıları bir daha açmamak üzere kapatıyordu.

Fakat bu sefer durum farklıydı. Bu ebedî hayatı ilgilendiren ulvî bir işti. Böylesine nezih bir evliliğin hayaliyle düşüncelere daldı. Artık kararını vermişti, Efendimiz ile evlenecekti. Evliliğe giden yolu arayıp bulmalıydı.

Ama nasıl?

Önce kız kardeşi Hâle binti Huveylid'e açtı konuyu. Kardeşinin Mekke'nin en emin insanı ile evlenmek istemesine sevinen Hâle Hanım, bu konuda kendisine seve seve yardım edeceğini söyledi. Bununla kalmadı hemen harekete geçti.

Hz. Hatice, kız kardeşinden sonra konuyu en yakın arkadaşı Nüfeyse binti Müneyye'ye de anlattı. Aklından geçenleri, duyduğu ve şahit olduğu şeyleri bir bir söyledi. Anlayışlı bir hanım olan Nüfeyse Hatun, en yakın arkadaşı Hatice'ye yardım sözü verdi.

Nüfeyse Hanım anlatıyor:

“Hatice binti Huveylid, sağlam karakterli, zorlukların üstesinden gelen, güçlü ve çok değerli bir hanımdı. Kureyş'in en soylu hanımlarından olan Hatice, çok zengin ve iyi bir insandı. Allah ona, pek çok güzelliği bir arada vermişti. Bunun için birçok Kureyşli onunla evlenmek istiyor, devamlı araya adamlar koyup ona çok cazip teklifler sunuyorlardı. Fakat o, bütün bunları hiç dinlemeden hemen reddediyordu.

Kervan Şam'dan döndükten sonraki bir gün, Hatice beni yanına çağırarak gidip evlilik hakkında Muhammed'in fikrini almamı istedi.

Onun daha önceki düşüncelerini ve tavrını bildiğim için şaşırdım. Ama bunu belli etmeyerek ‘Olur’ diyerek yanından ayrıldım. Hemen Hz. Muhammed’i buldum. Uygun bir yerde onunla görüştüm. Fikrini almak için:

- Ya Muhammed! Niçin evlenmiyorsun? Evlenmene mâni olan ne?
- Evlenmek için maddî imkânım yok!

İnsanî değerlerini kaybetmiş bir toplumda asalet, şeref, eminlik ve üstün bir ahlak kolayca bulunacak bir kıymet değildi. Mal ve mülkün bunlar karşısında ne kıymeti olabilirdi ki! Nüfeyse maddî imkânın bir problem teşkil etmeyeceğini anlatmaya başladı...

– Eğer bu sorunu halleder, sana çok güzel, zengin, soylu ve senin dengin olan birini teklif etsem, ‘evet’ der misin?

- Teklif ettiğin kişi kim?
- Hatice.

Herkesi reddeden birinin, kendisini de reddedeceğini düşünmüş olmalı ki Allah Resulü (a.s.m.) endişesini ifade için:

- Bu nasıl olacak ki?
- O tarafını bana bırak. Ben hallederim.
- Eğer bu konuda bana söz verirsen, dediğini yaparım.

Onunla konuştuktan sonra hemen Hatice’nin yanına giderek Hz. Muhammed (a.s.m.) ile aramızda geçen konuşmayı bir bir anlattım.”^[29]

Bu arada konudan haberdar olan annemizin kız kardeşi Hâle de aracılık için fırsat kolluyordu. Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) ile Ammar b. Yâsir’i bir arada giderken görünce hemen harekete geçti. Ammar efendimizin yanına giderek konuyu ona açtı ve evlilik için yol aramaya çalıştı.

Ammar b. Yâsir, uzun yıllar sonra bu olayı anlatarak o günleri yâd etti.

Bir gün Ammar b. Yâsir, bazı kişilerin Allah Resulü’nün (a.s.m.) Hz. Hatice ile nasıl evlendikleri hakkında konuştuklarını duydu. Konuşanlar sözü uzatınca Ammar b. Yâsir efendimiz onlara müdahale ederek olayın nasıl geliştiğini ayrıntılı bir şekilde anlattı:

“Bu evliliği, içinde en iyi bilenlerden biri benim. Ben, Allah Resulü’nün (a.s.m.) akranıyım. Peygamberlikten önce de onunla dost ve arkadaşım. Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte Hezvere caddesinde yürürken Hz. Hatice’nin kız kardeşine rastladık. Hz.

Hatice ile Allah Resulü (a.s.m.) arasında arabuluculuk yapmak istiyordu. Bizim caddeden geçtiğimizi görünce bana seslendi. Ben Allah Resulü'ne (a.s.m.) biraz beklemesini söyleyerek onun yanına gittim. Hâle Hanım bana:

- Senin şu arkadaşın, kardeşim Hatice ile evlenir mi, dedi.
- Olur, niçin evlenmesin, dedim.

Hâle Hanım, benden onunla konuşmamı ve bu konudaki görüşünü öğrenmemi istedi.

– Ömrüme yemin ederim ki en kısa zamanda bu konuda sana bilgi getireceğim, diyerek Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gidip konuyu ona anlattım. Allah Resulü (a.s.m.) teklifi olumlu karşılayınca durumu Hz. Hatice'nin kız kardeşine ilettim. O:

– Sabahleyin bize gelin, diyerek bizi evlerine davet etti. Sabah olunca Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte çıkıp onların evlerine gittik. Bizim için bir koyun kesmişlerdi. Hz. Hatice'nin amcası çok güzel elbiseler giyinmiş, sakalını boyamıştı. Eve gidince Hatice'nin kardeşini bir kenara çekip ona, Allah Resulü'nün (a.s.m.) teklif hakkında olumlu düşündüğünü söyledim. O da gidip amcası ile konuştu. O sırada amcası sarhoştı. Yeğeni ona, Allah Resulü'nün (a.s.m.) ne kadar iyi biri olduğunu, toplumdaki yerini ve saygınlığını anlattı. Sonrada kardeşine talip olduğunu söyledi. Amca, yeğenini dinleyince evliliğe onay verdi. Yemekler hazırlanarak yendi. Kendi aramızda mütevazı bir kutlama yaptık. Amcaları yemekten sonra uyudu. Saatler sonra uyanınca etraftaki farklılığı gördü. Yeğenlerine çıkışarak:

– Üzerimdeki bu özel giysiler de ne? Bu yemekler, bu hazırlıklar niçin?

Hâle Hanım:

– Amcacığım! Bu elbiseleri, Muhammed b. Abdullah sana düğün hediyesi olarak aldı. Bize bir de koyun hediye etti. Onu, düğün yemeği hazırlamak için kestik.

Şaşkınlıktan donup kalan amca, kendini çabuk topladı:

– Hatice'nin Muhammed ile evlenmesine kim izin verdi? O benden habersiz nasıl evlenir?

– Amca sen izin verdin ya!

Hâle Hanım'ın ikna çabaları sonuç vermedi. Amcası bağıra çağıra Kâbe'ye gitti. Sürekli bağırıp çağırıyordu. Onun yeğenleri için bağırıp

çağırıldığını duyun Haşımoğulları'nın ileri gelenleri, Hatice validemizin amcasının yanına giderek sakinleştirmek için onunla konuştular. Ancak amca uzun süre sakinleşmedi, bağırıp çağırmaya devam etti. Bir süre sonra rahatlayıp sakinleşince:

– Kızım ile evlendirdiğimi iddia ettiğiniz adamınız nerede, diye sorarak Allah Resulü'nü (a.s.m.) görmek istedi. Hemen Allah Resulü'nü (a.s.m.) bulup amcanın yanına getirdiler. Efendimiz amca ile konuşunca amca onu çok beğendi ve:

– Eğer seni kızım ile evlendirmişsem, çok iyi yapmışım. Eğer evlendirmemişsem işte şimdi evlendiriyorum, diyerek memnuniyetini ifade etti.”[\[30\]](#)

Ebedî İzdivaç

Allah Resulü (a.s.m.) evliliği kabul edince Hz. Hatice, amcasının oğlu Varaka b. Nevfel'e giderek durumu ona anlattı ve ne düşündüğünü sordu. Varaka b. Nevfel Hz. Hatice'nin kararını çok yerinde bularak:

– O reddedilmeyecek mükemmel biridir, onunla evlen, diyerek evlenmesi için annemizi teşvik etti.”[\[31\]](#)

Varaka b. Nevfel'in onayı ile kalbi daha da mutmain olan Hz. Hatice, hemen amcası Amr b. Esed'i durumdan haberdar ederek düğün hazırlıklarını başlattı. Bundan sonra Allah Resulü'nün (a.s.m.) amcaları düğüne çağrıldı. Evlilik haberi kendilerine ulaşınca çok sevinen amca ve halalar, hazırlanıp annemizin evine gittiler. Kaynakların bildirdiğine göre nikâhta erkek tarafından;

Allah Resulü'nün (a.s.m.) amcaları: Ebu Tâlib, Hz. Hamza ve Hz. Abbas,

Arkadaşları: Hz. Ebu Bekir ve Ammar b. Yasir,

Halaları: Safiye ve Atike Hanımlar,

Kız tarafından: Amr b. Esid, Varaka b. Nevfel, Hakîm b. Hizâm ve annemize yakın hanımlar vardı.”[\[32\]](#)

Aileler arasında yapılan bir merasimle, yıllara yön verecek mutlu bir evliliğin ilk adımları atılmaya başlandı. Önce, Allah Resulü'nün (a.s.m.) amcası Ebu Tâlib bir konuşma yaptı. Soylarının Hz. İbrahim'e kadar ulaştığını bildirdikten sonra Allah Resulü'nün (a.s.m.) ne kadar akıllı, şerefli, emin ve faziletli bir insan olduğunu anlattı. Mal

ve mülkün geçici şeyler olduğunu söyledi. Konuşmasının sonunda karşı tarafa, kızları Hatice annemize talip olduklarını beyan etti. Kız evi evlilik talebine “evet” deyince annemiz için mehir olarak on iki buçuk ukye takdir edildi.^[33]

İşte, Allah Resulü’nün (a.s.m.) Hz. Hatice annemiz için takdir ettiği mehirin bedeli... Bir kısmı nakit, bir kısmı da sonradan ödenmek üzere yaklaşık beş yüz dirhem... Bugünkü şartlarda yalnızca 1600 gram gümüşe tekabül eden bir miktar.

Ebu Tâlib konuşmasını bitirince kız tarafından Varaka b. Nevfel ayağa kalkarak benzer bir konuşma yaptı. Hz. Hatice’nin faziletini ifade eden sözler söyledi. Ebu Tâlib, annemizin amcasının da görüşünü alınca şahitlerin huzurunda nikâh kıyıldı.

“Sizler de şahit olun ey Kureyş, bizler Abdullah oğlu Muhammed’e Huveylid kızı Hatice’yi nikâhladık” diyerek merasim tamamladı.

Nikâh kıyılınca Allah Resulü (a.s.m.) yerinden kalkıp dışarı çıkmak istedi. Oradakiler:

– Nereye gidiyorsun ey Muhammed? Haydi, bir deve keserek bize nikâh yemeyi ver, dediler. Deve kesildi, yemekler pişirilerek gelen misafirlere ikram edildi. Hz. Hatice, cariyelerine def çalıp şarkı söylemelerini emretti. Konuklar bir taraftan yemek yerken bir taraftan da cariyeleri dinleyerek eğlendiler.

Zengin ve soylu Hz. Hatice, dünyanın en bahtiyar kadınıydı. Sevincine diyecek yoktu. Olanları büyük bir sürur ile izleyen Hz. Hatice, Efendimize:

– Allah her daim gözünü aydın etsin, duasıyla yirmi beş yıl sürecek huzur dolu yeni bir yaşama adım atıyordu.

Bu nikâha en fazla sevinen kişilerden biri de ağır şartlar altında zor günler yaşayan Ebu Tâlib oldu. O da bu sevincini;

– Bizden kederi ve sıkıntıyı gideren Allah’a hamd ederim, duasıyla dile getirdi.^[34]

Sevinen sadece onlar değildi, Mekkelilerde bu evliliği içtenlikle onaylayarak sevindiler.

O gün Allah Resulü (a.s.m.) 25, annemiz ise 40 yaşındaydı.^[35] Ancak onların yaşı hiç kimse tarafından yadırganmadı. Zira o günün Arap dünyasında evlenenler arasındaki yaş farkına fazla bakılmazdı. Daha çok kişinin soyuna, maddî durumuna, güzelliğine ve herkesin

değer yargısına göre özelliklerine bakılırdı. Taraflar evlilikte yaşı göz önünde bulundursa da hiç bir zaman çok fazla öne çıkarmazlardı.^[36]

Allah Resulü (a.s.m.) ile annemiz arasında, ekonomik anlamda bir farklılık vardı. Ancak kız tarafı bunu sorun etmeyince nikâh herkes tarafından çok yerinde bir karar olarak karşılandı. Bütün Mekkeliler, onları birbirine denk gördü.

Düğünden birkaç gün sonra Allah Resulü (a.s.m.) Ebu Tâlib'in evinden ayrılarak Hz. Hatice ile birlikte Hakîm b. Hizâm'dan satın alınan yeni eve yerleşti.^[37]

Mükemmel Evlilik

Evlilikler, mutlu ya da mutsuz olsun, çiftlerin durumuna, birbirleri ile olan uyumuna, evliliklerini yürütme biçimine göre farklılık arz ederler. Allah Resulü (a.s.m.) ile Hatice Annemizin evliliklerine bakıldığında, hiç düşünmeden onların bu evliliklerine “**mükemmel bir evlilik**” denebilirdi.

Onların evlilikleri sıradan bir evlilik değil, büyük bir davanın yükünü taşıyacak çok ulvî bir evlilikti. Bu yüzden **evlilik hayatları, ilk günden itibaren sevgi–saygı, anlayış, fedakârlık gibi pek çok ulvî değerlerin en uç noktada yaşandığı örnek bir hayat oldu.**

Bu yönü ile Allah Resulü (a.s.m.) ile Hz. Hatice'nin evliliği, büyük davaları omuzlayan liderler için bulunmaz güzellikte bir örnektir. Annemizin olaylara bakışı, dünyayı algılayışı, ufku, dava ve davet bilinci, eşini anlaması, ona verdiği inanılmaz destek, davasının yükünü ve çilesini eşi ile paylaşabilmesi, malını–mülkünü, sosyal statü ve hayallerini eşi gibi davası uğruna feda edebilmesi lider ya da kanaat önderlerinin hanımları için gerçek anlamda, yaşanmış, mükemmel bir örnektir.

Hız. Hatice'nin evlilik hayatında yer alan en önemli hususlardan birisi, şüphesiz onun annelik kimliğidir. O bu yönü ile bizlere örnek olduğu gibi Allah Resulü'nün (a.s.m.) soyunun, onun çocukları vasıtası ile devam etmesi şerefine de nail olmuştur. O, kızı Hz. Fatıma'nın çocukları olan torunlarının soyundan gelen, dünyanın dört bir ucuna yayılan, yüz yıllar boyunca insanlığın yolunu aydınlatan ve

kıyamete kadar da aydınlatmaya devam edecek olan seyyidlerin ve şeriflerin annesidir.

O, bütün insanlığın kendisini örnek alacağı mükemmel bir hanım, mükemmel bir eş, mükemmel bir annedir. Annelerin toplumdaki yerinin belirlenmesine ve hanımların sosyal statülerinin yükselmesine önemli katkılar sağlayan bir hanım, sosyal hayatı dolu dolu yaşayan bir tacir, büyük bir davaya omuz veren, kendini ona adayan büyük bir ruhtu. O, eşsiz bir mücadele hanımı; basiret, sabır, sebat, cesaret, cömertlik timsali; yetimlerin annesi, kelimelerin kendisini anlatmaya güç yetiremediği eşsiz bir eş ve hanımdı.

Vefatı ile vefat ettiği yılın tarihte “**Hüzün Yılı**” diye anılması, her asırda her insan için örnek bir hanım olduğunun göstergesidir.

Hane-i Saadet

Allah Resulü (a.s.m.), İlahî kudret tarafından nübüvvete hazırlanırken Hz. Hatice de ona yardımcı olacak şekilde hazırlanıyordu. Sanki daha o günden “**Peygamber, müminlere kendi nefislerinden daha önemlidir**”^[38] ayetini duyup okumuş gibiydi. Kiminle ve nasıl bir insanla evlendiğinin bilincinde olan annemiz, başına neler gelebileceğini, kendini ve ailesini nasıl sıkıntıların beklediğini tahmin edebiliyordu. Bütün bunları görerek hiç tereddüt etmeden aklını, tecrübelerini ve malını eşinin hizmetine amade kıldı. Kendini onun hoşnutluğunu kazanmaya adadı. Efendisine hizmeti bir ibadet neşvesi içinde sürdürdü. Onu rahatsız edecek bir hareket yapmamak için azamî gayret gösterdi.

Bütün bunların farkında olan Efendimiz, hiçbir zaman annemizi ve onun yaptıklarını unutmadı. Yıllar sonra bile onu hep, minnet ve iyilikle yâd etti. Hatta ondan çok fazla bahsetmesi, Âişe annemizi oldukça kıskandırmış ve bunu Allah Resulü’ne (a.s.m.) açıkça ifade etmişti. Âişe annemiz der ki:

“Allah Resulü’nün (a.s.m.) hanımlarından hiç birini Hatice kadar kıskanmadım. Allah Resulü (a.s.m.) onu çok anardı. Onu anmadığı zaman nerdeyse yok gibiydi.”^[39]

Allah Resulü (a.s.m.) onunla evlenirken birçok büyük sorumlulukları da beraberinde üstlenmiş oldu. Hem büyük bir

servetin yönetiminde eşine yardımcı olacak hem de eşinin önceki evliliklerinden olan üç çocuğunun yetişmesinin sorumluluğunu üstlenecekti. İlerleyen satırlarda da görüleceği gibi Hz. Hatice de aslında sorumlu olmadığı hâlde, eşinin hatırı için benzer sorumlulukları üstlendi.

Allah Resulü (a.s.m.), annemizle evlendikten sonra da ticarete devam etti. Yine zaman zaman ticarî seferler düzenleyerek kervanın başında Şam taraflarına gitti. Her seferinde kârlı alış–veriş yaparak geri döndü.

Hız. Hatice Allah Resulü (a.s.m.) ile evlendiğinde yalnız değildi. Önceki evliliklerinden olan çocukları da onunla birlikte yeni hayatı, huzur dolu bu yuvayı paylaşıyordu. Onlarda Resulullah'ın himayesi altına girerek onun mübarek ellerinden tutup kemal noktasında iyi birer insan olma yolunda çaba sarf edeceklerdi. Dolayısıyla Allah Resulü'nün (a.s.m.) dizinin dibinde terbiye görecekle ve Resulullah'ın terbiyesinde yetiştiğini ifade için kendilerine “Rabîbü Resulullah” denilecekti.

Örnek olması için huzur ve mutluluk dolu yuvayı paylaşan onun manevî atmosferini soluyan bu çocukların hayatından bahsetmekte fayda vardır.

Hâle b. Ebu Hâle: Hz. Hatice'nin Ebu Hâle'den olan ilk çocuğudur. Annemiz Efendimizle evlendiğinde on–on iki yaşlarında olan Hâle'nin, Efendimiz ile yaşadığı güzel bir anısı, Efendimizin onlara ne kadar şefkatle davrandığının göstergesidir.

Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) uyurken Hâle içeri girer. Allah Resulü (a.s.m.) ona yakın alaka göstermiş, çok iyi davranmış olacak ki kendini ona çok yakın bulan Hâle, yaklaşarak uykuda olan Efendimizin göğsüne çıkar. Birden uykudan sıçrayan Allah Resulü(a.s.m.), ona kızıp bağırmadan yalnızca “Ne yapıyorsun?” dercesine:

– Hâle, Hâle, Hâle, diyerek üzerinden kaldırır.^[40]

Kendisine gösterilen ilgiden dolayı Efendimizi çok seven Hâle b. Ebu Hâle, Allah Resulü (a.s.m.) insanları İslam'a davet etmeye başladığında hiç tereddüt etmeden hemen Müslüman olur.

İbn-i Esir, hayatı hakkında fazla bilgimiz olmayan Hâle Efendimizin, kendisinden hadis rivayet eden Hind isminde bir oğlunun olduğundan bahsetmektedir.^[41]

Hind b. Ebu Hâle: Hâle'nin küçük kardeşi olan Hind, Allah Resulü (a.s.m.) ile daha uzun süre birlikte oldu. Bunun için diğer kardeşlerinden daha çok Hind, Allah Resulü'nün (a.s.m.) üvey oğlu olarak tanındı. O da Hâle gibi İslam'ın ilk yıllarında Müslüman oldu. Allah Resulü'nün (a.s.m.) terbiyesi altında yetişen Hind Efendimiz, ailesi ile birlikte müşriklerin baskılarına göğüs gerdi. Onlarla birlikte sevinip onlarla birlikte üzüldü. Onu üzen en önemli olaylardan biri hiç şüphesiz, Ebu Leheb'in oğullarının Allah Resulü'ne (a.s.m.) olan kızgınlıklarından dolayı Rukiye ve Ümmü Gülsüm annelerimizi boşamalarıydı. Bu üzüntüsünü içinde daha fazla saklayamayarak bir gün Allah Resulü'ne (a.s.m.):

– Ya Resulallah! Ebu Leheb'in oğlu Uteybe'nin kızından ayrılmasına müsaade ederek onun üzülp acı çekmesine niçin izin verdiniz, diye sordu. Allah Resulü (a.s.m.) bunun hikmetini açıklayarak:

– Çünkü Rabb'im, benim çocuklarımı yalnızca cennet ehli olan kimselerle evlendirmeme müsaade etti, buyurdu.^[42]

Müslümanlar hicret etmeye başlayınca Hind b. Ebu Hâle'de Medine'ye hicret etti. Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte Bedir Savaşı ve diğer savaşlara katıldı.

Çok iyi bir eğitim alan Hind b. Ebu Hâle, fasih bir şekilde konuşurdu. İnsanlarla ilişkileri iyi olduğundan onların durumunu çok iyi gözleyerek tahlil ederdi. Güçlü bir anlatıma sahip olduğu içinde bütün bunları güzel bir şekilde ifade ederdi. Uzun süre Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte yaşadığı için onu yakından tanıyordu. Bunu bilen Hz. Hasan Efendimiz bir gün ondan dedesini kendisine anlatmasını istedi. Hz. Hasan Efendimizi kırmayan Hind b. Ebu Hâle, Kâinatın Efendisi'ni tasvir ederek Şemail'ini en güzel bir biçimde gelecek nesillere, mukaddes bir hatıra olarak bıraktı.^[43]

Hz. Hasan anlatıyor:

“Bir gün, insanları çok güzel şekilde tasvir eden dayım Hind b. Ebu Hâle'ye:

– Bana Allah Resulü'nü (a.s.m.) anlat, diye rica ettim. Beni kırmayarak Allah Resulü'nü (a.s.m.) anlattı:

– Allah Resulü (a.s.m.) son derece saygı değer ve saygı gören biriydi. Yüzü on dördüncü gecedeki ayın parlaması gibi parıldardı. Hoşlanılmayan kısıdan uzun, istenmeyen uzunluktan kısaydı. Baş

büyükçe, saçları uzundu. Saçları fazla uzadığında örük yapardı. Ancak genelde saçları kulak yumuşağını geçmezdi. Açık tenli, geniş alınlıydı. Kalem kaşlıydı. Aralarında ölçülü bir boşluk ve kızdığı zaman beliren bir damar vardı. Burnu güzel, yüzü bilmeyenlerin krem sürmüş zannedeceği kadar parlaktı. Sakalı sık, yanakları pürüzsüzdü.

Düz, sağlam ve yapılı bir vücut yapısına sahipti. Göğsü ile karnı aynı hizadaydı. Omuzları geniş, kemikleri kalındı. Boynu ile göbeği arasındaki kılları düz bir hat şeklindeydi. Memeleri ve karnı tüsüzdü.

Ayakları düzdü, bacaklarında herhangi bir eğrilik yoktu. Adımlarını uygun aralıklarla atar, vakarla yürürdü. Yürüdüğünde bir yerden aşağı gidiyormuş gibi yürürdü. Birine doğru döndüğünde bütün vücudu ile dönerdi. Yere doğru gökten daha uzun süre bakardı. Sahabelerinden biri ile karşılaştığında önce o selam verirdi.

– Bana birazda hâinden bahset, diye ricada bulundum.

– Allah Resulü (a.s.m.) genelde hüzünlü dururdu. Devamlı tefekkür hâindeydi. Uzun süre susar, gerekmedikçe konuşmazdı. Konuştuğunda kısa ve özlü konuşurdu. Sözleri ne anlaşılmayacak kadar kısa ne bıktırarak kadar uzundu. Boş söz konuşmadığı gibi zor anlaşılabilecek şekilde de konuşmazdı. Sıradan az bir şeyde olsa nimeti önemserdi. Nimeti asla kötülemezdi. Zevkine ve nefsine düşkün değildi. Kızgınlığının ardına düşmezdi. Ancak hakka karşı gelindiğinde onun yanında olur, her zaman hakkı desteklerdi. Bir şeye işaret edeceği zaman bütün eli ile işaret ederdi. Bir şey çok hoşuna giderse ondan yüz çevirir uzaklaşırdı. Konuştuğu zaman duraksamaz, akıcı konuşurdu. Kızdığı şeyin üzerine gitmez, uzaklaşırdı. Sevindiğinde gözlerini yumardı. Gülmesi tebessüm şeklindeydi.”^[44]

Hz. Hasan'ın ona dayı diye hitap etmesi, Hind b. Ebu Hâle'nin Allah Resulü'nü (a.s.m.) bu kadar detaylı anlatması ve anlatırken zorluk çekmemesi onun Efendimiz ile ilişkilerinin çok yoğun olduğunu göstermektedir.

Allah Resulü'nü (a.s.m.) anlattığı hadisin dışında, Mekke'de şahit olduğu bir olayı anlatan başka bir hadis daha rivayet etmiştir.

“Allah Resulü (a.s.m.) bir gün Mervan b. Hakîm'in babası Hakîm'in yanına uğradı. Yanından geçerken Hakîm Allah Resulü'ne (a.s.m.)

ileri geri söylenerek kaş göz işareti yaptı. Allah Resulü (a.s.m.) onun bu hareketlerden çok rahatsız oldu. Hakîm'e dönerek:

– Allah'ım! Onun hakkından gel, diye dua etti. Allah Resulü (a.s.m.) daha oradan ayrılmadan Hakîm'in bütün vücudu titremeye başladı.”^[45]

Hind isimli bir oğlunun olduğunu bildiğimiz Hind efendimiz, son olarak hicretin 36. yılında Hz. Ali yanında Cemel vakasına katıldı ve burada hakkı ikame etme mücadelesi verirken şehit oldu.^[46]

Hind b. Hind: Hz. Hatice'nin ilk torunlarından olan Hind hakkında da fazla bir bilgiye sahip değiliz. O da babası gibi İslam'ı kabul ederek sahabe olma şerefine erdi. Mus'ab b. Zübeyr'in yanında Muhtar es-Sakafî'ye karşı savaştığı rivayet edilen Hind Efendimiz ile ilgili en son bilgi, onun hicretin 67. yılında taundan öldüğüdür. Temimoğulları'ndan bir adam ölümünden kısa bir süre önce onu Basra'da gördüğünü söyler. Adam, onun o sırada üzerinde yeşil bir cübbe olduğunu nakleder.

Hind Efendimiz vefat ettiğinde, Basra'da taun salgını olduğu için pek çok kişi ölmüştü. Herkes kendi ölüsü ile meşguldü. Cenaze işlemlerini bitirince Hind Efendimizi, çevresinde bulunan yalnızca dört yakını defnetmek üzere omuzlarına alıp kabristana doğru götürdüler. Onları gören bir kadın, cenazenin Hind Efendimize ait olduğunu anlayınca var gücü ile:

– Vah Hind! Vah Allah Resulü'nün (a.s.m.) torunu, diyerek feryad-ı figan etti. Onu duyan Basralılar:

– Allah Resulü'nün (a.s.m) kızı Fatıma'nın kardeşinin oğlu ölmüş, diyerek kendi cenazelerini bırakarak Hind Efendimizin cenazesine koştular. O gün nerdeyse bütün Basra halkı onun cenazesine iştirak etti.^[47]

Hind binti Atîk: Hz. Hatice'nin ikinci eşi Atîk b. Âiz'den Hind isminde bir kızı olmuştu. Annemize bu kızından dolayı Ümmü Hind denmiştir. Allah Resulü (a.s.m.) ile evlendiği sırada sekiz dokuz yaşlarında olan Hind b. Atîk, Allah Resulü (a.s.m.) insanları İslam'a davet ettiğinde annesinin telkini ile iman ederek ilk Müslümanlardan oldu.

İslam daveti başladıktan bir süre sonra amcasının oğlu Seyfi b. Ümeyye ile evlendi. Bu evlilikten Muhammed ismini verdikleri bir çocukları oldu. Bu çocuklarının soyu uzun süre devam etti. Onlar Hz.

Hatice annemizin torunları oldukları için annemize olan saygılarından dolayı, halk onlara hürmet ederek kendilerine annemizin lakabını verip onları “Tâhireoğulları” diye andılar.^[48]

Allah Resulü (a.s.m.), Hz. Hatice ile evlendiğinde ailede, kendilerinin dışında yalnızca çocuklar değil, birde Allah Resulü’nden (a.s.m.) hiç ayrılmayan dadısı vardı.

Habeşli Bereke (Ümmü Eymen): Allah Resulü’nün (a.s.m.) babası Abdullah’ın cariyesi olan Bereke, Efendimizin babası vefat edince miras olarak Allah Resulü’ne (a.s.m.) intikal etti. Efendimizin annesi Âmine hatun vefat edince ona dadısı Bereke annemiz baktı. Efendimiz Bereke annemiz için; “O benim annemden sonra annemdir,” derdi. Evleninceye kadarda bir an kendisinden ayrılmadı. Allah Resulü (a.s.m.) evlenince Bereke annemiz de onunla birlikte Hz. Hatice’nin evine yerleşti.

Evlilikten bir süre sonra Allah Resulü (a.s.m.) Bereke annemizi azat etti. O sırada Harisoğulları’ndan Ubeyde b. Zeyd adında Medineli bir zat hac yahut ticaret için Mekke’ye gelmişti. Bereke’yi görünce beğenerek ona evlilik teklif etti. Bereke, Allah Resulü’ne (a.s.m.) konuyu anlattı. Allah Resulü (a.s.m.) uygun bulunca Ubeyde ile evlendi. Bereke’nin evliliğine çok sevinen Hz. Hatice, evlilik hazırlıklarında Bereke annemize çokça yardım etti.^[49]

Evlenince eşi ile Medine’ye giden Bereke hatunun orada Eymen adında bir oğlu oldu. Ancak bir süre sonra eşi vefat edince Medine’de kalmayıp oğlunu da yanına alarak yeniden ailesi gibi gördüğü Allah Resulü (a.s.m.) ve Hz. Hatice’nin yanına geri döndü.

Hane-i Saadette Açan Güller

Allah Resulü (a.s.m.) bir taraftan ticaret ve ev işleri ile meşgul olurken bir taraftan da eşi ve üvey çocuklarıyla bir baba şefkati ve ciddiyeti ile ilgileniyordu. Bütün aile hayatlarından memnun ve mutluydu.

Nasıl mutlu olmasınlar ki? Kâinatın Efendisi’nin bulunduğu her ortama sağanak sağanak rahmet ve huzur yağıyordu. Zaten onun varlığının yegâne gayesi de bu değil miydi? Rabb’i onu “Âlemlere

rahmet olarak” göndermemiş miydi? İşte bu rahmetlerden biri hane-i saadette neşet ediyordu.

Hız. Hatice şefkat dolu çabaları ile bu kutlu hanedeki huzur ve mutluluğu besliyor, Efendimiz, başı ne zaman sıkışsa huzuru bozulsa bu hanede sükûn buluyordu. Mekke halkı, eşine rastlanması mümkün olmayan böyle bir hayatı, büyük bir hayranlık ve gıpta ile seyrediyordu.

Dört yıl sonra bu kutlu hanede güller açmaya, bu mutlu yuva semere vermeye başladı. İlk çocukları Kasım'ın dünyaya gelişi ile mutlulukları taçlandı. Bundan sonra belli aralıklarla altı çocukları oldu. Her birinin doğumu aileye ayrı bir heyecan, ayrı bir mutluluk kattı. Hız. Muhammed ile Hız. Hatice'nin çocukları sırasıyla:

Kâsım b. Muhammed: Yirmi beş yıl sürecek, mutlu evliliğin ilk tatlı meyvesi bir erkek çocuğuydu. O, Allah Resulü'nün **Kâsım** ismini verdiği, dünya tatlısı bir çocuktı.

Kâsım'ın varlığından haberdar olan ailenin sevinci doruğa ulaştı. Hız. Hatice doğumu yaklaşıncı Araplarda âdet olduğu üzere hemen bir sûtanne araştırıldı. Sonunda bunun için en uygun kişinin, Allah Resulü'nün (a.s.m.) halası Safiyye'nin cariyesi, Selma Hanım olmasına karar verildi. Annemizin zamanı dolunca ilk çocukları dünyaya teşrif etti. Sağlıklı bir oğullarının olması Efendimizi de annemizi de çok sevindirdi. Efendimiz ona Kâsım ismini verdi.^[50]

Araplarda gelenek olduğu üzere ilk doğan çocuğun ismi babanın künyesi olurdu. Allah Resulü'ne (a.s.m.) Kâsım'ın babası manasında Ebu'l-Kâsım künyesi verildi. Bu künye ona has kılındı.

Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) Baki kabristanına gitmişti. Sahabelerden biri:

– Ey Ebu'l-Kâsım, diye seslenince Allah Resulü (a.s.m.), sahabeye doğru döndü. Sahabe:

– Ya Resulallah! Seni kastetmedim. Ben falana seslendim, deyince Allah Resulü (a.s.m.):

– Çocuğunuza benim ismimi verin, ancak kimseye benim künyem ile hitap etmeyin, buyurdu.^[51]

Kâsım Efendimiz doğduğunda Allah Resulü (a.s.m.) 29 annemiz ise 44 yaşına girmişti. Yuvalarını daha da şenlendiren bu küçük yavrunun doğumu, onları birbirine daha da yaklaştırdı. Sevgi ile paylaştıkları güzellikler çoğalıp perçinledi. Yedi gün Kâsım Efendimizi

emziren Hz. Hatice, yedinci günün sonunda perçeminden bir tutam saç keserek ağırlığınca gümüşü sadaka olarak verdi. Ayrıca doğumundan dolayı akika kurbanı olarak iki tane koyun kestirip fakirlere dağıttırdı.^[52] Bundan sonra Kâsım Efendimiz, önceden kararlaştırıldığı gibi Safiye Annemizin cariyesi Selma Hatun'a sütanneye verildi.

Hız. Zeyneb: Aile Kâsım Efendimiz ile tatlı bir sevinç yaşarken bir yıl sonra, bu sevinçlerine yeni bir sevinç daha eklendi. Bu kez Allah Resulü (a.s.m.) ile Hz. Hatice'nin bir kızları oldu. Tıpkı Kâsım Efendimiz gibi onun doğumu da aileyi sevince gark etti. Allah Resulü (a.s.m.) otuz yaşlarında iken doğan kızlarına **Zeyneb adını verdiler.**

^[53] Efendimizin en büyük kızı olan Hz. Zeyneb için yedinci günde akika kurbanı kesildi, sadakalar verildi. O da Kâsım Efendimiz gibi Selma Hanım'a sütanneye verildi.^[54]

Allah Resulü'nden (a.s.m.) doğan çocuklarıyla kalbi daha da huzurla dolan, evi şenlenen annemizin bu mutluluğu, Zeyneb Annemizin doğumundan bir süre sonra büyük bir hüzne dönüştü. Kâsım Efendimiz iki yaşına daha yeni girmişti. Henüz sütten kesilmemiş, yeni yeni yürümeye başlamıştı. İşte tam bu sırada annesini ve Efendimizi gözyaşları ve hüznün içinde bırakarak cennete uçuverdi. Tıpkı Efendimizin buyurduğu gibi:

“Kalp mahzun olur, göz yaşardı.”

Hız. Hatice, Kâsım Efendimizi kaybetmenin hüznüyle günlerce ağladı. Bu onun vefat eden ilk çocuğuydu. Onun ölümü ile evlat acısını tadan annemiz, oğlu her aklına geldikçe hüznülenir, göz pınarlarından yaşlar boşanırdı.

Aradan yıllar geçip Allah Resulü(a.s.m.) peygamber olduğunda bile o, Kâsım'ını unutmamıştı. Bir gün yine yavrusu aklına gelmiş gözyaşı döküyordu. O sırada Efendimiz içeri girdi ve sevgili eşinin ağladığını gördü. Gözyaşlarını silerek niçin ağladığını sordu. Annemiz:

- Ya Resulallah! Süt kuzusu yavrumu, Kâsım'ımı kaybettim. Eğer Allah onu bir zaman daha yanımızda bıraksaydı, sütünü tamamlardı.
- O, süt emmesini cennette tamamlayacak.
- Eğer bunu bilseydim, onun ölümü bana daha kolay gelirdi.
- İstersen Allah-u Tealâ'ya dua edeyim, oğlunun sesini sana duyursun.

Efendisinin her sözü ve her hareketini daha en baştan doğru olarak kabullenmiş ve asla kritiğe tabi tutmamış olan, kadınlık dünyasının hanımefendisi Hz. Hatice:

– Ya Resulallah! **Ben Allah ve Resulüne inanıyorum**, diyerek eşine olan sonsuz teslimiyetini bir kez daha gösterdi.^[55]

Hız. Rukiye: Zeyneb annemizden sonra üç yıl çocukları olmadı. Hız. Zeyneb üç yıl boyunca evin tek çocuğı olarak büyüdü. Üç yıl sonra nur topu gibi bir kızları oldu. Rukiye adını verdikleri bu kızlarının doğumu biraz olsun Kâsım Efendimizin vefatını unutturmuş, gönüllerini ılık rüzgârlarla serinletmiş, evin kaybolan neşesi yeniden gelmişti. Onun için de akika kurbanları kesildi, sadakalar verildi. O da sütanneye gönderildi. Rukiye Annemiz doğduğunda, Hız. Hatice 48, Efendimiz 33 yaşındaydı.^[56]

Ümmü Gülsüm: Rukiye Annemizden bir yıl sonra dünyaya geldi. Gelişi ile yeni bir neşe yeni bir mutluluk kaynağı oldu. Akika kurbanları kesildi, sadakalar verildi. Ablası gibi sütanneye gönderildi. Ablası Rukiye ile aynı acıları yaşadı, aynı kaderi paylaştı.

Hız. Fatıma: Ümmü Gülsüm annemizden bir yıl sonra vahyin gelişinden beş yıl önce evin en küçük çocuğı, insanlığın hanımefendisi, seyyidlerin annesi, Allah Resulü'nün (a.s.m.) en sevgili kızı dünyaya teşrif etti. Efendimiz ona Fatıma ismini verdi. Fatıma Annemiz dünyayı şereflendirirken Allah Resulü (a.s.m.) 35 yaşında, annemiz ise 50 yaşındaydı. Hız. Hatice, onu sütanneye vermeyip sütten kesilinceye kadar kendi emzirdi. Onun içinde akika kurbanları kesildi, fakirlere sadakalar verildi. O da geliş ile evleri şenlendirdi, gönülleri sürûrlendirdi.

Abdullah: Vahyin kesildiğı sıralarda, annemiz 56 yaşlarında iken bir oğlu daha oldu. Abdullah ismini verdikleri oğullarının dünyaya geliş Efendimizi çok sevindirdi. Ancak, sevinçleri uzun sürmedi. Allah Resulü (a.s.m.) vahiy kesilmesi ile üzüntüden kıvrandığı dönemde, sevgili oğlu Abdullah'ı kaybetti. Efendimiz, daha yeni yeni yürümeye başlayan oğlunu kaybetmesinin acısını en derinden hissetti, kalbi mahzun oldu, göz pınarları yaşla doldu.^[57]

Nimetin Zirvesi

Bu kutlu hane halkı, Mekkelilerin çoğu zor günler geçirip (sayılı aileler dışında) kıtlıktan dolayı ailelerinin geçimini bile sağlamakta zorlanırken onlar her yönden nimetin zirvesini yaşıyordu. Eşlerin toplumsal statüleri, her geçen gün daha yükseklerle çıkıyor, her geçen gün biraz daha yıldızlaşıyorlardı.

Hız. Hatice'nin uluslararası ticaret hayatı başarılı bir şekilde devam ediyor, Mekke'nin en zenginleri arasındaki yerini koruyordu. Eşi Hz. Peygamber ise onunla evliliği vesilesi ile fakirlikten kurtuldu. Daha sonra inzal ettiği bir ayetle Allah, bu hâlin kendinin bir lütfu olduğunu beyan etmektedir. Efendimiz bundan sonra Rabb'inin lütfu ile dünyanın gözdesi ve en kutsal mekân olan Kâbe'nin en kutsal taşı Hacerü'l-Esved'i yerine koyma şerefi ile şereflendi.

Allah (c.c.) vahyin geldiği ilk günlerde, vahyin kesilmesi ile ümitsizliğe kapılan Resulüne, bu ümitsizliğin doğru olmadığını anlatmak ve kalbini mutmain kılmak için geçmişinden örnekler vererek ona nimetleri ile nereden nereye getirdiğini belirtirken bütün bunlara işaret etmektedir.

“O seni yetim bulup barındırmadı mı?

Şaşırmış bulup da yol göstermedi mi?

Seni fakir bulup zengin etmedi mi?

Öyleyse yetimi sakın ezme, el açıp isteyeniyi sakın azarlama ve Rabb'inin nimetini şükranla an.”[58]

Ayette de işaret buyrulduğu gibi Rabb'i onu Hz. Hatice vasıtası ile fakirlikten kurtarıp zengin kıldı. Eşsiz ahlakı, herkesi hayran bırakan kişiliği, sosyal yaşantısı ile Hacerü'l-Esved taşıyı yerine koyma şerefini kazandırdı.

Onlar bu kadar zenginlik ve yüksek sosyal statüye sahiplerken ne yaptılar?

Allah Resulü, (a.s.m.) Hacerü'l-Esved'i yerine koyma şerefini elde ettiği Kâbe'nin yapımı için günlerce sırtında taş taşıdı. Hz. Hatice'nin yetim çocuklarına en güzel şekilde babalık etti. Zeyd b. Hârise gibi kölelere insanca yakınlık gösterdi. Hatta alışkanlıkları alt üst ederek Ammar b. Yâsir, Süheyb b. Sinan gibi sosyal statüsü oldukça düşük dostları oldu. Onlarla birlikte olmaktan asla kaçınmadı. Akrabalarını en iyi şekilde gözettiler.

Peki, Ya Hz. Hatice?

Mekke'nin en büyük patronu, evinde hizmetçileri, özel kuaförü olan Hz. Hatice, bu zenginliğini yalnızca sevgili eşinin ayakları altına sermedi, tıpkı eşi gibi büyük bir tevazu ile insanlara yaklaştı, yetimleri ve fakirleri koruyup onlara kol kanat gerdi. Ümmü Eymen eşi ölüp çocuğu ile tek başına kalınca onlara evinin kapılarını sonuna kadar açtı.

Ümmü Eymen annemizin, Hz. Peygamber'den su isteyecek, onunla şakalaşacak kadar rahat oluşu, Hz. Peygamberin ona gösterdiği sevgiden, Hz. Hatice'nin şefkat dolu tavrından kaynaklandığı kuşkusuzdur.

Yalnızca Bu Kadar mı?

Elbette ki hayır... Bu kutlu evde, oraya uğrayanlara büyük ikramlarda bulunulduğu gibi orada kalan, kendilerine aileden birileri gibi davranılan, kol kanat gerilen yoksul ve yetim kimselere, azatlı kölelere de en güzel şekilde davranılırdı. Annemiz, huzur dolu aile ortamını paylaşan candan konuklarla kemalâta doğru yol alırdı.

Candan Konuklar

Bu kutlu yuvanın, çocuklardan başka vefat edinceye kadar Allah Resulü'nden (a.s.m.) ayrılmayan beş konuğu daha vardı. Bunlardan ikisi, yukarıda bahsettiğimiz Allah Resulü'nün (a.s.m.) dadısı Bereke Hatun ile oğlu, diğerleri ise Hz. Ali, Zeyd b. Hârise ve Zübeyr b. Avvam efendilerimizdi.

Zeyd b. Hârise: Hür bir ailenin çocuğu iken annesi ile dayılarını ziyarete giderken kervanları baskına uğrayarak esir alındı. O sırada henüz sekiz yaşında bir çocuktur. Eşkîyalar daha bu yaşta ona, korkunun ve kaygının en uç noktasını yaşatarak köleleştirip köle pazarlarında sattılar.

Görünüşte felaketi yaşarken aslında ebedî saadete doğru yol alan bu bahtiyar çocuk, Ukâz panayırında annemizin yeğeni Hakîm b. Hizâm tarafından satın alındı. Onun akıllı ve iyi biri olduğunu fark eden Hakîm, Zeyd b. Hârise'yi götürüp halası yani Hz. Hatice'ye hediye etti. Annemizin terbiyesi altında yetişerek ona hizmet eden Zeyd Efendimiz, köle olmasına rağmen, Allah Resulü'nün (a.s.m.) takdir ve sevgisini kazanacak kadar kendisini iyi yetiştirdi.

Hanımı Allah Resulü (a.s.m.) ile evlendiğinde 19 yaşlarında olan Zeyd Efendimiz, onu çok sevdi. Allah Resulü'nden (a.s.m.) altı yaş küçük olan Zeyd b. Hârîse Efendimizden çok etkilenererek ona yakınlık göstermeye onun sevgisini kazanmaya çalıştı. Allah Resulü (a.s.m.) de onu sevmişti. İyi yetişmiş olan bu ahlaklı genç ile yakından ilgilendi. Allah Resulü (a.s.m.) ile Zeyd b. Hârîse arasındaki samimiyeti fark eden Hz. Hatice, eşini memnun etmek için bir süre sonra onu Efendimize hediye etti. Bundan sonra Efendimize daha fazla bağlanan Zeyd b. Hârîse onun terbiyesi ile gerçek hürriyete giden yolu bulmakta gecikmedi.

Zeyd b. Hârîse'nin izini kaybeden babası, yıllar süren yoğun çabalarına rağmen, onu bir türlü bulamamıştı. Yakınları onu Mekke'de görüp babalarına bildirinceye kadar da bu durum değişmedi. Oğlunun nerede olduğunu öğrenen baba, kardeşini de yanına alarak doğruca Mekke'ye gitti. Allah Resulü (a.s.m.) ile görüşerek oğullarının bedelini fazlası ile verip onu memleketlerine geri götürmek istediklerini belirttiler. Allah Resulü, (a.s.m.) gelenlerle konuştuktan sonra Zeyd b. Hârîse'yi yanlarına çağırdı.

Gelenler gerçekte onun babası ve amcasıydı. Zeyd Efendimiz, onları görünce sevinç içersinde koşup baba ve amcasına sarıldı. Onlar ile hasret giderdi. Ancak sıra Allah Resulü'nden (a.s.m.) ve bu kutlu haneden ayrılmaya gelince babasının üzülmesine rağmen kendisini yetiştiren, ahlak timsali bu insanlardan ayrılmak istemedi. Allah Resulü (a.s.m.) bunu görmüş olacak ki buna **o sırada yirmi yaşını çoktan geçmiş olan Zeyd b. Hârîse'nin** kendisinin karar vermesini istedi. Gönlü onun kalmasından yana olan Allah Resulü (a.s.m.), babasının da onayını alarak tercihi Zeyd Efendimize bıraktı.

Zeyd Efendimiz, yıllardır yanlarında kaldığı bu aileden o kadar çok şey öğrenmiş, yanlarında o kadar mutlu olmuş ve büyük bir huzur duymuştu ki köle olarak kalmayı tercih etti. Yıllardır özlem duyduğu anne babasına ve memleketine kavuşamamak, onlardan ayrı kalmak pahasına da olsa Efendimiz ile kalarak ailesi ile gitmeyi kabul etmedi.^[59] O, gerçek hürriyeti bulduğu bu kapıdan Mûte savaşında şehit oluncaya kadar hiçbir zaman ayrılmadı.

Kim bilir, belki onunda Hz. Hatice gibi kalbinin üzerindeki perdeler kalkmış, o da öteleri, enöteleri görüyordu. Ona sadık bir yâran olup

onun yanında kalmayı, baba ocağındaki sıcaklığa tercih ederek ebedî hürriyete koşuyordu.

Zeyd Efendimiz, Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanında kalmayı tercih edince Allah Resulü (a.s.m.) onun bu hareketini karşılıksız bırakmadı. Onu alıp Kâbe'ye gitti ve Kureyşlilere seslenerek:

– Ey Kureyşliler! Şahit olun ki bundan böyle Zeyd benim çocuğumdur. Şimdiden sonra o bana, ben de ona varis olacağım, buyurdu. Bundan sonra Kureyşliler onu, Zeyd b. Muhammed–Muhammed'in oğlu olarak çağırmaya başladılar. Bu durum Ahzâb suresinin 5. ayeti ininceye kadar böylece devam etti.

Hz. Ali: Allah Resulü (a.s.m.), önceden olduğu gibi evlilikten sonra da ailesi ile ilişkilerini kesmedi. Özellikle kendisini büyütüp yetiştiren amcası Ebu Tâlib ile olan ilişkisini eskisi gibi sürdürdü. Onlarla sürekli ilgilendi, ona ve ailesine her zaman yardımcı oldu.

Hz. Ali doğduğunda Ebu Tâlib Mekke'de yoktu. Annesi, büyük çocuklarının olmasına rağmen, durumunu onlara değil, kendi çocuğu gibi gördüğü Allah Resulü'ne (a.s.m.) haber verdi. Kendini yetiştiren Fatma b. Esed'in doğum yapmak üzere olduğunu öğrenen Hz. Hatice, Hz. Ali'nin doğumu ile yakından ilgilendi.

Fatma b. Esed anlatıyor:

“Son oğlum doğunca ismini Ali koyduk. Allah Resulü (a.s.m.) Ali'yi görmeye gelerek tükürüğünü onun ağzına sürdü. Hurmayı ağzında ezerek Ali'nin ağzına koyup tahnik yaptı. Ali, ağzındaki hurma parçasını eme eme uyudu. Ertesi gün sütanneye verecektik. Ancak o hiç kimseyi emmedi. Zor durumda kalınca Muhammed'i çağırdık. O yine bir parça hurma ile Ali'ye tahnik yaptı. Ali bu hurmayı emerek uyudu. Bu durum Ali'nin emdiği sütanneyi buluncaya kadar bir süre böylece devam etti.”^[60]

Allah Resulü (a.s.m.) hiçbir zaman küçük yardımlarla gönül almayı yeterli bulmadı. Her zaman daha fazlasını yaptı. O sırada Mekke'de şiddetli kıtlık ve buna bağlı olarak da bir geçim sıkıntısı baş göstermişti. Ebu Tâlib'in çocukları hem çok hem de küçüktü. Geliri de iyiden iyiye azalmıştı. En azından çocuklarından birinin bakımını üstlenerek amcasının yükünü hafifletebileceğini düşünen Allah Resulü (a.s.m.), konuyu eşine açıp onun desteğini alarak harekete geçti.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) diğer amcası Hz. Abbas ticaret yaptığı için durumu gayet iyiydi. Allah Resulü (a.s.m.) Hz. Abbas'a giderek bu konuyu onunla da görüştü.

– Kardeşin Ebu Tâlib'in çocukları çoğaldı. Ailesi genişledi. Gördüğün gibi şu sıralarda Mekke'de büyük bir kıtlık var. İnsanlar zor durumda. Haydi, amcamın yanına gidip ona yardımcı olalım. Onun yükünü hafifletmek için çocuklardan birini sen al, birini de ben alayım, buyurdu. Bu teklif memnun olan Hz. Abbas, yeğeni ile birlikte Ebu Tâlib'in yanına gidip;

– İnsanların üzerindeki şu sıkıntı kalkıncaya kadar, aileden birilerini yanımıza alıp yükünü hafifletmek istiyoruz, dediler. Ebu Tâlib:

– Âkil'i bana bırakın, istediğinizi yapın, deyince Hz. Abbas, Cafer Efendimizi, Allah Resulü (a.s.m.) ise Hz. Ali Efendimizi yanına aldı. Kendi ayakları üstünde duruncaya kadar onları yanlarından ayırmadılar.^[61]

Eşsiz bir vefa örneği sergileyen Kâinatın Efendisi, Hz. Ali'yi kutlu haneye getirince Hz. Hatice annemiz, buna çok sevindi. Onun annesi Efendimizi kendi çocuklarından ayırmadığı gibi, o da Hz. Ali'yi kendi çocuklarından ayırmadı.

Hz. Ali, bir taraftan yaratılmışların en şereflişinin dizinin dibinde, rahle-i tedrisinde terbiye olurken diğer yandan vakur ve asil kadın Hz. Hatice'nin şefkat ve merhamet dolu dünyasını solukladı.

Zübeyr b. Avvam: Allah Resulü'nün (a.s.m.) halası Safiye binti Abdulmuttalib ile Hz. Hatice'nin kardeşi Avvam b. Huveylid'in oğludur. Küçük yaşta babasını kaybedince Efendimiz ve annemiz ona sahip çıktı. O da bu kutlu hanenin çocukları arasına katıldı ve burada büyüme lütfuna erdi. Aldığı nebevî terbiyenin neticesinde, Allah Resulü'nün akrabaları Müslüman olmazken o, Hz. Ali gibi çocuk denecek yaşta olmasına rağmen ilk Müslümanların arasına katıldı.^[62]

Daha on iki-on beş yaşları arasında gençliğe ilk adım atan bir çocukken Mekke sokaklarında dolaşırken bir haber duydu. Duyduğuna göre, Allah Resulü (a.s.m.) şehrin üst tarafında müşrikler tarafından yakalanmıştı. Küçüklüğüne aldırış bile etmeden hemen kılıcını alarak söylenen tarafa doğru koşmaya başladı. Onu tanımayanlar şaşkınlık içinde:

– Bu genç, kılıcı ile nereye gidiyor, diye birbirlerine soruyordu. Şaşkın bakışlar arasında yoluna devam eden Zübeyr b. Avvam sonunda Allah Resulü'nü (a.s.m.) buldu. Allah Resulü (a.s.m.) onu bu hâlde görünce heyecanla sordu.

– Bu ne hâl ey Zübeyr? O nefes nefese:

– Senin yakalandığını duydum.

– Ne yapacaktın?

– Seni yakalayanlarla savaşıacaktım.

Allah Resulü (a.s.m.) onun bu samimi hâinden çok hoşlandı. O ve kılıcı için dua buyurdu. Zübeyr b. Avvam bu hareketi ile **Allah yolunda kılıç sıyıran ilk kişi** olma şerefini elde etti.^[63]

Dayanışma, Fedakârlık ve Vefa

Allah Resulü (a.s.m.), Hz. Hatice'nin diğer eşlerinden olan çocuklarına çok iyi davranıyor, o da Bereke annemiz ve Hz. Ali Efendimizi ev halkından biri gibi görüyordu. Hz. Hatice, Efendimizin hoşnutluğuna kendisini öylesine adanmıştı ki onun önemseydiği her şeyi önemsiyor, değer verdiği herkese onun gibi değer vermeye gayret ediyordu.

Bir gün, Efendimizin sütannesi Halime Hatun, yıllar önce süt emzirdiği oğlunu görmek için Mekke'ye geldi. Allah Resulü'nün (a.s.m.) Hz. Hatice ile evlenip onun evinde oturduğunu öğrenince doğruca oraya gitti. Kapıya vurdu. Hizmetli onu karşılayarak kim olduğunu sordu. Halime Hatun kendini tanıttinca hizmetli hemen hanımının yanına koştu:

– Hanımım! Halime binti Hâris gelmiş, içeri girmek için izin istiyor, dedi. O sırada içeride bulunan Efendimiz, Halime Hatunun adını duyunca heyecanla yerinden fırladı. Bu arada dudaklarından:

– Annem! Annem gelmiş, kelimeleri dökülüyordu.

O sırada evin hanımı Halime'yi içeri buyur ederek ilgilenmeye başlamıştı bile. Efendimiz sütannesi Halime Hatunu karşılayarak odaya buyur etti. Hırkasını çıkarıp yere serdi ve sütannesini onun üzerine oturttu. Sütannesinin gelişine çok sevinen Efendimiz, başını okşayarak ona şefkatle yaklaştı.

Sütannesi dinlendikten sonra ona hâl hatırını, sütbabasını, kardeşlerini, çocukluğunun geçtiği köyü tek tek sordu. Sütöğlunun ilgisinden memnun kalan Halime Hatun beldelerindeki kıtlıktan, hayvanlarının öldüğünden ve hayatın zorlaştığından dert yandı. Efendimiz sütannesinin anlattıklarına çok üzüldü.

Hız. Hatice Efendisine verilen sütün hatırına, cömertliğin kapılarını sonuna kadar açtı. Halime Hatuna kırk baş koyun ve memleketine rahatça dönebilmesi için bir de deve hediye etti. Onu kapıya kadar uğurlayarak selamete köyüne gönderdi.^[64]

Hız. Hatice zaman içerisinde Allah Resulü'nün (a.s.m.) vefaya çok fazla önem verdiğini gördü. Eşini memnun etmek için onun diğer sütannesi Süveybe Hatunu Ebu Leheb'ten satın alarak azad etmek istedi. Ebu Leheb'e giderek kölesi Süveybe'yi kendisine satmasını teklif etti. Fakat Ebu Leheb:

– Ben onun hizmetinden çok memnunum, diyerek annemizin teklifini kabul etmedi. Hız. Hatice fikrinden hemen vazgeçmedi. Sonra zaman zaman ona daha cazip tekliflerle gittiyse de Ebu Leheb her seferinde onu reddetti.

Cariyesinden çok memnun olan Ebu Leheb, Müslümanlar Medine'ye hicret ettikten bir süre sonra Süheybe Hatunu azat etti. Allah Resulü (a.s.m.), sütannesinin azat edildiğini duyduktan sonra her fırsatta onu sorup durumunu öğrendi. Zaman zaman ona çeşitli hediyeler gönderdi.^[65]

Kızının Mürüvveti

Fatıma annemizin doğumunun üzerinden üç yıl geçmişti. Hız. Hatice'nin ikinci eşi Atîk b. Âiz'den olan kızı Hind'in, amca oğlu Seyf b. Ümeyye ile evlenmesinden sonra şimdi de ikinci kızı Zeyneb evleniyordu. Zeyneb annemiz, büyümüş terbiyesi ile dikkatleri üzerinde toplayan genç bir kız olmuştu.

Bu durum Mekke'nin eşrafından olan Ebu'l-Âs'ın dikkati nazarından kaçmamıştı. Hatice annemizin çok sevdiği kız kardeşi Hâle b. Huveylid'in oğlu olan Ebu'l-Âs b. Rebi, ticaret yapan, zengin ve insanların güvenini kazanmış bir gençti.

Sık sık teyzesini ziyaretine gittiğinden ev halkından biri sayılır olmuştı. Bu gidiş gelişlerinde Zeyneb annemizin büyüdüğünü fark ederek terbiyesini takdir ediyor, iyi bir eş olacağını düşünerek onunla evlenmek istiyordu.

Bir gün bu düşüncelerini teyzesine açan Ebu'l-Âs'a Hz. Hatice hemen “evet” demedi. Ancak “hayır” da demedi.

Onu yolcu ettikten sonra Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gitti. Efendimizin fikrini almak için ona Ebu'l-Âs'ın Zeyneb'i beğendiğini ve onunla evlenmek istediğini anlattı. Efendimiz, yapılan teklifi uygun görünce Hz. Hatice yeğenini eve çağırarak bu izdivaca onay verdiklerini bildirdi.^[66]

Bu arada Hz. Hatice kızına da durumu anlatıp onun da rızasını almıştı. Bundan sonra Ebu'l-Âs gelince ona “evet” denildi. Allah Resulü'nün (a.s.m.) peygamber olmadan hemen bir yıl öncesinde, Zeynep annemiz 10–11 yaşlarında iken Ebu'l-Âs ile evlendirildi. Kızının düğününe önem veren annemiz, her şeyin yerli yerinde yapılması için büyük bir gayret gösterdi. Düğün hediyesi olarak da kızına güzel bir gerdanlık hediye etti.^[67]

[53]

[42]

[33]

[55]

[35]

[51]

[31]

[37]

[57]

[58]

[38]

[49]

[29]

[34]

[50]

[30]

[62]

[54]

[26]

[46]
[66]
[32]
[63]
[52]
[43]
[65]
[45]
[61]
[41]
[47]
[67]
[27]
[28]
[48]
[39]
[59]
[40]
[60]
[44]
[64]
[36]
[56]

Üçüncü Bölüm

Vahye Doğru

Kemâlatın Zirvesi

Bütün faziletleri, iyiliklerini ve takvayı kendinde üst düzeyde birleştiren kişiye kâmil denir. Bu özellikleri bir arada bulunduran çok az insan vardır. Hadis-i şeriflerinde kemalin zirvesine çıkan iki hanımdan bahsedilir. Bunlar Hz. İsa'nın annesi Meryem binti İmran ve Firavunun hanımı Asiye'dir.^[68]

Hız. Hatice annemizin bu iki kadın ile birlikte zikredilmesini, âlimler tarafından Hz. Hatice'nin de bu sıfatı taşıdığıının işareti sayılmıştır. Bunun için hadis kitaplarında bahsi geçen hadis, Hz. Hatice annemizin faziletlerinin anlatıldığı bölüme yer alınmıştır.

İşte Efendimiz, kemâlatın zirvesindeki bu hanımları bir gün elini semaya kaldırarak zikredecektir:

“Zamanındaki hanımların en hayırlısı Meryem binti İmrân idi. Zamanının en hayırlı hanımı ise Hatice binti Huveylid'dir.”^[69]

Bir başka gün ise:

“Cennet ehlinin en faziletli hanımları: Hatice, Fatıma, Meryem ve Asiye'dir”^[70] diyerek risâlet ve vahyin gölgesinde kemale eren kadınları zikrederken Hz. Hatice'yi de onlarla birlikte anacak ve onun faziletlerini anlatacaktır.

O, bütün kemal sıfatlarını kendisinde toplayan en büyük yıldızlardan biriydi.

O, çok ötelere seyredebilen **ufka** sahip mükemmel bir hanımdı.

O, çevresinde olup bitenleri en doğru şekilde okuyan, perdelerin gerisinde olanları görebilen basiretli bir hanımdı. On beş yıl önceden Allah Resulü'nün (a.s.m.) o bölgeye geleceğini görebilen Hz. Hatice, büyük bir **sabırla** sürekli arayarak eşsiz **basireti** sayesinde, onu bulma lütfuna mazhar oldu. Bu basireti ile Efendimize vahiy geliş sürecinde hep yanında olmuş ve onu en güzel şekilde desteklemişti.

Çevresindeki insanlar şirk ve kötülük batağında debelenirken onun bu bataktan uzak durmayı başararak en güzeli yakalaması ve bıkip usanmadan yıllarca onun peşinden koşması, kemâlatın en üst noktası olsa gerektir.

Elbette ufuk ve basiret, **gayretle** desteklenmedikçe hedefe ulaşamaz. Hz. Hatice, bu hususta da sınavı başarı ile kazanmıştı. Efendimizi sefere göndermesi, Meysere'yi onu gözlemekle görevlendirmesi, evlenmeyi aklından bile silmişken Efendimize evlenme teklif edişi, Varaka b. Nevfel ile irtibatı, vahiy yaklaştığında gösterdiği eşsiz gayreti, onu adım adım hedefe yaklaştırmıştı.

Şüphesiz bu gayretin **sabır ve sebat** ile taçlandırılması gerekliydi. O, bunu her hususta zaten fazlasıyla yapıyordu. Sabır ve sebat hayatı boyunca onun en nadide tacı olmuştu. Nelere sabretmedi, ne zorluklar karşısında metanetle sebat etmedi ki...

Bütün bunların yanında bir de **özveri** gerekliydi. Özveri, onun en önemli vasıflarından biriydi. Evlilik kararından vazgeçip Efendimizle evlenmesi, Allah Resulü'nün (a.s.m.) aylarca evini terk edip inzivaya çekilmesini anlayışla karşılaması, onu adım adım izleyerek ihtiyaçlarını karşılaması, hizmetini bizzat yapıp birkaç kilometre yol yürüdükten sonra dağın zirvesine tırmanarak eşine yiyecek götürmesi, ihtiyacı olduğunu hissettiğinde mağarada eşi ile birlikte kalması, en küçük zaaf göstermeden müşriklere karşı her zaman dimdik duruşu, malını son kuruşuna kadar İslam daveti için harcaması büyük bir özveriydi.

Bir seferinde Allah Resulü'nün (a.s.m.) talebi üzerine, elindeki bütün altın ve gümüşleri tenekelerle getirip Allah Resulü'nün (a.s.m.) önüne dökmüş, bir tepe gibi eşinin önünde duran altın ve gümüşleri göstererek:

– Bunlar senindir. İstedğin gibi harcayabilirsin demişti. O sadece bunu yaparken değil her zaman **cömertti**.

Allah Resulü (a.s.m.) eşini anlatırken şöyle buyurur:

“Ben Hatice'den daha iyi bir işveren görmedim. Arkadaşımla seferden döndüğümüz zaman, Hatice'nin yanına uğradığımızda bize mutlaka buğday ekmeği, turfanda nefis yiyecekler hazırlatırdı.”^[71]

O canını, malını, zamanını, ömrünü, maddî ve manevî bütün varlığını Efendimize ve onun davasına adayarak kemâlatın zirvesine ulaştı.

Artan Sorumluluklar

Hayatı boyunca hiçbir zaman putlara tapmayan Allah Resulü (a.s.m), çocukluğundan beri her türlü kötülükten korunmuştu. Kırk yaşlarına yaklaştığında tefekküre yönelen Efendimiz, sık sık insanlardan uzaklaşıp uzlete çekilmeye başladı.

Son zamanlarda Mekke’de dinine bağlı duyarlı bazı Kureyşliler arasında yeni bir ibadet şekli yaygınlaşmaya başlamıştı. Manevî duyguları güçlü duyarlı Mekkeliler, her yıl Ramazan ayı geldiğinde evlerinden uzaklaşıp, bir ay boyunca kendilerini ibadete adanlardı. Fakirlere yardım eder, Şevval ayının hilalini görünceye kadar hanımlarına yaklaşmaz ve bu ibadetlerini tavaf ile sonlandırırlardı. Bunu gelenek hâline getirmişlerdi.^[72]

Allah Resulü (a.s.m.) olgunluk yaşına doğru gelmeye başlayınca çevresinde olup biten kötülüklere karşı daha bir duyarlı olmaya başladı. Puta tapmalarının büyük bir sapkınlık olduğuna inanıyor, bundan kurtuluş için ne yapabilirim diye düşünüyordu. Sürekli hakikati arıyor, bunun için hep tefekkür ediyordu.

Rabb’ini bulmak için tefekkürde yoğunlaştığı sıralarda, kendisine yalnızlık sevdiren Allah Resulü (a.s.m), dindar Mekkeliler gibi her yıl bir ay evinden uzaklaşarak Nur Dağının Kâbe’ye bakan tarafındaki Hirâ Mağarası’na gitmeye ve orada ibadet etmeye başladı.

Allah Resulü (a.s.m.), her yıl önce fakir fukarayı doyurur, sonra Hirâ’ya gider, orada tefekkür âlemine dalar ve Rabb’ine dua ederdi. Bir ayın bitiminde, Kâbe’ye iner, Kâbe’yi yedi kere tavaf eder, sonra da evine dönerdi. Bu durum, vahiy gelinceye kadar yıllarca devam etti.^[73]

Allah Resulü (a.s.m) ile yakından ilgilenen sevgili eşi Hz. Hatice, ondaki bu değişikliği yakından takip ediyor, ona destek vererek zaman zaman onunla birlikte tefekküre dalıyor, ibadetine eşlik ediyordu.

Efendiler Efendisi otuz sekiz yaşından itibaren harikulade şeyler görmeye başladı. Vahyin öncüleri olan gördüğü bu ışık ve nur, duyduğu sesler her geçen gün biraz daha artarak devam etti. Gördükleri ve duydukları karşısında büyük bir endişeye kapılan Efendimiz, bütün bunları sürekli sevgili eşi ile paylaşıyordu.^[74]

Yine bir gün her tarafı aydınlatan bir nur görmüştü. Endişe içersinde eşinin yanına giderek gördüklerini ona teker teker anlattı. Her zaman en büyük destekçisi olan Hz. Hatice metanetle:

– Ey Abdullah'ın oğlu! Allah seni asla zayi etmez, sana bir kötülük vermez, diyerek sakinleştirmeye çalıştı.

Manevî konularda amcasının oğluna oldukça güvenen Hatice annemiz, ihtiyaç duydukça ona gider, görüşüne başvurur, kendine yol göstermesini ister ve tavsiyelerini dinlerdi. Şimdi de öyle yaptı. Amcasının oğlu Hristiyan âlimi Varaka b. Nevfel'e giderek ona Allah Resulü'nün (a.s.m.) durumunu detaylı bir şekilde anlattı. Sonra onun görüp duyduklarının anlamını sordu. Anlatılanları büyük bir dikkatle dinleyen Varaka b. Nevfel:

– Eğer bu söylediklerin doğruysa o peygamber olacaktır. Ona ve Hz. Musa'ya gelen de Namûs-u Ekber'dir. O, nur şeklinde görünmektedir, sözleri, vahyin yaklaştığını ifade ediyor.^[75]

Allah Resulü'nün (a.s.m.) gördüğü ve duyduğu olağanüstü şeyler devam ediyordu. Olanlar karşısında şaşkındı. Rabb'i, Efendimize kendini anlattığında onu samimi bir şekilde dinleyecek, derdine derman olamasa da rahatlayacağı, ona ümit ve huzur verecek, her seferinde kaygılanmadan sığınacağı limanı hemen yanı başında yaratmıştı. İlahî kudret, onu eşsiz bir hanımla desteklemişti. Ona hem ruh, hem fikir hem de bedenen çok yakın olan Hz. Hatice, Efendimize hiç kimsenin yardım edemeyeceği kadar yardımda bulunmuş, ona inanılmaz derece de manevî destek sağlamıştı.

Allah Resulü (a.s.m) sesler ve görüntüler devam edince yine eşinin yanına koştu:

– Ey Hatice! Ben yine sesler duyuyor, ışıklar görüyorum. Kâhin olmaktan korkuyorum, buyurarak endişesini paylaştı. Varaka b. Nevfel'in sözleriyle rahatlayan annemiz, kendinden emin bir hâlde:

– Allah, bunu sana yapmaz ey Abdullah'ın oğlu, diyerek sebebinin kısa fakat çok veciz bir şekilde ifade etti:

– Çünkü sen doğru sözlüsün. Emanete riayet eder, akrabalarıyla bağını koparmazsın.^[76]

Bu sözler, Allah Resulü'nü (a.s.m.) çok memnun etmiş, endişesi azalarak rahatlamıştı. Çok akıllı ve engin bir hayat tecrübesine sahip olan Hz. Hatice, konunun can damarını yakalamış ve bunu güzel bir üslup ile eşine beyan etmişti.

Efendimiz her an vahye biraz daha yaklaşıyor, manevî olaylar, görülen rüyalar gittikçe artarken kaygı ve endişeleri de artıyor, cevapsız sorular üst üste geliyor, sürekli birikiyordu. Allah Resulü

(a.s.m.) yaşadıkları bütün bu olayları, nerdeyse eşinden başka hiç kimse ile paylaşmıyor, kimseden destek almıyordu. Bu durum, Hz. Hatice annemizin sorumluluğunu daha çok ağırlaştırıyordu.

Hz. Âişe, vahiy öncülerini şu sözlerle nakleder:

“Allah Resulü’ne (a.s.m.) vahiy ilk olarak sadık rüyalar şeklinde başladı. Bir rüya gördüğünde o sabah aydınlığı gibi net olarak gerçekleşirdi. Sonra ona yalnızlık sevdirdi. Sık sık Hirâ Mağarası’na gider, orada günlerce kalır, Rabb’ine ibadet ederdi. Sonra Hz. Hatice’nin yanına gelir, yiyecek alıp Hirâ’ya geri dönerdi. Vahiy gelinceye kadar durum böylece devam etti.”^[77]

Bu arada Hz. Hatice, ticarî faaliyetlere devam ettiği gibi çocukları ve ev işleri ile de aynı şekilde ihmal etmeden ilgileniyordu. **Hatta nine bile olmuştu.** Seyfi b. Ümeyye ile evlenen eski eşlerinden olan üçüncü çocuğu Hind’in bir oğlu olmuş, Allah Resulü’nü (a.s.m.) çok seven aile, ona Muhammed ismini vermişlerdi.

Annemiz uzun süreden beri her gün biraz daha yoğunlaşan manevî atmosferi yaşıyor, onu büyük bir heyecanla içselleştiriyordu. Bu süreçle birlikte hayatında çok büyük değişiklikler oluyor, eşinin yaşadığı manevî olayları anlamaya ve ona yardımcı olmaya çalışıyordu.

Bir taraftan kızlarını evlendiriyor, bir taraftan nine oluyor, bir taraftan da yıllardır hasretle beklediği vahyin gölgesinin düştüğüne şahit oluyordu. Vahyin adım adım geldiğini görmek, son peygamberin hemen yanı başında bulunmak, gelen vahyin bütün safhalarını seyretmek, olan bitenin içerisinde olmak, bunu bizzat yaşamak, Peygamberi var gücü ile desteklemek, belki de hiç kimseye nasip olmamış eşsiz bir lütuftu.

Kızların Nişanı

Sorumluluklarını en güzel şekilde üstlenen annemiz, hayatı dolu dolu yaşıyordu. İş ve sosyal statüsü onu hayatın içine daha çok çekmişti. Çocuklarının çokluğu ve büyümeğe başlaması, sorumluluklarını artırmıştı. O bütün bunların hiç birinden vazgeçmeden, başlı başına çok ağır bir yük olan vahyin geliş sürecinde eşinin yanında oldu. **Kâinatın Efendisi’ne tarihe altın harflerle yazılan, inanılmaz bir**

destek verdi. İşte tam da bu günlerde yüreğine bir de kızlarının acısı çöktü.

Hayatta hep tatlı anılar yoktu, bazen acı hatıralarda yaşıyordu insan. Hem de çok basitçe çözülecek gibi görünen sorunların karşısında aczi bütün boyutları ile yaşayarak.

O günün adetlerine göre kızlarla evlenmede öncelik amcaoğullarına aitti. Hanım tarafı erkek tarafına tercih edilmezdi. Hz. Hatice'nin kızı Hz. Zeyneb'i kız kardeşinin oğluna vermesi, kendilerini öncelikli gören akrabalarını özellikle Allah Resulü'nün (a.s.m.) amcası Ebu Leheb ve eşi Ümmü Cemile'yi oldukça rahatsız etti.

Vahyin gölgesinin düştüğü o günlerde, bir akşam haber vermeden ansızın Allah Resulü (a.s.m.) ile konuşmaya gelen Ebu Leheb ve eşi Ümmü Cemile, annemiz ve Efendimizden kızları Rukiye ve Ümmü Gülsüm'ü oğulları Utbe ve Uteybe'ye istediler. Böyle bir teklifi aklından bile geçirmeyen Allah Resulü (a.s.m.), şaşkın bakışlarla annemize baktı. Bu kabul edilebilecek bir teklif değildi. Rukiye henüz yedi-sekiz, Ümmü Gülsüm ise altı-yedi yaşlarındaydı. Ebu Leheb'in eşi Ümmü Cemile ise çok sivri dilli ve sert bir hanımdı. Böyle bir evliliğin sıkıntıya sebep olacağı açıktı. Bunun için kızlarının onun çocukları ile evlenmesini hoş karşılamadılar. Ancak gerek Allah Resulü (a.s.m.), gerekse annemiz akrabalık bağlarına çok önem veriyor, gelenleri de kırmak istemiyorlardı.

Kızların henüz çok küçük olduğunu belirterek bunun olamayacağını söylemelerine rağmen, sözleri fayda etmedi. Ümmü Cemile, onları duymuyordu bile. O gün ki sosyal yapı ve adetler onlardan yanaydı. Hz. Hatice'nin “hayır” demek için yaş dışında söyleyeceği fazla gerekçesi yoktu. Cahiliye döneminin kriterlerine göre önce soya bakılırdı. Onlar, Mekke'nin en soylu ailelerindendi. Sonra sosyal statü ve zenginlik gelirdi. Bu yönlerde de şehrin önde gelenlerindendi. Bu üçü olduktan sonra kız evinin hayır demesi çok zordu. Hele bu birde Ümmü Cemile gibi tuttuğunu koparan biriye...

Annemizin çocukların küçüklüğü konusunda ısrarlı olduğunu gören Ümmü Cemile, “Kızlar büyüyünceye kadar nişanlı kalırlar,” diyerek itiraz gerekçesini ortadan kaldırdı. O gün başka neler oldu bilinmez ama belli ki “evet” demek mecburiyetinde kalındı. Yine

annemiz son sözü Allah Resulü'ne (a.s.m.) bıraktı. Efendimiz eşinin de onayını alarak istemeye istemeye amcasına “evet” dedi.^[78]

Hız. Hatice bir taraftan ilk torununun sevincini yaşıyor, bir taraftan yıllar önce rüyasında gördüğü evini aydınlatan güneşin doğmak üzere oluşunun heyecanı, kaygı ve endişesi ile sarsılıyordu. Birde çocuklarının zamansız olarak üstelikte hiç istemediği birileri ile nişanlanmasının acısı çökmüştü yüreğine...

Yürekten Seven Eş

Sorumlulukları gittikçe artan Hız. Hatice, yalnızca evin, çocukların ve işin sorumluluğunu üstlenseydi yinede Allah Resulü'ne (a.s.m.) büyük bir iyilik yapmış olurdu. Zira o, istese yaşadığı olaylardan dolayı rahatlıkla Allah Resulü'nü (a.s.m.) evi, çocukları ve işi ile ilgilenmemekle suçlayabilir, eşinin içinde bulunduğu durumu anlamaz, hatta yanlış anlayabilir, ciddi bir sorun hâline getirebilirdi.

Ama o, böyle yapmadı. Eşine büyük bir şefkat ve anlayışla yaklaştı. Onu anlamaya çalışmanın çok ötesinde, eşine büyük destek oldu. Akıllı ufuk sahibi, hayatı iyi tanıyan bir hanım olduğu için Efendimizin en zor zamanında ona malı canı, akli ve gönlü ile inanılmaz bir destek verdi. Çünkü o eşini çok iyi tanıyor, onu yürekten seviyor ve ona bütün kalbi ile inanıyordu.

Bu arada Allah Resulü (a.s.m.) gördüğü ışık, duyduğu seslerden sonra taşların ve ağaçların selamını duymaya başlamıştı. Bu durum Allah Resulü'nü (a.s.m.) iyiden iyiye endişeye sevk ediyor, kaygılarını artırıyordu. Herhangi bir işi için şehirden uzaklaşıp da evler geride kaldığında, bir taşın ya da ağacın yanından geçtiği sırada birinin mutlaka:

– Es-selamü aleyke Ya Resulallah, dediğini duyardı. Sağına, soluna ve arkasına dönüp bakınır, ancak taş ve ağaçlar dışında hiçbir şey göremezdi. Bu durum Cebrail (a.s.) vahiy getirinceye kadar uzun bir süre böylece devam etti.^[79]

Allah Resulü, (a.s.m.) yıllar sonra sahabelerine geçmişe dair anısını anlatırken bu konuyu şöyle ifade buyurdu:

“Peygamberlik gelmeden önce Mekke'de bana selam veren taşı, şu anda dahi tanıyorum.”^[80]

Allah Resulü (a.s.m.), taşların ve ağaçların selamı vermesi arttıkça o gün için tek desteği, dert ortağı, gönlünü açabildiği tek kişi olan eşinin yanına giderek:

– Yalnız başıma kaldığımda bazı sesler duyuyorum. Vallahi, bunun büyük bir felakete sebep olacağından korkuyorum, buyurur, Hz. Hatice ise Efendimizi büyük bir samimiyetle:

– Allah korusun! Allah, sana bunu asla yapmaz. Vallahi, sen emaneti yerine getirirsin. Akrabalarınla ilişkilerini en güzel şekilde kurarsın. Her zaman doğruyu söylersin, diyerek teselli ederdi.

Bu tesellilerle yetinmeyen Hz. Hatice, Allah Resulü'nün (a.s.m.) en yakın arkadaşı Hz. Ebu Bekir'den eşini Varaka'ya götürüp olanları ona anlatmasını rica etti.

Allah Resulü (a.s.m.) Hz. Ebu Bekir ile birlikte Varaka b. Nevfel'in yanına gittiler. Efendimiz ona:

– Yalnız kaldığımda arkamdan gelen “Ey Muhammed! Ey Muhammed,” diye bazı sesler duyuyorum.

– Sen ne yapıyorsun?

–Hemen oradan uzaklaşıyorum.

– Böyle yapma, sözün bitmesini bekle. Ne dediklerini tam olarak duyduğunda bana gelip söyle!

Varaka b. Nevfel'in tavsiyesini dinledikten sonra oradan ayrılıp eve döndüler. Daha sonra Efendimiz yine aynı sesleri duydu. Varaka b. Nevfel'in sözlerini hatırlayarak oradan ayrılmayıp seslerin devamını dinlemek için bekledi. Sesler ona:

“La ilahe illallah” de diyordu. Efendimiz hemen Varaka b. Nevfel'e giderek gördüklerini anlattı. Heyecanla şu sözler döküldü dilinden Varaka'nın:

– Şehadet ederim ki sen, Meryem oğlu İsa'nın müjdelediği peygambersin. Sen Musa aleyhisselam gibisin. Sen Allah'ın peygamberisin.^[81]

Allah Resulü (a.s.m.) Varaka'nın sözlerini ve neler olduğunu anlamaya çalışarak oradan ayrıldı. Bir gün bütün bu yaşadıklarını destekleyen bir rüya gördü. Rüyada da kendisine Allah'ın Resulü olduğu söyleniyordu. Uyanır uyanmaz rüyasını sevgili eşine anlatarak kaygılarını ifade buyurdu. Her zaman olduğu gibi yine büyük bir ferasetle eşini tasdik eden Hz. Hatice, sonsuz bir güven duygusu içinde onu yüreklendirdi.

– Müjdeler olsun sana! Şüphesiz ki Allah, sana hayırdan başka bir şey murat etmez.^[82]

Hız. Hatice, vahyin inişine kadar her zaman onu büyük bir sükûnet ve şefkatle dinler, her seferinde metanetle onu desteklerdi. Belki de bu yürekten sevmenin ve kemalin bir göstergesiydi.

Hirâ Günleri

Efendimiz, artık Hirâ'ya yalnızca yılda bir ay değil sık sık gidiyor ve orada uzun zaman kalıyordu. Saatlerce yürüyerek ulaştığı bu yerde, sanki semadan incek nuru bekliyordu. Rabb'iyle baş başa kaldığı bu dağda tarifi imkânsız bir huzur buluyordu. Belki de dört bir yanı putlarla doldurularak kasvetin merkezi hâline getirilmiş Kâbe'nin gelecekteki tertemiz hâlini tasavvur ediyordu.

Allah Resulü'nü (a.s.m.) adım adım takip eden Hız. Hatice, her ayrılıştta ayrı bir endişe duyuyor, eşinin başına bir şeylerin gelmesinden korkuyordu. Kimi zaman Efendisine azık hazırlayıp yolcu ediyor, kimi zaman ise hasretine dayanamayıp yollara düşüyordu. Kilometrelerce yürüyüp saatlerce sekiz yüz kûsur metre yükseklikteki Nur dağına tırmanıp Efendiler Efendisi'ne kendi elleri ile yemek götürüyordu. Eşinin hâlini bizzat görüp onunla birlikte Hirâ'nın manevî atmosferini soluyordu. Hatta zaman zaman bin bir güçlûkle ulaştığı Hirâ'da kalarak Efendisiyle zamanı, mekânı, duygularını paylaşmayı bahtiyarlık sayıyordu.

Allah Resulü (a.s.m.) nerdeyse bir yıldır hayatının en zor, en sancılı zamanlarını yaşıyordu. O bir beşer olarak Kâinatın Rabb'i ile muhatap olmaya hazırlanıyordu. Bu süreçte zamanının büyük bir kısmını evinde, eşinden uzakta, Hirâ'da yalnız başına geçiriyordu. Bir kadın için eşinin evden uzakta bu kadar ayrı kalması, dayanılacak bir durum değilken; Hız. Hatice, sıklaşan ve uzayan ayrılıklarda en küçük bir tepki vermek bir yana yalnızlığını paylaşarak Efendisini gelecek günlere hazırlayıp cesaretlendirirdi.

Bu sürecin bilincinde olan Hız. Hatice, her anlamda Efendimize yardım ederek; akıl, irade, bilinç, ufuk, öteleri seyretme, sabır, metanet vefa, sevgi... gibi pek çok vasfın zirvesinde olduğunu tarihe altın harflerle kazıdı.

[73]

[75]

[71]

[77]

[78]

[69]

[82]

[70]

[74]

[81]

[68]

[79]

[72]

[80]

[76]

Vahyin İnişİ

Kutlu An

Son zamanlarda Allah Resulü (a.s.m.) Hirâ Mağarası'na daha sık gidiyor, günlerce kalarak bütün kalbi ile Rabb'ine dua edip yalvarıyordu. Yine Hirâ'da kaldığı zamanlardan biriydi. Semaların ötesinden insanlığa yeniden mesajların gelmesinin vakti gelmiş, karanlığın koyulaştığı bu demde, Nur dağının eteklerinden âleme nur saçılmaya başlamıştı. İşte o an, âdeta geceyi gündüze çevirecek, kâinatı aydınlatacak bir nur bir daha sönmek üzere parıldamaya başlıyordu... Allah Resulü (a.s.m.) o kutlu anı şu sözlerle anlattı:

Hirâ Mağarası'nda iken bir melek bana gelerek şöyle dedi:

– Oku!

– Ben okuma bilmem, dedim. Beni tutup takatim kesilinceye kadar sıktı. Sonra bıraktı. Tekrar:

– Oku, dedi.

– Okuma bilmem, dedim. İkinci kez beni tutup yine takatim kesilinceye kadar sıktı. Sonra bıraktı. Tekrar:

– Oku, dedi.

– Okuma bilmem, dedim. Üçüncü kez beni tutup takatim kesilinceye kadar sıkmaya devam etti. Sonra bıraktı.

“Seni yaratan Rabb'inin adıyla Oku! O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabb'in, en büyük Kerem sahibidir...” dedi. [\[83\]](#)

Dağ ve taşın, taşımaktan aciz kaldığı bir mesuliyet konulmuştu omuzlara... Allah Resulü'nün (a.s.m.) kalbinin atışları hızlanmıştı. Ayakları kalp atışlarına uyarak hızla Mekke'ye yöneldi. Doğruca evine Hz. Hatice'nin yanına döndü. Korku ve heyecandan titriyordu... Yalnızca vefakâr eşine:

– Beni örtün! Beni örtün, diyebildi.

Allah Resulü'nün (a.s.m.) renginin değiştiğini, sıkıntıdan alnından terler boşaldığını gören Hz. Hatice, olağanüstü bir durum olduğunun farkındaydı. Sabırla Efendisinin sakinleşmesini bekledi.

Bir süre sonra Allah Resulü (a.s.m.) başından geçenleri ilk olarak biricik teselli kaynağı olan eşine anlattı.

– Kendimden (helak olacağımdan) korkuyorum, sözleriyle neticesini bilmediği başlayan bir süreçte endişesini ortaya koydu.

Hız. Hatice'nin Efendisinin zayı olmayacağına inancı tamdı. Onun sahipsiz olmadığını çok iyi biliyordu. Kendisinden beklenen büyük bir metanetle:

– Sana müjdeler olsun ey amcamın oğlu! Hatice'nin nefsi elinde olana yemin olsun ki ben, senin bu ümmetin Peygamberi olduğunu umuyorum, dedi. Ardından da ilave etti, kemâlâta giden yolda endişeye mahal olmadığını belirtti:

– Endişe etme! Allah seni mutlaka muhafaza eder. Çünkü sen, akrabalarını görüp gözetirsin, zorda kalanlara yardım edersin, ihtiyaç sahibinin ihtiyacını giderirsin, misafire ikram edersin. Sıkıntı anında Hakk'ın yanında olur, haklıya yardım edersin.

Aslında bunları söylerken aynı zamanda hayatı ve hakikati ne kadar özümsemiş olduğunu de açıklamış oluyordu. Yıllarca o kadar hazırlamıştı ki kendini, hiç tereddüt bile etmeden hemen oracıkta tasdik etti Allah Resulü'nü (a.s.m.) ve ona gelenleri...

Hız. Hatice, bu tavrı ile her bir Müslüman kadın için örnek olacak bir duruş sergiliyor, hayırda öne geçmenin, ilk olmanın en güzel örneğini ortaya koyuyordu. Sosyal hayatta başkaları için yaşamayı şiar edinmiş, kendisinden emniyet istenen bir Emin'in sahipsiz olmayacağı bilincinde destek veriyordu Muhammedu'l-Emin'e...

Annemiz, bununla da kalmadı, eşini daha fazla rahatlatmak için amcasının oğlu Varaka b. Nevfel'in yanına götürdü. O cahiliye döneminde putlara tapmaktan uzaklaşarak araştırıp Hristiyan olmuştu. Bu arada ilim tahsil etmiş, İbranîce okuyup yazmayı öğrenmişti. Allah'ın dilediği kadar İncil yazardı. Artık çok yaşlanmış, gözleri görmez olmuştu. Annemiz, Efendimizle birlikte onun yanına gidince:

– Ey amcaoğlu! Kardeşinin oğlunu dinler misin, diyerek Allah Resulü'nü (a.s.m.) dinlemesini ve gördüklerini açıklamasını rica etti.

Allah Resulü (a.s.m.) Hirâ'da yaşadıklarını en ince detaylarına kadar anlattı. Efendimizi dinleyen Varaka, duygulandı, hâlden hâle girdi. Yıllarca sadece kitaplarda okuduğu, kavuşma hasretiyle geleceği günü büyük bir coşku ile beklediği müjde, şu an yanında

duruyordu. Allah Resulü'nün (a.s.m.) sözleri bitince aradığını bulmuş biri gibi, hüzünle karışık titreyen bir ses tonuyla şu tarihî cümleleri söyledi:

– Bu Musa ve İsa'ya inen Nâmûs-u Ekber'dir. Keşke o gün ben güçlü kuvvetli bir genç olsaydım. Keşke kavmin seni yurdundan çıkarırken yaşasaydım da o gün sana destek olsaydım...

Allah Resulü (a.s.m.) aldığı cevap karşısında merak, biraz da şaşkınlıkla sordu:

– Kavmim beni memleketimden çıkaracak mı?

– Evet, sana gönderilen şeyle gelen hiçbir kimse yoktur ki yurdundan çıkarılmış olmasın. Eğer Rabb'im beni senin o gününe ulaştırırsa sana büyük yardımlar yaparım. [84]

Cevap sadece merakı gidermekle kalmamış, gelecekteki mukaddes hicreti de işaret etmişti. Belli ki yaşanacak sıkıntılı günler, aşılması gereken çileli yollar çok yakındı. Akıl ve ferasette zirveyi yakalayan Hz. Hatice, metanetle dimdik ayakta durmalı ve eşine her daim destek olmalıydı. O da böyle yaptı. Eşine destek olmak adına daha önce duymadığı kelimelerin peşine düştü.

Hz. İbrahim'den sonra uzun zamandır vahiyle irtibatı kesilen bir toplumda yaşayan Hz. Hatice, Varaka b. Nevfel'in bilgisine çok güvense de Cebrail'in (a.s.) isminin duyulmadığı bir coğrafyada yaşıyordu. Kalbinin iyice mutmain olmasını, Varaka'nın sözlerini başka kaynaklardan da desteklemek istiyordu. Allah Resulü (a.s.m.) Cebrail'den (a.s.) bahsettikten bir süre sonra ilk kez duyduğu bu isim hakkında daha fazla bilgi almak için uzun bir yolculuğa çıktı. Asıl ismi Sercis olan Rahip Bahira'ya giderek Cebrail (a.s.) hakkında bilgi almak istedi. Rahip ismi duyunca heyecandan haykıracaktı;

– Kuddûs, Kuddûs! Bu ismi nereden duydun ey Kureyş Hanımefendisi?

– Eşim bana Cebrail'in (a.s.) kendisine geldiğini söylüyor.

– Kuddûs, Kuddûs! Allah'a yakın peygamberlerden başkası onu tanımaz. Cebrail (a.s.) Allah ile Peygamberleri arasında bir elçidir. Şeytan onun şekline girmeye, ismini kullanmaya asla cesaret edemez.

Rahibin bu sözleri ile rahatlayan Hz. Hatice teşekkür ederek Mekke'ye geri döndü. Rahibin konuşma esnasında Utbe b. Rebia'nın

kölesi, Ninovalı Addas'tan bahsetmesi üzerine bu kez de Addas'ın yanına giderek Cebrail'den (a.s.) bahsetti.

– Kuddûs, Kuddûs, diyerek heyecanlanan Addas:

– Bu beldede onun ismini bilen yoktur. Ey Kureyş'in hanımefendisi sen bu ismi nereden duydun, diye sordu. Hatice Annemiz Allah Resulü'nün (a.s.m.) kendisine anlattıklarını Addas'a da anlattı. Addas da annemize rahibinkine benzer şeyler söyledi ve devamla ekledi:

– Allah celle alâ Firavun'la askerlerini Kızıl Deniz'de boğarken Cebrail (a.s.) Hz. Musa (a.s.) ileydi. Tûr'da Allah ile konuşurken Cebrail (a.s.) yine onunlaydı. O, Allah'ın risâlet ile şereflendirdiği Meryem oğlu İsa'nın (a.s.) da arkadaşısıdır.^[85]

Sorularına cevap bulan Hz. Hatice, büyük bir inanç ve yakın ile gelecek günleri beklemeye başladı.

Fetretü'l-Vahiy–Vahyin Kesilmesi

Vahiyle irtibatı kesilmiş, onu çoktan unutmuş bir toplumda yaşayan Allah Resulü, (a.s.m.) Cebrail (a.s.) kendisine vahiy getirdiğinde büyük bir şaşkınlık ve korku içine düşmüştü. Sevgili eşinin inanılmaz desteği ve gayreti ile vahye yavaş yavaş alışmıştı. Ancak onu endişe ve kaygı içerisinde bırakan bu manevî inkılâp süreci henüz bitmemişti. O, zerreden küreye kâinatı yaratan Rabb'i ile muhatap olmak, onun elçisi olarak davet için görevlendirilmek üzere hazırlanıyordu. Bu zihinlerin kavrayamayacağı kadar büyük ve ulvî bir olay, bir o kadar da sancılı geçecek bir süreçti. Allah Resulü'nü (a.s.m.) derinden sarsan bu süreç tam üç yıl sürecek ve bu zamana **Fetretü'l-Vahiy–Vahyin Kesildiği Dönem** denecekti.

Bu üç yıl, Allah Resulü'nün (a.s.m.) hayatında geçireceği en zor ve sıkıntılı günler olacaktı. Bu sıkıntılı döneminde Habib-i Ekrem'in yanında ona yardım edecek, bu günleri atlatmasında ona eşsiz destek verecek tek kişi, her yönden kemâlâtın zirvesinde olan sevgili eşi Hz. Hatice olacaktı. İlk vahiy gelmeden önce yıllarca eşine nasıl destek verip büyük fedakârlıklar yaptıysa üç yıl boyunca da aynı şekilde eşini yalnız bırakmayacak ona şefkatle yaklaşarak içinde esen fırtınaları dindirecekti.

Bu arada onlara manevî yolculukta destek olan Varaka b. Nevfel vefat edecek Hz. Hatice bu sarp yokuşlu yolda Allah Resulü (a.s.m.) ile yalnız başına yürüyecekti.

O zor günlerde Allah Resulü (a.s.m.) ve sevgili eşlerini rahatlatan, evlerini bayram havasına çeviren en güzel haber, aileye katılan yeni bir çocuktü. Vahyin kesildiğı sıralarda, annemiz 56 yaşlarında iken bir oğlu oldu. Abdullah ismini verdikleri oğullarının dünyaya gelişini Efendimizi çok sevindirdi.

Şimdi aile hem mana hem madde âleminde büyük sevinçler yaşıyordu. Allah (c.c.) maddî âleminde aileye dünyalar tatlısı güzel bir çocuk lütfetmişti. Mana âleminde ise sıkıntılı da olsa insanlık tarihinin en kutlu anını yaşıyorlardı. Allah Resulü'ne (a.s.m.) vahiy gelmiş, Rabb'inin hitabına muhatap olmuştu.

Ancak, sevinçleri uzun sürmedi. Allah Resulü (a.s.m.) vahiy kesildiğı için üzüntüden kıvrandığı dönemde, sevgili oğlu Abdullah'ı kaybetti. Efendimiz, daha yeni yeni yürümeye başlayan oğlunu kaybetmesinin acısını en derinden hissetti, kalbi mahzun oldu, göz pınarları yaşla doldu.

Vahyin gelişini geciktikçe endişe ve kaygıları artan Allah Resulü (a.s.m.) kâinatın yaratıcısı, kendisine resul olmayı lütfeden Allah'a (c.c.) karşı hata yaptığını düşünüp durdu. Sevgili eşinin desteğı yetersiz kalınca bu kez Cebrail (a.s.) imdada yetişti.

Vahiy kesildiğı için Allah Resulü (a.s.m.) üzüntüsünün arttığı zamanlarda, dağların tepesine çıkarak kendini oradan aşağı atmak istedi. Daralıp dağın zirvesine her çıktığında, Cebrail (a.s.) ortaya çıkar, Allah Resulü'ne (a.s.m.) seslenerek:

– Ey Muhammed! Sen gerçekten bir peygambersin, der, Allah Resulü (a.s.m.) onu duyunca sıkıntısı gider, sakinleşip geri dönerdi. Bir süre sakinleşir, bu sakinlik öylece devam ederdi. Vahyin gelmemesi uzayınca yeniden dağın zirvesine çıkar, kendini oradan atmak ister, Cebrail (a.s.) yeniden yanına gelir, onu teselli eder, tekrar düşüncesinden vazgeçirip rahatlatırdı.^[86]

Daha önce Allah Resulü'ne (a.s.m.) yardımcı olmak için yetersiz kaldığında Varaka b. Nevfel'den destek alan Hz. Hatice'nin şimdi Cebrail (a.s.) gibi bir destekçisi olmuştu. O yetersiz kaldığında hemen Cebrail (a.s.) devreye girer, Allah Resulü'nü (a.s.m.) teselli edip sakinleştirirdi.

Aklın ve Ferasetin Zirvesi

Vahyin gelmesi yaklaştıkça Allah Resulü'nün (a.s.m.) görüp duyduğu harikulade şeyler daha da sıklaştı. Melekleri çeşitli suretlerde görmeye başlayan Allah Resulü'nün (a.s.m.) endişeleri had safhaya ulaşmıştı. Melekler sık sık gelerek kendisini müjdeliyor, ona Allah'ın elçisi olduğunu söylüyorlardı.

Bu insanüstü bir olaydı. Belli ki bu durum onun gücünün sınırlarını zorluyordu. Meleği gördüğünde, kalbi duracakmış gibi olması bir tarafa,

“Acaba gördüklerim doğru mu?” endişesi onu yiyip bitiriyordu. Eşi onu teselli etse de bu bazen yeterli olmuyordu. Çünkü gördükleri ve duydukları bir insanın kolay kolay kaldırabileceği şeyler değildi. Artık yalnızca sözlü ifadeler onu teselli etmeye, endişelerini ve kaygılarını gidermeye yetmiyordu. Rahatlamak için onu ikna edecek somut bir şeyler görmek istiyor gibiydi. Çok zeki bir kadın olan Hz. Hatice, bu durumu fark etmekte gecikmedi ve bir çözüm yolu da buldu. Bir gün Allah Resulü'ne (a.s.m.):

– Bahsettiğin melek gelince bana haber verir misin, ricasında bulundu. Efendimiz:

– Olur, deyince,

– O geldiğinde bana bildir, diyerek sözünü yineledi.

Bir gün Allah Resulü (a.s.m.), eşi ile birlikte otururken Cebrail (a.s.) yine yanına geldi. Allah Resulü (a.s.m.)

– İşte Cebrail! O bana geldi.

– Kalk ey amcaoğlu, sol dizime otur.

Allah Resulü(a.s.m.) yerinden kalkarak eşinin sol dizine oturdu. Hz. Hatice:

– Onu görüyor musun?

– Evet!

– Şimdi yerini değiştirerek sağ dizime otur.

Efendimiz, yerinden kalkarak bu kez eşinin sağ dizine oturdu.

– Onu görüyor musun?

– Evet!

– Şimdi kalkıp kucağıma otur!

Allah Resulü (a.s.m.) denileni yapıp eşinin kucağına oturdu.

– Onu görüyor musun?

– Evet!

Hız. Hatice gelenin şeytan olabileceğinden şüphelenmeye başlamış olacak ki morali bozulmaya, hüzünlenmeye başladı. Allah Resulü (a.s.m.) kucağında otururken başörtüsünü çıkarıp attı ve:

– Hâlâ onu görüyor musun?

– Hayır, onu görmüyorum.

Aldığı cevap annemizi çok sevindirdi, büyük bir bilgelik ve ferasetle eşinin içini sûrur ile dolduran şu sözleri söyledi:

– Seni müjdelirim ey amcaoğlu! Vallahi o, şeytan değil, kesinlikle melektir. Eğer şeytan olsaydı örtümü açtığımda hayâ etmez, yanımda kalmaya devam ederdi.^[87]

Hız. Hatice'nin bu denemesi, Allah Resulü'nün (a.s.m.) endişelerini giderdiği gibi bizim için de annemizin akılda ve ferasette zirveyi yakaladığını gösteren önemli bir işaret oldu.

Davetin Başlaması

Vahyin kesilmesinin üzerinden üç yıl geçmiş, Allah Resulü (a.s.m.) ve annemizin hayatlarının en zor üç yılı geride kalmıştı. Allah (c.c.) Habib-i Edîbî'ni hem bu büyük ıstıraptan kurtardı hem de inzal ettiği vahiy ile eşsiz bir lütuf da bulundu. Ebu Seleme Efendimizin Allah Resulü'nden (a.s.m.) naklettiği şu hadis-i şerif vahyin yeniden başlamasını net bir şekilde tasvir etmektedir.

“Yine bir gün Hirâ'ya gittim. Tam Hirâ'ya vardığım sırada birden yere düştüm. Ne olup bittiğini anlamak için yerden kalkıp vadiyi araştırdım. O anda bir ses duydum. Sağıma dönüp baktım, bir şey göremedim. Soluma baktım yine bir şey göremedim. Ön tarafa sonra arka tarafa baktım, fakat hiçbir tarafta da bir şey göremedim. Başımı kaldırıp yukarı kaldırdığımda daha önce Hirâ'da bana gelen melek karşı karşıya geldim. O yer ile gök arasını kaplamış bir şekilde oturuyordu. Çok korktum, ansızın düşüp yere kapandım. Kendime gelince oradan hızlıca uzaklaşıp doğruca Hatice'nin yanına gittim ve:

– Beni örtün! Beni örtün! Üzerime soğuk sular dökün, dedim. Hemen üzerime soğuk su dökerek beni yatırıp üzerimi örttüler. Tam o sırada:

‘Ey örtüsüne sarılıp bürünen! Kalk ve uyar! Yalnızca Rabb’ini büyük tanı’^[88] ayetleri nazil oldu.”^[89]

Bu ayetler nazil olması ile Allah Resulü (a.s.m.), Kur’an’da ifade buyrulduğu üzere kalbini daraltan, kendini iki büklüm ederek belini büken o büyük sıkıntıdan kurtuldu.^[90]

[84]

[86]

[87]

[83]

[90]

[88]

[89]

[85]

Dördüncü Bölüm

İlklerin Annesi

İlk Müslüman

İlahî hitaba muhatap olmak, beşer sözleri ile ifade edilemeyecek kadar muhteşem bir lütuf, bir o kadar da ağır bir sorumluluktur. Hirâ'da "Oku" emri ile Nübüvvet lütfuna mazhar olan Efendimiz, bir taraftan büyük bir sevinç yaşarken bir taraftan da büyük kaygılar içindeydi. Vahiyden önce birkaç yıl, vahiyden sonra üç yıl boyunca bu manevî duruma ve hitaba alışmaya çalışan Allah Resulü (a.s.m.), çok büyük manevî sıkıntılar yaşadı. Yıllarca kalbi daraldı, endişe ve kaygıdan beli iki büklüm oldu. Bütün bunları yaşarken yanında yalnızca hanımlar sultanı Hz. Hatice annemiz vardı. Onun yalnızca bu desteği bile, annemize en değerli manevî tacı giydirmeye yetiyordu. İbn-i Esir gibi Tabakât âlimleri bu özelliğinden dolayı onu her vesile ile Allah Resulü'nün (a.s.m.) veziri sıfatı ile andılar.

Ancak lütuflar bitmediği gibi sorumluluklarda bitmemişti. Şimdi Rabb'i, en sevgiliyi daha büyük bir lütuf ile taltif ediyordu. "Ey örtüsüne sarılıp bürünen..." ayetlerini inzal buyurarak onu Risâlet ile görevlendirip manevî nimetlerin en büyüğünü ihsan ediyordu. Ayetin inzali ile sevinen Allah Resulü (a.s.m.) örtüsünü açıp ayette emredileni yaparak tekbir getirdi:

– Allah-u Ekber Kebîra!

Eşini duyan Hz. Hatice, Efendimize vahiy geldiğini anladı. Büyük bir sevinçle eşine karşılık vererek o da tekbir getirdi:– Allah-u Ekber!

[\[91\]](#)

Şimdi vahiy sürecinin yepyeni bir safhası başlıyordu. Bu davet safhasıydı. Allah Resulü (a.s.m.) kendisine inzal edilen ikinci vahiyle insanları İslam'a davet ile görevlendiriliyordu.

Peki, insanlar bu daveti nasıl karşılayacaklardı?

Yüz yıllardır inandıklarından vazgeçip bu daveti kabul edecekler miydi?

Nereden, kimden ve nasıl başlamalıydı?

Efendimiz bu kez farklı endişelerle kıvranıyordu. Eşinin tavrı, onun için çok ama çok önemliydi. Onun kendisine inanıp davetini kabul etmesi Efendimize büyük bir moral olacaktı.

Allah Resulü (a.s.m.) ilk daveti Hatice annemize yaptı. Bu daveti yıllar öncesinden bekleyen Hz. Hatice hiç düşünmeden büyük bir sevinçle:

“Eşhedü enlâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühû ve Resulühû” diyerek **İlk Müslüman** olma bahtiyarlığına erdi.

İlk Davetçi

Eşinin desteğini alan Allah Resulü (a.s.m.) rahatlamıştı. Cesaretini toplayarak insanları davete nereden başlaması gerektiğini daha sakın bir şekilde düşünmeye başladı. Sevgili eşine:

“**Uyku zamanı geçti ey Hatice!**” buyurarak ona, insanları İslam’a daveti dert edinip gece gündüz onları hakka çağırmak için büyük bir gayretle çalışmanın zamanının geldiğini bildirdi.

Allah Resulü (a.s.m.) kendilerine son derece güvendiği arkadaşları ile tek tek görüşerek onlara kendine verilen görevi anlattı. Hz. Ebu Bekir, Hz. Ali, Zeyd b. Hârise Efendimiz gibi birçok yakın dostu ve tanıdığı kişi bu çağrıya olumlu cevap vererek hemen Müslüman oldular.

Davet konusunda eşini cesaretlendirerek teşvik eden Hz. Hatice, bir adım daha atarak yıllardır vahyin geliş sürecini izleyen ve bu konuda anneleri vasıtası ile neler olup bittiğinin farkında olan çocuklara durumu anlattı. Onlara babalarına iman etmeleri gerektiğini söyleyerek buna teşvik etti. Babalarına vahiy gelmesine sevinen kızlar, hemen Müslüman oldular.

Bundan sonra, Ümmü Eymen annemizi de durumdan haberdar ederek onu da İslam’a davet etti. Hz. Hatice’nin daveti ve teşviki ile Ümmü Eymen annemizde koşarak İslam’a girdi. Hz. Âişe, yıllar sonra onların bu hâlini şu sözlerle anlatır:

“Allah (c.c.), peygamberine Nübüvveti lütfedince ona ilk olarak Hz. Hatice ve kızları iman etti.”

Bir başka seferde de şöyle diyecektir:

“Annesi Hz. Hatice iman edince Rukiye de iman etti. Sonra onunla birlikte biat etti. Ümmü Gülsüm de annesi ile birlikten iman etti. Daha sonra hep birlikte biat ettiler.”^[92]

Belâzurî’de anlatılan bir olay annemizin davet emri gelir gelmez insanları hemen İslam’a davete başladığını ve bu konudaki gayretini açıkça göstermektedir. Hz. Ebu Bekir Efendimiz anlatıyor:

“Mekke’deki evimde Hakîm b. Hizâm ile birlikte oturuyordum. O sırada Taif’e gitmeye hazırlanıyorduk. Tam o sırada dayımın oğlu Hâris b. Hâlid yanımıza geldi. Hakîm’e yaklaşıp:

– Ey Ebu Hâlid! Hanımlarımız, senin amcaksın Hatice’nin onlara giderek “Eşinin peygamber olduğunu” söylediğini iddia ediyorlar, dedi. Durumdan haberi olan Hakîm:

– Vallahi böyle bir şey yok, diyerek durumu bildiği hâlde inkâr etti. Ben durumdan şüphelendim. Hakîm’i zor durumdan kurtarmak için konuyu değiştirerek:

– Haydi, oyalanma sefere hazırlan, dedikten sonra onları yemeye davet ettim. Yemekten sonra Hâris gitti. Ben Hakîm’e:

– Vallahi sen onun da eşinin de durumunu bizden sakladın, dedim. Hakîm olanları daha fazla saklamayarak:

– Hâris doğru duymuş, bana da eşim, onların putlarımızı inkar ettiklerini söyledi. Eşi Hatice putlara yaklaşmıyormuş, dedi. Bir süre sonra Hakîm’den ayrıldım. Etraf sakinleşince doğruca Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanına giderek ona kavminin arasındaki yerini anlattım. Bu davetinin ve putlara karşı duruşunun onu zora sokacağını söyledim. Onunla konuştuk. Ben:

– Bu çok büyük bir olay, dedim. Kavmin seni onunla baş başa bırakmaz, sana müdahale ederler.

– Ey Ebu Bekir! Sana bir şey anlatsam olur mu? Eğer onu kabul edersen bunu söyle, ancak kabul etmezsen bu aramızda sır olarak kalsın.

Bana Kur’an okuyarak vahyin gelişini anlattı.

– Şahadet ediyorum ki sen, doğru söylüyorsun. Davet ettiğin şey de haktır. Okuduğun şu sözlerde Allah’ın kelimidir.

Beni duyan Hatice hemen yanımıza geldi. Başında kırmızı bir örtü vardı. Bana dönerek:

– Sana hidayet verdiğinden dolayı Allah’a hamd ederim ey İbn-i Kuhâfe, dedi. [\[93\]](#)

İlk Açık Davet

Allah Resulü (a.s.m.) **“Ey örtüsüne sarılıp bürünen! Kalk ve uyar!”** ayeti ile genel olarak davet ve uyarma ile görevlendirilince bir süre, kalbî yakınlığı olanları gizli gizli İslam’a davet etti. Hz. Hatice ve Hz. Ebu Bekir’in de desteği ile daha ilk günlerde birçok kişi Müslüman oldu.

Her şeyin çok gizli yapıldığı bu dönemde Kureyşliler fısıltı hâlinde bir şeyler duyuyor, bir hareketlilik seziyor ancak buna tam olarak bir anlam veremiyorlardı. Ne olup bittiğini anlamaya çalışıyor, Allah Resulü’nü (a.s.m.) gördüklerinde birbirlerine işaret edip:

– Abdulmuttalib’in oğlu Allah ile konuşuyormuş, diyerek alay ediyorlardı. Ancak onların içinde hakka karşı çok duyarlı olanlarda vardı. Bunlar daha ilk günlerde Müslüman oldular. Meraklı Mekkelileri daha fazla merakta koymayan Allah (c.c.), Habib-i Kibriyâ’sına yeniden hitap ederek:

“Yakın akrabalarını uyar”^[94] buyurdu.

Bu ayetin inzali ile Allah Resulü (a.s.m.) için gizlilik dönemi bir ölçüde bitiyor, İslam’a açık davet dönemi başlıyordu. Bu emir, başlangıçta Allah Resulü’ne (a.s.m.) çok ağır geldi. Kureyşlilerin ona inanmayıp çok sert tepki göstereceğinden endişe ediyor, işe nerden başlayacağını kestiremiyordu. Belli ki zihninde pek çok soru vardı.

Sorular çoğaldıkça cesareti daha da azalan Allah Resulü’nü (a.s.m.), eşinin teşviki cesaretlendirdiyse de fayda etmedi. Allah Resulü (a.s.m.) o gün ki hâlini şöyle anlatır:

“Davete başlayacağımda kavmimin bana karşı sert davranacağını biliyor ve susuyordum. Bu esnada Cebrail (a.s.) bana gelerek:

– Ey Muhammed! Sana emredileni yapmazsan, Rabb’in seni ateşle cezalandırır, diye ikaz ediyordu.”^[95]

Bir ay boyunca düşünce ve sıkıntıdan evden dışarı çıkmayan Allah Resulü’nün (a.s.m.) bu hâlini fark eden halaları onun hasta olduğunu düşünerek Efendimizi ziyarete gittiler.

Annemizin eşini desteklemekte yetersiz kaldığı durumlarda, önceleri amcaoğlu Varaka Efendimiz devreye girmiş sonra da Cebrail (a.s.). Şimdi ise halaları devredeydi. Yeğenlerini ziyarete gelen halaları ona hâlini sorunca Efendimiz:

– Allah (c.c.) benden aşiretimi inzâr etmemi istiyor. Bunun için bende bütün Abdülmuttalib oğullarını eve çağırmayı düşünüyorum,

diye söze başlayarak bu husustaki kaygılarını dile getirdi. Halaları Efendimizi;

– Onları çağır, ancak Ebu Leheb'i sakın çağırma! O senin çağrına asla icabet etmez, davetine de engel olur, sözleriyle cesaretlendirdiler.

Halalarından cesaret alan Allah Resulü (a.s.m.), Hz. Hatice'ye yemek hazırlatarak Hz. Ali ile akrabalarını evine davet etti. Davete amcaları ve halalarının da içinde bulunduğu 40–45 kişi icabet etti.

Hz. Ali anlatıyor:

“Konuklar toplanınca Allah Resulü (a.s.m.) bana yemekleri getirmemi söyledi. Yemekleri getirince Allah Resulü (a.s.m.) eti parçalayarak sofranın dört bir tarafına dağıttı. Sonra:

– Allah'ın ismi ile yemeye başlayın, buyurdu. Gelenler iyice doyduktan sonra Allah Resulü (a.s.m.):

– Ey Ali! Misafirlere içecek ikram et, buyurdu. Hemen kalkıp büyük bir kap içinde getirdiğim sütü tek tek dağıttım, misafirler de kana kana içtiler.

Yemek bittikten sonra Allah Resulü (a.s.m.) konuşmak için söze başlayacaktı ki Ebu Leheb niçin çağrıldıklarını tahmin ederek Allah Resulü'ne (a.s.m.) fırsat vermeden:

– Adamınız sizi etki altında bırakıyor, diye söze başladı. Allah Resulü'ne (a.s.m.) bu işten vazgeçmesini, kavminin bütün Araplara karşı koyacak güçte olmadığını söyleyerek toplantıyı sabote etti.

Ertesi gün olunca Allah Resulü (a.s.m.):

– Ey Ali! Amcam benden önce davranarak konuşmamı engelledi. Daha bir şey konuşmadan insanlar kalkıp gittiler. Haydi, git dünkü gibi bize yemek hazırlat! Sonrada konukları çağır, buyurdu.

Hz. Hatice yemekleri hazırlarken Hz. Ali akrabalarını çağırdı. Bu kez Ebu Leheb'e fırsat vermeden akrabalarına bir konuşma yapan Allah Resulü (a.s.m.) onları İslam'a davet etti. Efendimizin sözü bitince amcası Ebu Tâlib, yeğenine tam destek verdiğini bildirdi. Ebu Leheb yeniden itiraz ettiyse de Efendimizin halaları onu daha fazla konuşturmadılar.”^[96]

Allah Resulü'nün (a.s.m.) davetine kimse hemen o anda “evet” deyip Müslüman olmasa da çoğunun kalbi İslam'a ısınmaya başlamıştı. Bu davetin en büyük faydalarından biri ise Efendimizin genelde tüm akrabalarının özelde Ebu Tâlib'in manevî desteğini

alması oldu. Bundan sonra ölünceye kadar yeğenine destek olan Ebu Tâlib, bu desteyi en güzel şekilde yerine getirmeye devam etti.

İlk Muhalefet

Allah Resulü (a.s.m.) aldığı emir gereği, akrabalarından sonra Safa tepesine çıkarak Kureyşlileri de İslam'a davet etti. İlk ciddi muhalefet yine amcası Ebu Leheb'den geldi. Allah Resulü'ne (a.s.m.) sert bir şekilde çıkışan Ebu Leheb:

– Kahrolasica, elleri kuruyasica, bizi bunun için mi çağırdın, sözleriyle var gücüyle bağırdı. Onun bu çıkışması diğer insanları harekete geçirerek dağıttı.

Ebu Leheb'in yaktığı bu muhalefet ateşini Ebu Cehil ve diğerleri izledi. Bundan sonra Mekke Müslümanlar için cehenneme çevrildi. Bu fitne ateşi yıllarca yandı. Hiç sönmeyen bu ateş, belli ki kıyamete kadar da yanmaya devam edecektir. Ebu Leheb'in Hz. Peygamberi sözleriyle yermesinden hemen sonra Tebbet Suresi inzal oldu.^[97]

“Ebu Leheb'in iki eli kurusun! Kurudu da. Malı ve kazandıkları ona fayda vermedi. O, alevli bir ateşte yanacak. Odun taşıyıcısı ve boynunda hurma lifinden bükülmüş ip olduğu hâlde hanımı da (ateşe girecek).”^[98]

İlk Abdest ve İlk Namaz

Allah Resulü'ne (a.s.m.) İslam'a davetten sonra, ilk olarak namaz kılması emredildi. Mekke'nin üst taraflarındayken Cebrail (a.s.) Efendimizin yanına gelerek ayağının topuğu ile yere vurdu. Yerden fışkıran su ile abdest aldı. Allah Resulü (a.s.m.) dikkatlice onun nasıl abdest aldığını izledi. Sonra da Cebrail'den (a.s.) gördüğü şekilde abdest aldı. Abdestten sonra Cebrail (a.s.) iki rekât namaz kılarak Allah Resulü'ne (a.s.m.) namazını nasıl kılması gerektiğini öğretti.

Allah Resulü (a.s.m.) evine dönüp, Cebrail'in (a.s.) öğrettiği abdest ve namazı ilk olarak sevgili eşine öğretti. Cahiliye döneminde bile Tâhire olarak anınla Hz. Hatice, yolunu gözleyip beklediği Peygamber Efendisinin dizinin dibinde imanını ikrar etmiş, ilk dersini

ondan almış ve yine ilk olarak onunla birlikte namaza durmuştu. Böylece Allah Resulü'ne (a.s.m.) ilk defa cemaat olan yine Hz. Hatice oldu.^[99]

Artık Hz. Hatice, Efendimizin sadık bir veziri olarak daima yanında **ilk olmayı** temsil edecekti. İnsanlığın cehalet karanlığına gömüldüğü bir zamanda bu duruş, bu temsil çok zordu. Karanlıkla bütünleşmiş ruhların bu duruşa hiç mi hiç tahammülü yoktu. Olmadı da... Bela ve musibetler, hemen peşi sıra gelecek Kureyş sinsi planlarını uygulayacaktı...

İlk Davet Merkezi

İslam, insanları İslam'a davet ederken her zaman davet edilecek bir yerin, bir davet merkezinin olmasına dikkat etmiştir. Gerek Allah Resulü (a.s.m.), gerekse Müslümanlar uygun olan her zaman ve zeminde insanları İslam'a davet etse de Efendimiz, bunun için her zaman bir mekân kullanmıştır. Bunların ilki kendisinin de ikamet ettiği Hz. Hatice'nin eviydi.

Allah Resulü (a.s.m.), Erkâm'ın evinde faaliyetlerini yürütmeye başlayıncaya kadar davet, eğitim, öğretim ve mücadele merkezi olarak bu evi kullanmıştı. Hz. Ebu Bekir, Osman b. Maz'un ve daha birçok sahabe bu eve gelerek Allah Resulü (a.s.m.) ile görüşüp burada Müslüman olmuştu. Allah Resulü (a.s.m.) akrabalarını bu eve çağırarak burada yemek vermiş ve onları bu evde İslam'a davet etmişti.

Bu ev, Müslümanlar için olduğu kadar diğer insanların da uğradığı bir yer olmuştu. Bazen evin iki şerli komşusu Ebu Leheb ve Ukbe b. Ebu Muayt, zehirli dikenleri getirip kapılarını önüne dökerdi. Bazen de insanı rahatsız eden işkembeleri getirir, evin önüne atarlardı.^[100]

Bir seferinde Allah Resulü'ne (a.s.m.) karşı büyük bir kin duyan komşuları Ukbe b. Muayt, eline hayvan pisliği ile dolu bir sepeti alarak evinin yanına geldi. Bütün pisliği kapısının önüne döktü. O sırada evin önünden geçmekte olan Tuleyb b. Umeyr olanları görünce Ukbe'nin yanına koştu. Elindeki sepeti çekip aldı ve sepetle Ukbe'nin başına vurdu. Böyle bir müdahaleyi beklemeyen Ukbe,

neye uğradığını şaşırdı. Tuleyb'in elinden zor kurtularak hemen evine koştu.^[101]

Ebu Cehil, Ebu Süfyan ve Ahnes b. Şerîk gibi Mekke'nin önemli isimleri, gizlice bu evin yakınına kadar gelir ve Allah Resulü'nün (a.s.m.) okuduğu Kur'an'a kulak verir, hatta kendilerini bundan alıkoyamaz Efendimizi saatlerce dinlerlerdi.

Allah Resulü (a.s.m.) yıllarca İslam davetini yürüttüğü kendi evinden sonra önce Daru'l-Erkâm sonra da hicret esnasında kısa süreliğine olsa Kubâ'da Külsüm b. Hidm ve Sa'd b. Hayseme Efendilerimizin evlerini davet ve ilim merkezi olarak kullandı. Bundan sonraki yedi ay ise davet ve ilim mekânı Ebu Eyyûb el-Ensârî'nin evi oldu. Son olarak bu görev Mescid'i-Nebevî'de ifa edildi.

İlk Mücadele

Allah Resulü (a.s.m.), ilk dönemde İslam'a daveti, gizli olarak yalnızca çok güvendiği kimselere yaptı. Bu durum uzun bir süre böylece devam etti.^[102] Bazıları dışında, hemen hemen bütün sahabeler Müslüman olduklarını gizlediler.

Müslüman olduklarını ilk olarak yedi kişi açıkladı. Bunlar Allah Resulü (a.s.m.), Hz. Ebu Bekir, Ammar, annesi Sümeyye, Süheyb, Bilal ve Mikdâd'tı. Allah Resulü'nü (a.s.m.) amcası, Hz. Ebu Bekir'i ise kavmi koruyordu. Diğer sahabeler müşrikler tarafından yakalanarak üzerlerine demir yelekler giydirilip kızgın güneş altında dayanılmaz işkencelere maruz bırakılırlardı. Bilal-i Habeşî dışındaki herkes zorla da olsa müşriklerin istediklerini yaptı.^[103]

Allah Resulü (a.s.m) **“Yakın akrabalarını uyar”** ayeti doğrultusunda önce akrabalarını uyararak İslam'a davet etti. Sonra da bütün Mekke'yi ev ev dolaşarak Mekkelilere İslam'ı anlattı.

– Allah sizden kendisine ibadet edip herhangi bir şeyi eş ve ortak yapmamanızı istiyor, diyordu. Ebu Leheb ilk günden itibaren yeğenini engellemek için elinden gelen her şeyi yapmış, şimdide Allah Resulü (a.s.m.) evleri dolaşırken onu takip ederek Efendimizin ardından insanlara şunları söylüyordu:

– Bu kişi sizden atalarınızın dinini terk etmenizi istiyor, bu ne kadar kötü bir tekliftir...

Efendimizin sözlerini kabul etmemeleri için onlara baskı yapıyordu. Bundan dolayı Allah Resulü (a.s.m.) Ebu Leheb için:

– Hiç kimse bana onun kadar eziyet etmedi, buyuracaktı. [\[104\]](#)

Efendimiz gece–gündüz, gizli–açık sürekli insanları İslam’a davet ediyor, bu konuda hiçbir engel tanımıyordu. Ne Ebu Leheb, ne Ebu Cehil ne de bir başka müşrikin yaptıkları onun insanları İslam’a davetine engel olamadı. [\[105\]](#) Allah nurunu tamamlayacaktı.

Allah Resulü (a.s.m.) insanları İslam’a davet ederken eşi Hz. Hatice de bizzat hanımları İslam’a davet ediyordu. Müşriklerin, Müslüman olduğunu söyleyenleri (Ebu Zerr gibi) ölesiye dövdüğü bir ortamda Hz. Hatice, kadın olmasına aldırmadan büyük bir cesaret örneği ile eşinin yanında olduğunu, onu desteklediğini göstermek, inananları cesaretlendirmek için ölümü göze alarak Efendisi ile omuz omuza Kâbe’ye gidiyor, müşriklerin karşısında, onlara meydan okurcasına namaz kılıyordu. Hz. Hatice kendine yakışanı yapıyor, başka bir ilki daha gerçekleştiriyordu. Bu öylesine gıpta edilecek bir husustu ki yıllar sonra ilk olmanın fırsatını kaçırmış olmanın üzüntüsüyle Afif b Ömer el-Kindî o anı şöyle anlatacaktı.

“Ben cahiliye döneminde ticaretle meşgul olan biriydim. Bir gün hac için Mekke’ye gidip arkadaşım olan Abbas’a konuk oldum. Kâbe’de onunla otururken güneş biraz yükseldiğinde oraya bir adam geldi. Önce güneşe doğru baktı ve Kâbe’ye doğru ilerleyerek ona yönelip namaz kılmaya başladı. Sonra bir kadın geldi ve onun arkasında namaza durdu. Ardından bir çocuk yanlarına gelerek onların sağında namaza durdu. Adam rükû edince kadın ve çocukta rükû etti. Adam secde edince onlarda secde ettiler. Abbas b Abdulmuttalib’e:

– Bu büyük bir iş, dedim.

– Evet, gerçekten de büyük bir iş.

– Ey Abbas bu kim? Bu din de nedir?

– O, benim kardeşimin oğludur Muhammed b. Abdullah’tır. O kendisinin Allah’ın Resulü olduğunu söylüyor. Yakın bir gelecekte kendisine Kısra ve Kayser’in hazinelerinin sunulacağını iddia ediyor. Şu kardeşimin oğlunun eşi Hatice binti Huveylid’dir. Ona iman etti. Şu ise amcasının oğlu Ali b. Ebu Tâlib’dir. O da ona iman etti. Şu anda yeryüzünde bu kadın ve çocuktan başka inanıp ona tabi olan yoktur, dedi.” [\[106\]](#)

O gün iman ettiğini açıkça söyleyen yalnızca üç kişi vardı. Mekkelilerin karşısına dikilmek cesaretini gösteren üç kahraman...

Bundan sonra Kureyşliler, Efendimizi hedef hâline getirecek, her geçen gün artan bir hızla karşısına dikilip yollarına dikenler dökecek, köşe başlarında taşa tutacaklardı. O gün **Müslüman** olduğunu açıklamak, bela ve musibetlerin sağanak sağanak yağması demektir...

Küfrün tahammülü ve insafı yoktu. İman etmeden önce yedikleri ayrı gitmeyen can dostlarını şimdi düşman ilan etmişler, önlerini kesmek için fırsat kollayarak onun ile amansız bir mücadeleye girişmişlerdi. Şartların böylesine zorlaştığı bir dönemde iman etmek, bunu söylemek, dini yaşamak ayrı bir yürek istiyordu. İslam davetine omuz vermenin ayrı bir bedeli olmalıydı. Vardı da...

Zengin ve soylu Hz. Hatice, malını ve canını ebedî bir servete dönüştürme adına Allah Resulü (a.s.m.) ve davası uğrunda seferber ediyordu. Elindeki en değerli malın, iman eden bir gönülden daha kıymetli olmadığına bilincinde olma bakımından yeryüzü kadınları arasındaki sıralamada ilk yerini alıyor, **Rabb'inden gelecek selam ve cennet müjdesi ile taltif ediliyordu.**

İlk İşkence

Kureyşliler İslam davet seyrini sinsice takip ediyor, başta Allah Resulü (a.s.m.) olmak üzere Hz. Hatice'ye de acı üstüne acı yaşatmaya, peygamber ailesi üzerinde toplumsal bir baskı kurmaya çalışıyorlardı. Haklarında Tebbet Suresinin indiğini duyan Ebu Leheb ve eşi Ümmü Cemile, oğulları Utbe ve Uteybe'yi sıkıştırarak onlardan risâlet öncesi evlendirdikleri Efendimiz ve Hz. Hatice'nin kızları Rukiye ve Ümmü Gülsüm'ü boşamalarını istediler.^[107] Böylece onları kızlarının sıkıntısı ile meşgul ederek hem intikam almış hem de Allah Resulü'nü (a.s.m.) tebliğden alıkoymuş olacaktı.

Ümmü Cemile'nin yaptıklarını duyan Kureyşliler, yangına körükle giderek Utbe ve Uteybe'ye, Muhammed'in (a.s.m.) kızlarını boşadıkları takdirde istedikleri Kureyşlinin kızı ile evlendirecekleri garantisini verdiler. Durumu fırsat bilen Utbe:

– Eğer beni Abban b. Said veya Said b. Âs'ın kızı ile evlendirirseniz, istediğinizi yaparım, dedi. Onlardan söz alınca aldığı garanti karşılığında nişanlı olduğu Allah Resulü'nün (a.s.m.) kızını bırakıverdi.^[108]

Kureyş'in kin ve nefretinin tezahürü olarak Rukiye ve Ümmü Gülsüm annelerimiz, ortada hiçbir sebep ve gerekçe yokken sırf Allah Resulü'nün (a.s.m.) kızları oldukları için terkedilmiş ve nişanları bozulmuştu. Hz. Hatice, gözbebeklerinin daha kurulmadan yıkılan yuvalarının acısı ile karşı karşıya kalıvermişti.

Bu durumu fırsat bilen Ebu Cehil, Efendimizin diğer kızı Zeyneb ile evli olan Ebu'l-Âs'a giderek:

– Eşinden ayrıl! Eğer eşinden ayrılırsan seni Kureyşli kızlardan kiminle istersen onunla evlendiririz, diyecek ve eşinden ayrılması için onu sıkıştıracaklardı. Ancak Ebu'l-Âs, onların baskılarına boyun eğmeyecek, eşiyle, Kureyşlileri karıştırmadan izzet ve ikram içinde huzurlu bir hayat yaşayacaktı. Zeyneb annemiz ile eşinin farklı inançlara sahip olmaları birbirlerine daha da yaklaştırmış, sevgilerini artırmıştı.

Hz. Hatice, çocuklarının yıkılan yuvalarıyla hüznün ve hicran içinde yaşarken kısa bir süre sonra kızlarından Hz. Rukiye'nin hilm ve fazilet sahibi olan Hz. Osman ile evlenmesi, üzüntüsünü sevince dönüştürdü.

Allah Resulü (a.s.m.) ve ailesine saldırmak için her yola başvuran müşrikler, bu kez yeni bir şey bulmanın sevinci içersindeydiler. Henüz acısı taze olan oğulları Abdullah'ın vefatını malzeme yapan müşrikler, Kâinatın Efendisi'ne “Ebter–soyu kesik” diyerek saldırmaya ve kınamaya başladılar. Bu çirkin saldırı hem Efendimizi hem annemizi çok üzmüştü.

Bir gün Allah Resulü (a.s.m.) biri ile konuşurken konuşmaları duyan bir yabancı, yanında bulunan As b. Vâil'e Efendimizi göstererek:

– Şu adam kimdir, diye sordu. As b. Vâil, büyük bir kinle:

– O ebter–soyu kesiktir, dedi.^[109]

Onun ve onun gibi konuşan Mekkelilerin sözleri Efendiler Efendisini ve kerim zevcesini üzecek ve işte o an İlahî lütuf devreye girerek Allah (c.c.) gönderdiği ayetlerle En Sevgiliyi teselli ederek şöyle buyuracaktı:

“... Asıl soyu kesik olan, şüphesiz sana hınç besleyendir.”^[110]

Vahyin Yeniden Kesilişı

Allah Resulü'ne (a.s.m.) vahiy inmeye başladıktan bir süre sonra tekrar kesildi, günlerce de gelmedi. Allah Resulü'nü (a.s.m.) yakından takip eden Kureyş müşrikleri, durumu fark etmekte gecikmedi.

– Bakın işte! Rabb'i ona kızıp onu terk etti, diyerek Efendimizi kınamaya çalıştılar. Allah Resulü (a.s.m.) ile her cephede savaşan müşrikler, ellerine geçirdikleri bu fırsatı çok iyi değerlendirerek psikolojik saldırılarını yoğunlaştırdılar. Ama onlar bir şeyi unutuyorlardı. Allah, bir kulunu sevince onu türlü türlü imtihanlardan geçirir ve sabır ve sebat edenleri hususi iltifatlarla serfiraz kılardı.

Onlar görünürde Allah Resulü (a.s.m.) ve inananlarla savaşırken aslında Hak ile savaştıklarının farkında bile değillerdi. Hem böyle yapmakla gerçekte Müslümanları ödüllendiriyorlardı. Zira bu güne kadar Allah için yola çıkıp mihnetlerle boğuşup, çile üstüne çile yudumlayıp sonunda mükâfata ermeyen kimse yoktu.

Vahyin gelmesi nasıl Mekke'nin gündemini oluşturuyorduyorsa kesilmesi de Mekke gündemini günlerce meşgul etti. Bir anda bütün Mekke dikkatleri, Hz. Muhammed ve ona inen vahiy üzerinde yoğunlaştırdı. Herkes vahiyle ilgilenmeye, onu konuşmaya ve düşünmeye başladı. Bu durum farkında olmasalar da pek çok kişinin İslam'ı daha yakından tanımasına ve ona ısınmasına vesile oldu.

İslam'ı atalarının dinini ve putları yeniden düşünüp biraz olsun kendi gerçekleri ile yüzleşmeye başladılar. Böylece Habib'i üzülse de Rabb'i aradaki cehalet, körü körüne inanç, nefsanîyet... buzlarını çözerek insanların ona yönelmesine vesile oldu. Kuluna olumsuzluk perdesi arkasından, büyük bir destek verdi.

Vahyin kesilmesi yalnızca müşrikleri değil, inananları, Hz. Hatice'yi hatta İslam Peygamberi'ni bile konunun etrafında derin derin düşünmeye sevk etti. Bu düşünce ve konu ile ilgili konuşmalar onları eğitti, yetiştirdi ve yeni bir ufuk kazandırdı. Allah Resulü'nün (a.s.m.) o andaki durumunu, kendisine lütfedilen İlahî yardımı tasvir eden Allah (c.c.), şöyle buyurdu:

“Biz senin göğsünü açıp genişletmedik mi?

Belini büken (seni çökerten) yükünü senden alıp atmadık mı?

Senin şanını ve ününü yüceltmedik mi?

Elbette zorluğun yanında bir kolaylık vardır. Gerçekten, zorlukla beraber bir kolaylık daha vardır.

Boş kaldın mı hemen (başka) işe koyul ve yalnız Rabb’ine yönel!”^[111]

Böylece inananlar, olumsuz görülen durumların bile doğru bakılıp doğru okunduğunda bir lütuf olduğunu, doğru değerlendirildiğinde pek çok rahmete vesile olacağını öğrenmiş oldular. Ayrıca gündem oluşturma nın psikolojik savaştaki önemini, daha o günden fark ettiler. Maalesef Kur’an okuyup onun üzerinde düşünmeyi terk ettiğimiz için biz, gündem oluşturma nın önemini çoktan unuttuk. Ama onu çok iyi kavrayan İslam düşmanları, günümüzde bu taktiği en güzel şekilde kullanıp Müslümanlar aleyhine değerlendirmektedirler.

Bizler sorumluluklarımızı terk ederken onlar bin bir koldan, bin bir şekil ve renkte gündem oluşturarak insanların ve inananların akıllarına ve duygularına hâkim oluyor, nabızlarını ellerinde tutuyorlar. Akıllarımızı, duygularımızı esir alıp oluşturdıkları suni gündemlerle bizi meşgul ediyorlar. Böylece bir taraftan yaptıkları zulümleri perdelerken bir taraftan da bizleri haktan ve hakikatten, Rabb’imize kulluktan alıkoyuyorlar. Bu metodu, hakkın önüne direkt olarak set çekmekten çok daha etkili ve çoğu zaman daha emin bir yol olarak hep kullanıyorlar.

Vahyin kesilmesinin bir faydası da Allah Resulü (a.s.m.) ve inananların sabır ve metanetlerini artırarak iradelerini çelikleştirmektir. Ayrıca bu olay müşriklerin onları daha yakından tanımasına fırsat verdi.

Kur’an’daki Duhâ ve İnşirah Sureleri vahyin kesilişinin Allah Resulü’nü (a.s.m.) ne kadar üzdüğü göstermektedir.

Şüphesiz bu üzüntü, sadece Allah Resulü’nü (a.s.m.) annemizi ve sahabeleri değil, kıyamete kadar gelecek duyarlılık sahibi bütün Müslümanları etkileyecek ve onlara önemli mesajlar verecekti. İnananları vahyi yeniden düşünmeye sevk edecek belki de onlara:

“Ya vahiy hiç gelmeseydi?” sorusunu sorduracaktı.

Ya da bizlere, bu kadar eşsiz bir nimeti bir kılıfın içine mahkûm edip evimizin duvarına asarak sanki vahiy gelmemiş gibi onu

hayatımızdan nasıl çıkardığımızı hatırlatacaktı. Kendimize ne kadar büyük bir zulüm yaptığımızı fark ettirip Kur'an-ı Kerim karşısında kalplerimizi titretecek ve onun Allah'ın kelamı olduğunu kalplerimize bir kez daha nakşedecekti... Böylece vahyin ne büyük bir nimet olduğu kavranacak ve ona tabi olunarak şükrü eda edilecekti.

Rabb'i, Kâinatın Efendisi'ni yeniden vahiy ile tebci ve teselli ederek düşmanları karşısında savunmasız bırakmadı ve şöyle buyurdu:

“Kuşluk vaktine ve sükûna erdiğinde geceye yemin ederim ki;

Rabb'in seni bırakmadı ve sana darılmadı.

Gerçekten senin için ahiret dünyadan daha hayırlıdır.

Pek yakında Rabb'in sana verecek sende onun verdiklerinden razı olacaksın...”^[112]

Rabb'in Selamı ve Cennet Müjdesi

Hz. Hatice kemâlatı, ihlâsı ve eşi için yaptığı bu eşsiz fedakârlık karşısında Allah (c.c.) tarafından özel iltifatla takdir ve taltif edildi. Bu kadar büyük bir iltifat, peygamberlerden başka belki de hiçbir insana yapılmamıştı.

Her zaman olduğu gibi Hz. Hatice yine, hazırladığı yiyecek ve içecekleri Hirâ Mağarası'nda bulunan Efendimize götürmek üzere yola çıkmıştı. O esnada Allah Resulü (a.s.m.) ile görüşen Cebrail (a.s.) bu geliş görüncü ona şu müjdeyi verdi:

– Ya Resulallah! Bak işte Hatice geliyor. Yine Sana yemek getiriyor. O Sana geldiğinde, ona Rabb'inden ve benden selam söyle. Aynı zamanda onu, içinde ne gürültü, ne de yorgunluk olmayan Cennet'te, inciden bir köşkle müjdele.^[113]

Annemiz yanına gelince Allah Resulü (a.s.m.) sadık yârini Cebrail'in (a.s.) verdiği müjde ile müjdeledi. Hz. Hatice tavrını değiştirmeden aynı vakur edası, eşsiz basiret ve ufkıyla karşılık vererek şöyle dedi:

“O selamdır. Selam O'ndandır. Cebrail'e (a.s.) de sana da benden selam olsun Ya Resulallah!”

Âlimler, annemizin verdiği bu cevaba hayran kalmışlar, onun daha o günden Allah'ın (c.c.) Selam sıfatını bilmesini ve bu sıfatın ondan

olduğunu idrak etmesini, annemizin engin bir anlayışa sahip olduğunun işareti saymışlardır.^[114]

İlk Hicret

Artık Mekke’de inananlar için huzur ve rahat yoktu. Müşriklerin baskısı her geçen gün biraz daha artıyor, Mekke yaşanılmaz bir hâle geliyordu. Müslümanlar bir çıkış yolu arıyordu. Bulundukları yerde baskı ve zulüm artsa da Allah’ın arzı genişti. Mesela, sürekli güzel haberlerin geldiği merhametli kralın ülkesi Habeşistan’a hicret, bir çözüm olabilirdi.

Bu esnada Allah Resulü (a.s.m.) Mekkeli müşriklerin zulmünden bir süreliğine de olsa uzaklaşmak için sadık dostu Ebu Bekir ile birlikte Hirâ Mağarası’na sığınmıştı. Ebu Bekir’in kızı Esma onlara zaman zaman yemek götürüyordu. Onlara yemek götürdüğü bir sırada Osman b. Affan yanlarına gelerek âdeta yalvardı:

– Ya Resulallah! Müşriklerin senin hakkında kötü sözler söylediğini duyup duruyorum. Artık sabrım kalmadı. Beni bir yerlere yönlendir. Allah rızası için hicret edeyim.

– Sabredememekten mi korkuyorsun? Öğleyse yönünü Habeşistan’daki şu adama doğru çevir. O gerçekten de vefalı biridir. Rukiye’yi de yanında götür. Sakın onu Mekke’de bırakma! Senin gibi düşünenlerde sizinle birlikte gelsinler! Onlarda geri kalmasınlar, buyurdu Efendiler Efendisi.

Hiz. Osman Allah Resulü’ne (a.s.m.) veda ederek Mekke’ye dönüp onun sözlerini sahabelere bildirdi ve cümlemin sonuna kararını ekledi:

– Ben bu gece Mekke’den ayrılarak Cidde’ye gidip orada bir iki gece sizi bekleyeceğim. Eğer gecikerseniz, denize doğru yöneleceğim.

Kızının durumunu merak eden Allah Resulü (a.s.m.) daha sonra Hirâ’ya yemek götüren Esma’ya (r.anha) sordu:

– Osman ve Rukiye ne yaptılar?

Esma beklenen cevabı verince Allah Resulü (a.s.m.) Hiz. Ebu Bekir’e dönerek:

– Bak Esmâ, Osman ve Rukiye'nin hazırlanıp gittiklerini söylüyor. Nefsim yedi kudreti altında olan Allah'a yemin ederim ki! O, İbrahim (a.s.) ve Lût'dan (a.s.) sonra ailesiyle birlikte hicret eden ilk kişidir, buyurarak annesi gibi bir ilki temsil eden kızı Rukiye ve eşi Hz. Osman'a taltifte bulundu. İnancıları uğruna çıktıkları bu kutlu yolda dualarıyla onlara destek verdi. [\[115\]](#)

Kızının inancından ve müşriklerin zulmünden vatanını terk edip çölleri denizleri aşarak kendisini nelerin beklediğini bilmediği gurbet ellere, Habeşistan'a hicret etmesi, elbette bir anneyi kahretmeye yeterdi. Hz. Hatice cephesinde neler yaşandı bilemiyoruz ama Rabb'ine tevekkül edip metanetle sabretmesi ondan beklenen bir tavidir şüphesiz.

Müslümanların Habeşistan'a hicret etmesinden bir süre sonra Allah Resulü (a.s.m.) evine döndü. Gidenler için dua edip Allah'a (c.c.) yalvarıyorlardı lakin anne ve baba yüreği bir türlü sakinleşmiyor, kızlarının durumunu bilmek istiyordu. Bir baba yüreğiyle Allah Resulü (a.s.m.) hicret edenlerin durumundan haber almaya çalışıyor, şehre girip çıkanlara tek tek soruyordu. Ancak hiç bir haber alamıyor, haber geciktikçe endişesi artıyordu. Bir gün o yönden gelen bir kadın;

– Ey Muhammed! Yolda damadınla kızını gördüm, deyiverince Allah Resulü (a.s.m.) büyük bir heyecanla:

– Gördüğünüz de nasıllardı? Durumları iyi miydi, diye merakla sordu. Kadının cevabı:

– Onları gördüğümde damadın eşini bir merkebe bindirmiş, yularından çekiyordu. Bu cevap dünyanın en merhametli babasını sevindirmeye yetmiş ve hemen:

– Allah onları korusun. Osman, Lût Peygamber'den sonra eşi ile hicret eden ilk kişidir, buyurmuştu. [\[116\]](#)

Malıyla, canıyla cihadın öncüsü olan Hz. Hatice'nin gündemine bu kez gurbet kavramı ve evlat hasreti girmişti. Gözbebeği sevgili kızıyla vuslat ahirete kalacak, ebedî âleme göç ederken sevgili kızı Hz. Rukiye'yi göremeyecekti. Hz. Rukiye daha sonra Medine'ye hicret edecek ve Bedir Savaşı esnasında hastalanarak annesi Hz. Hatice'ye mülâki olacaktı.

İlk Sürgün

İnananların sayısı arttıkça Kureyş'in kin ve nefreti de artıyordu. Üstelik en güçlü adamları Hz. Hamza'yı kendi hataları yüzünden kaybetmişlerdi... Hz. Hamza yeğenini korumak adına karşılarına dikilip onlara meydan okuyarak gözleri önünde Müslüman olmuştu. Hz. Ömer, Efendimizi öldürmeye giderken onda yeniden doğmuştu. Gidişat Kureyşliler açısından kötüye doğru gitmeye başlamış, iş çığırından çıkarak kontrol altına alınamaz hâle gelmişti.

Kureyşliler bu işe dur demek için hemen bir araya gelerek müşterek bir karar aldı. Allah Resulü'nün (a.s.m.) üzerine gittiklerinde her zaman karşılarında Ebu Tâlib'i bulan müşrikler, sonunda bütün Haşimoğullarını gözden çıkarıp aralarında anlaştılar. Buna göre onları Şib'i Ebî Tâlib'e hapsedecek, inananların dünya ile bağlarını kesecek, kız alıp vermeyecek, yiyecek temin edebilecekleri bütün yolları kapatarak çölde ölümle baş başa bırakacaklardı. Ellerinden gelse inanan herkesi Allah'ın insanlara bahşettiği havadan bile mahrum edeceklerdi. Bu anlaşmayı yazıya dökerek Kâbe'ye astılar.

Müslümanları üç yıl boyunca Mekke'nin doğusunda, su bulunmayan kayalık bir yerde, çoluk-çocuk, hasta-yaşlı demeden açlık, susuzluk ve sefaletle mahkûm ettiler. Boykot adı verilen bu mihnet günlerinde Kureyşliler, açık arazide, kızgın güneşin altında, kavurucu çöl sıcağının dayanılmaz kasveti içinde, salgın hastalıkların pençesinde inleyen inananların kendiliğinden ölüp birer birer yok olmalarını beklediler.

Yıllar sonra o günler anlatılırken kin ve nefretin bu kadarı da olmaz denilecekti... Lakin Hak düşmanı Kureyş müşrikleri ile inanan insanlar arasında cereyan eden olaylar, orada bitmeyecekti. İslam düşmanları kıyamete kadar aynı oyunları oynayacak aynı manzaraları tarihe kazıyacaktı. Belli ki bu, cehaletle ilmin, hak ile batılın savaşıydı kıyamete kadar sürecek...

Allah Resulü (a.s.m.) ve inananların karşı koyacak güç ve imkânı olmadığı gibi bunun için izin de yoktu. Çaresiz Mekke'nin dışında Haşimoğulları mahallesinde derme çatma çadırlar kuruldu. Ebu Tâlib Müslüman olmamasına rağmen yeğenini koruma adına onun yanında yer aldı ve bu hayata katlandı. Hatta bu süreçte oğullarıyla birlikte onun başına gelebilecek kötülüklere siper etti göğsünü... Nihayet, sürgündeki acılara dayanamayan yaşlı bedeni boykotun

kalktığı günlerin sonuna kadar ancak dayanabildi. Sonunda acılara yenik düşerek veda etti dünyaya.

Boycot günlerinde gece olup da Mekke sessizliğe büründüğünde, Müslümanların bulunduğu yerden figanlar duyulmaya başlıyordu. Çocuklar açlık ve susuzluktan ağlıyor, yaşlılar inliyordu. Bu feryatlar içinde, birazcık merhamet kalmış müşrikleri bile derinden sarsıyordu. Ancak kimse anlaşılmayı bozmaya cesaret edemiyordu. Birçok çocuk açlık ve susuzluktan öldüğü hâlde yinede kimse bir şey yapamıyordu. O gün henüz küçük bir çocuk olan Abdullah b. Abbas, boycott günlerine ait anılarını şöyle anlatır:

“Şîb’de üç yıl boyunca kuşatma altında kaldık. Müşrikler yiyecek temin etme yollarımızın tamamını kestiler. Bizlerden biri yiyecek satın almak için çarşıya çıktığında, bir şey alamaz ve her zaman eli boş olarak geri dönerdi. Çünkü kimse ona bir şey satmazdı. Bu yüzden o zamanlar pek çok insan öldü.”^[117]

Mekke’nin en zengin kadını Hz. Hatice, ömrünün son üç yılını yanında iki çocuğu ile birlikte Efendisiyle sürgünde, bu çadırlarda geçirdi. Onunla birlikte aynı sıkıntılara katlandı. Bu Hz. Hatice’den beklenen ve ona yakışan bir tavidir. Öyle bir imana sahipti ki ilk günden itibaren Allah Resulü’nü (a.s.m.) yalnız bırakmamış, sevinçlerini paylaştığı gibi sıkıntı ve hüznünü de paylaşmış, her an yanında olmuştur. İlerleyen yaşına rağmen, Mekke’deki sıcak yuvasını terk ederek Efendisinin yanındaki açlık ve susuzluğu tercih etmişti.

Utbe b. Gazvan o sırada yaşanan açlığı ve çekilen acıları seneler sonra şu sözlerle anlattı insanlığa:

“O gün ben Allah Resulü’nün (a.s.m.) yanında bulunan yedi kişiden biriydim. Yanımızda ağaç yapraklarından ve dikenlerden başka yiyeceğimiz yoktu. Onları yemekten damaklarımız tamamen yara olmuştur. Giyecek bir şey de bulamıyorduk. O günlerde elime bir elbise geçmişti. Sa’d b. Malik’in de elbisesi yoktu. Elbiseyi ikiye bölerek yarısını ona verdim.

O gün aramızdaki en mutlu kişi, bir hurma bulup da onu ağzına alıp akşama kadar emen kişiydi. Bugün ise orada bulunanlardan her biri, bir şehrin valiliğini yapıyor.”^[118]

Hız. Hatice daha vahiy gelmeden Efendisini destekleyip yüreklendirmiş, İslam Davet mücadelesinin her safhasında onun ile

omuz omuza mücadele vermiş, malını son kuruşuna kadar harcamaktan çekinmemişti. Bir seferinde Allah Resulü (a.s.m.) ondan yardım istediğinde, evde bulunan bütün altın ve gümüşlerini getirip önüne dökmüştü. Olaya şahit olan sahabe, vefatından sonra onun cömertliğini anlatırken bu kadar altın ve gümüşü bir arada görmediğini ifade etmişti.

İşte bu dönemde Hz. Hatice, elindeki maddî imkânlarını kullanarak kalan bütün malını yeğenini devreye sokarak gizlice Şib'i Ebî Tâlib'e aktardı. Dostları ile bağlantılarını devreye soktu. Abluka altında açlıktan inleyen yaşlılar, feryat eden bebeler, dostu Hişam b. Âmir ve yeğeni Hakîm b. Hizâm gibi iyi insanların gizlice getirdikleri yiyecekler ile biraz olsun açlığa karşı direnebildi. Onlar, Kureyşlilerin işi çok sıkı tutmalarına rağmen, dostlarının hatırı için bütün tehlikeyi göze alarak gece herkes uyuduktan sonra Müslümanlara yiyecek ulaştırıyorlardı.

Hişam b. Âmir birçok kez, gece ilerleyince üzerine alabildiği kadar çok yiyecek yüklediği bir deveyi Müslümanların kuşatma altında tutulduğu yerin yakınına getirir, deveyi o yöne çevirir, sonra ona vurarak Müslümanların yanına gitmesini sağlardı. [\[119\]](#)

Yine böyle bir gece Hakîm b. Hizâm, çok sevdiği halasına götürmek üzere kölesinin sırtına bir çuval buğdayı koyup Şîb'den içeri girerken Şîb'i gözetleyen Ebu Cehil'e yakalandı. Ebu Cehil büyük bir kızgınlıkla üzerine yürüyerek:

– Ne yapıyorsun? Hâşimoğulları'na yiyecek götürmek ha! Yemin olsun ki eğer bu yiyeceği onlara ulaştırırsan seni Mekke'de rezil ederim, diyerek onunla tartışmaya başladı.

Onların seslerini duyan Mekke'nin ileri gelenlerinden Ebu'l-Buhterî olayın sebebini öğrenmek istedi ve:

– Ne oluyorsunuz niçin tartışıyorsunuz, diye sordu. Ebu Cehil büyük bir kahraman edası ile:

– Hâşimoğulları'na yiyecek götürmeye yeltenmiş, cevabını verdi. Ebu'l-Buhterî kızarak:

– Adam halasına yiyecek götürüyor. Yoksa bunu da mı engelleyeceksin? Bırak gitsin, diye çıkıştı.

İman etmemiş ama insaf sahibi olan Ebu'l-Buhterî, bu sözleriyle zulme son vermek isteyince Ebu Cehil ona şiddetle karşı çıktı.

Aralarında kavga başladı. Ebu'l-Buhterî yerden aldığı bir kemiği Ebu Cehil'in kafasına vurarak başını yardı.

Ebu Cehil, kızgın bir şekilde oradan ayrılırken Hz. Hamza'nın, bütün bu olanları gördüğünü fark etti. O, hem tartışıyor hem de olup bitenlerin Allah Resulü (a.s.m.) ve Müslümanlar tarafından duyulmasını istemiyordu. Onların galeyana gelip başına bir iş açılmalarından korkuyordu. Doğru da düşünüyordu, gerçekte bu olay Kâbe'ye astırılan anlaşmanın yırtılmasına vesile olan ilk kıvılcım olacaktı.

Sabah olunca Ebu Cehil, akşam yaşadığı olayı Kureyşlilere anlatarak onları kızdırmaya çalıştı. Ebu Cehil'e çıkışan Ebu Süfyan:

– Adam halasına yiyecek götürüyormuş. Vallahi aynı durumda olsaydım, ben de onun gibi yapardım, diyerek onu susturdu.^[120]

Bu kıvılcımı değerlendiren Hişam b. Âmir, Mekke'nin ileri gelenlerinden Züheyr b. Ebu Ümeyye'ye giderek:

– Biz burada istediğimizi yiyip içerken en güzel elbiseleri giyerken kavminin kadınları ve çocukları orada açlıktan figan ediyor, diyerek onu ayıpladı. Ona bu ablukanın kaldırılması gerektiğini söyledi. Hakem b. Hizâm gibi insafı kişilerin desteği ile ablukanın kaldırılması için hareket başladı.

Bu kıvılcım büyüyerek Allah'ın (c.c.) Resulüne, Kâbe'nin duvarına asılan anlaşmayı güvenin yediğini bildirmesi ile cereyan eden olaylar birleşti ve anlaşmanın iptal edilmesi ile sonuçlandı. Anlaşma yırtılınca abluka da ortadan kalktı.

[102]

[93]

[111]

[104]

[91]

[120]

[100]

[113]

[106]

[118]

[107]

[117]

[98]

[99]
[109]
[115]
[95]
[103]
[92]
[112]
[105]
[119]
[94]
[101]
[96]
[97]
[108]
[116]
[114]
[110]

Vefatı

Sıkıntı ve çileli üç yıl geçmiş, anlaşma bozulmuş ve boykot kalkmıştı. Müslüman olmamasına rağmen amca Ebu Tâlib yeğenini himaye etmiş, kanatları altına almıştı. O Allah Resulü (a.s.m.) için müşfik bir baba ve güvenli bir koruma olmuştu. Ancak, her insan için takdir buyrulan fâni dünyaya veda zamanı gelmişti. Efendiler Efendisi amcası dünyaya veda ederken imanına şahit olabilmek için çok uğraş vermişti. Ama dudaklarından bunu duyamamanın hüznü içinde amcasını toprağa vermişti.

Artık en büyük hâmesi yoktu aralarında... Onun yokluğunu fırsat bilen Kureyşliler, daha bir acımasızca yüklenmişti Kâinatın Efendisi'ne.

Karanlığın koyulaştığı en zifiri anlardı. Mekke hüzün yudumluyordu. Efendisinin matemine katılıp derdine ortak olamayan vefakâr eş Hz. Hatice, ölüm döşeginde, fâni âleme veda zamanını bekliyordu.

Hatice, ilklerin annesiydi. Allah ve Resulü'ne iman edip tasdik eden ilk insandı. İlk davetçiydi. Allah Resulü'nün (a.s.m.) yükünü hafifleten, her daim destekleyen, teselli kaynağı, can dostu, en sadık yâri yâranıydı.

Hz. Hatice son yolculuk öncesi ateşler içinde kıvranıyordu. Allah Resulü (a.s.m.) amcası Ebu Tâlib'in vefatı üzerine hasta yatağında acılar içinde bıraktığı sevgili zevcesinin durumunu merak içinde telaşla sevgili eşinin yanına yöneldi. Yavaşça

kapıyı araladı. Hz. Hatice'nin hâli yürekleri yakıyordu. Mekke'nin en zengin kadınıyken bugün, açlık ve sıkıntı içinde iki büklüm, sürgün hayatının getirdiği şartlar arasında sevdiklerine veda ediyor, geride kalanlara el sallıyordu.

Fâni dünyaya veda ediyordu ama aklı ve kalbi, himayesiz kalan Efendisinde, ona ve Rabb'ine emanet ettiği yetimlerinde kalmıştı. Yüzünde iyice derinleşen hüznünde Efendiler Efendisini yalnız bırakmanın endişeleri gizliydi.

Rahmet Peygamberi ruhunu derinden yaralayan bu manzara karşısında, minnet duygusuyla eşinin yanına eğildi ve mana yüklü şu kelimeler döküldü titreyen dudaklarından:

– Benden dolayı çok acı çektiğini görüyorum. Bu acıyı hafifletmek için sana ne desem ey Hatice!

Allah Resulü (a.s.m.); “Sen bunlara lâıyk değildin. Benden dolayı bu sıkıntılara katlanmak zorunda kaldın. Çile üstüne çile, mihnet üstüne mihnet çektin” demek istiyordu. Ama konuşacak takati kendinde bulamıyordu. Efendimiz:

– Ancak Allah, her zorluğun ve sıkıntının arkasından büyük hayırlar yaratır. Biliyor musun Allah Tealâ cennette seni benimle, Meryem binti İmran’ı Musa’nın (a.s.) kardeşı Gülsüm ve Asiye ile birlikte yaratacak, buyurdu. Annemiz son bir gayretle:

– Gerçekten öyle mi Ya Resulallah, diye sorabildi.

– Huzur içinde ve çocuklarla birlikte, buyurdu Efendisi. [\[121\]](#)

Hız. Hatice’nin yüzünde tatlı bir tebessüm belirdi. Belli ki artık, Cebrail’in (a.s.) müjdelediğı cennet bahçelerinin kapıları açılmıştı. Belli ki şimdi o bahçeleri seyre dalmıştı... Efendisinden ayrılmak zor olsa da malı ve canını davası uğruna feda ettiğı Canlar Canının kolları arasında, ebedî hayata yelken açma zamanı gelmişti. O ilklerin annesiydi. Dünyaya gözlerini erken açmış, Hakk’a erken uyanmış ve şimdi de erkenden gidiyordu. Vefat ettiğı yıl, tarihe damgasını Hüzün Yılı olarak basacaktı.

Medine’ye hicretten üç yıl önce, 65 yaşlarında dünyadaki bütün sıkıntılara veda ederek içinde ne bir sıkıntı ne de bir yorgunluk olmayan, incilerle bezenmiş ebedî mekânına göç etti.

Ebu Tâlib’den sonra ikinci büyük dayanağını kaybeden Allah Resulü (a.s.m.), eşini Mekke’deki Hacûn Kabristanı’ndaki mekânına bizzat kendi mübarek elleriyle yerleştirdi. Yine toprakla üzerini o kapattı. O gün henüz cenaze namazı farz kılınmadığı için cenaze namazı kılınmadı. [\[122\]](#)

İki önemli destekten mahrum kalan Allah Resulü (a.s.m.) için artık musibetler artarak gelecek ve Kureyş daha bir cesaretle üzerine gidecekti. Annemizin yokluğu Allah Resulü’ne (a.s.m.) çok dokunmuş, hüznü kalbinden taşarak dışa yansımıştı. Onun bu durumunu fark eden sahabe annelerimizden Havle binti Hakîm:

– Ya Resulallah! Görüyorum ki Hatice’nin yokluğundan dolayı üzüntüden iki büklüm olmuş gibisin, diyerek onu teselli etmeye çalıştı

– Evet, diye cevapladı ve ardından da;

– O çocukların annesi, evimin hanımefendisiydi, buyurdu.

Sevgililer Sultanı'nın gönlünde Hz. Hatice öyle bir yer etmişti ki onun yerini kimsenin doldurmasına imkân yoktu. Hz. Hatice'nin arkasından o kadar üzüntü duymuştu ki uzaktan onu görenler başına bir şey gelmesinden endişe duyar olmuşlardı. Medine'ye hicrete kadar da hep bu hüznün ve ayrılığın ateşiyle yalnız sadık yârinin hatıralarıyla beraber yaşayacaktı.

Kâinatın Efendisi'nin yanında Hatice'nin emanetleri kalmıştı. Her fırsatta ondan söz açıyor, her daim onun faziletlerinden bahsediyordu. Bir gün Hatice'nin emaneti kızı Fatıma'nın aklına annesi düşmüş hüznü boğulmuştu. Babası Allah Resulü'ne (a.s.m.) gelerek sordu:

– Ya Resulallah! Hatice annem şimdi nerededir?

– Kamıştan bir köşk içindedir.

– Şu bildiğimiz kamış mı?

Kâinatın Efendisi:

– Hayır... Hayır! İnci, yakut ve mercanlarla süslenmiş kamıştan, buyurarak Hz. Hatice'nin ahiretteki hâlini kızı Fatıma'ya anlattı...[\[123\]](#)

Unutulmayan Fedakâr Eş

Allah Teâla fitrat üzerine olan eşî tarif ederken:

“Size, kendi cinsinizden sükûna ermeniz için eşler yaratması, onlarla aranızda sevgi ve merhamet kılması, Onun varlığının işaretlerindendir” buyurur.[\[124\]](#)

Annemizin hayatına baktığımızda, ayette tarif edilen eş portresini en güzel şekilde icra ettiği görülür. Yıllar öncesinden İlahî işaretlere mazhar olan Hz. Hatice, eşsiz ufku ve basireti ile bu işaretleri görmüş evlenmeme kararından vazgeçerek Rabb'inin işaret ettiği eşî aramaya başlamıştı. Onu doğru yerde ve doğru bir şekilde aradı. Karşısına çıkınca da Hak uğruna gereken tevazuu göstererek Hz. Peygambere kendi talip oldu. Bu güzel hareketlerinin karşılığını daha dünyada iken almaya başladı ve hiç kimseye nasip olmayacak manevî nimetlere mazhar oldu.

Aradan yıllar geçti. Vahyin gölgesi insanlığın üzerine düşmeye başladı. Allah Resulü (a.s.m.) uzun uzadıya düşünmeye, tefekkür etmeye, zaman zaman halktan uzaklaşarak inzivaya çekilmeye

başladı. Bu değişimi hemen fark eden annemiz, bu özel anda onu tek başına bırakmayarak yıllarca ona büyük destek oldu. Elli yaşını geçtiğine aldırmadan defalarca, evinden kilometrelerce uzak olan Hirâ mağarasına yemek götürdü. Eşinin kendisine ihtiyacı olduğunu anladığı an hiç düşünmeden Hirâ'da onunla birlikte kaldı. Onunla tefekkür ederek duygularını paylaştı. Başına bir hâl gelmesin diye sürekli onu adım adım takip ederek eşi ile yakından ilgilendi. Onu her zaman ve zeminde dinleyerek ona manevî destek oldu.

Vahyin gelmesi yaklaştıkça Allah Resulü (a.s.m.) harikulade hâller görmeye ve yaşamaya başladı. Yüz yıllardır vahiyden uzaklaşan bir coğrafyada yaşıyorlardı. Onun yaşadığı coğrafyada olağanüstü hâller yalnızca kâhinlerde, sihir yapanlarda görülürdü. Allah Resulü (a.s.m.) onların yanlış yolda olduğuna inanır, yaptıklarını hiç ama hiç benimsemezdi. Harikulade hâller görmeye başlayınca doğal olarak "Ben kâhin mi yoksa sâhir mi oluyorum? Belki de aklımı yitiriyorum?" diye kendi kendine sormaya ve büyük bir endişe duymaya başladı. Duydukları ve gördükleri arttıkça bu endişesi dayanılmaz manevî baskılara, sıkıntılara sebep oldu. Yıllarca süren bu zor anlarda sevgili eşi Hz. Hatice'yi hep yanında buldu.

Efendimizin yaşadıklarını âdeta onunla birlikte yaşarcasına dinledi, anlamaya çalıştı. Ona en güzel sözleri söyleyerek ruhunun derinliklerine inip onu rahatlatı. Güçlü bir kişiliğe sahip olduğu için ailesini ihmal etmeden, Efendimizle bütünleşerek ona inanılmaz manevî destekte bulundu. Bunun için Allah Resulü (a.s.m.) bunaldığı her an eşinin yanına koştu. Eşinin kendine ihtiyacı olduğunu fark ettiğinde her şeyi bir tarafa bırakarak onunla bir eş, bir anne şefkati ile ilgilenir, tecrübeli bir psikolog gibi onu dinleyerek ruhunun huzur bulmasına yardımcı olurdu.

Sonra vahiy geldi. Çok hassas olan bu dönemde de Efendimizin hemen yanı başında yine o vardı. Efendimizin vahiyle ünsiyet etmesi için eşsiz bir gayret göstererek ona inanılmaz derecede yardımcı oldu.

Vahiy kesildiğinde üç yıl boyunca Efendimizin ıstırabına ortak oldu. Acısını paylaşarak bu manevî çileyi onunla birlikte an be an yaşadı. Bu sürede sürekli ona moral vererek acısını hafifletmeye çalıştı.

Allah Resulü (a.s.m.) bunaldığı daraldığı, endişe içinde kıvrandığı her zaman ona sığındı. O her zaman buna hazır. Sakin bir liman

gibi Resulü Kibriyâ'yı yanına alarak sakinleştirdi. Düşecek gibi olduğunda kollarını uzatarak onu tuttu, onu teselli edip sıkıntısını gidererek ona yeni bir enerji oldu.

Allah Resulü (a.s.m.) davetle görevlendirildiğinde ona ilk olarak Hz. Hatice inandı. Efendimize güven ve cesaret vererek insanları davet etmesi için onu teşvik etti. Yakınında bulunan hanımları İslam'a davet ederek eşine yardımcı oldu. Müşriklere karşı eşinin yanında dimdik durarak gerekirse bu uğurda canını seve seve feda edeceğini gösterdi. Allah Resulü (a.s.m.) ne zaman daralsa eşinin yanına gelir, sıkıntısını onunla paylaşır ve onun yanında sükûnete ererdi. Hz. Hatice de onun dertleri ile dertlenir, sorunlarına çözüm bulmak için çırpındı. Malını eşine feda eder bunu hiçbir zaman eşine karşı üstünlük sebebi saymadığı gibi, minnet vesilesi de yapmazdı.

İbn-i İshak onu anlatırken şöyle der:

“Hz. Hatice, Allah Resulü'ne (a.s.m.) ilk olarak iman eden; onu tereddütsüz tasdik eden; Allah'ın Resulü'nü (a.s.m.) onunla desteklediği; ona gelen saldırılara karşı kendini siper eden; sıkılıp bunaldığı her zaman kendisine sığındığı kâmil bir hanımdı. O, Allah Resulü'nü (a.s.m.) teselli etmeyi, onu cesaretlendirip yükünü hafifletmeyi her zaman en güzel şekilde yerine getirmiştir.”^[125]

İbn-i Esîr'de onun için şu tespiti yapar:

“Hz. Hatice, Allah Resulü'nün (a.s.m.) kendisine sığınarak huzur bulunduğu, İslam için Efendimizin güvenilir veziriydi.”^[126]

58 yaşına girerken hakareten açlığa pek çok işkencenin bulunduğu yeni bir çile yoluna girdi. Yaşına ve hanım olmasına aldırmadan bütün bu işkencelere en güzel şekilde göğüs gerip sabretmesini bildi.

Davet başlar başlamaz, inançlarından dolayı kızları boşandı. Düne kadar kendisine büyük saygı gösteren insanlar şimdi hakaret etmekten çekinmemeye başladı. Mekke'nin saygın kadını Hz. Hatice, evlerinin önüne dökülen dikenlerden, atılan pisliklerden dışarı çıkamaz olmuştu.

Bir zamanların en zengin kadını Hz. Hatice, bütün servetini Allah Resulü (a.s.m.) ve daveti uğruna harcayarak kendisi muhtaç konuma geldi. Özellikle abluka altında üç yıl boyunca açlık ve yokluğu en acı bir şekilde tattı.

Mekke’de Müslümanlar açlık, susuzluk ve hastalıkların pençesinde koskoca üç yıl geçirmişti. Üç yıl süren bir mihnet dönemi yaşamışlardı, bugünkü toplama kamplarından bin beter bir mekânda... Hemen her gün, bir çadırdan feryad ü figan sesleri yükselmiş, salgın hastalıkların sökün ettiği Şib’i Ebî Tâlib’den göçüp gidenlerin ardından yakılan ağıtlar, Mekke’nin semalarında yankılanmıştı.

Faran Dağları’nda açlıktan çığlıkları yükselmişti çocukların... Kulaklarında çocukların ağlaşan sesleri tükenmek bilmeden, mızrap gibi kanayan yüreklere vurup durmuştu...

Bir zamanların zengin kadını Hz. Hatice de ordaydı. Efendiler Efendisiyle birlikte aynı acı sesleri dinlemiş, aynı sıkıntılara katlanmıştı.

İbn-i Hacer ise annemizin eşine karşı tavrından sitayişle bahsederek şöyle derdi:

“Hz. Hatice annemiz, peygamberlikten öncede sonrada, Allah Resulü’ne (a.s.m.) büyük bir saygı göstermiş, ona güvenerek sözlerini her zaman doğrulamıştır.”^[127]

Bunun içindir ki Allah Resulü (a.s.m.), yıllar sonra bile her vesile ile eşinden övgü ve minnetle bahsetmiştir. Hatta bunu Âişe annemizi dahi kıskandıracak kadar çok yapmıştır ki Hz. Âişe bu husustaki rahatsızlığını şöyle dile getirmiştir:

“Allah Resulü (a.s.m.) nerdeyse her evden çıkışta Hatice’yi anar, onu överdi. Yine bir gün ondan övgü ile bahsedince kıskançlığım tuttu ve:

– O yalnızca yaşlı bir hanımdı. Allah sana ondan daha hayırlı bir kadın verdi, dedim. Allah Resulü (a.s.m.) çok kızdı. Hatta saçlarının ön tarafı yukarı kalktı ve:

– Allah’a yemin olsun ki Allah, bana ondan daha hayırlısını vermemiştir. İnsanlar beni inkâr ederken o bana inanıp beni tasdik etti. İnsanlar benden uzak dururken o beni malı ile destekledi. Allah, onun vesilesiyle beni evlatla rızıklandırdı, buyurdu.

Âişe annemiz der ki o sırada kendi kendime:

– Bundan sonra asla onun hakkında olumsuz bir şey söylemeyeceğim, diye söz verdim.”^[128]

Vefa timsali olan Allah Resulü (a.s.m.), Hz. Hatice’ye olan sevgisinin büyüklüğünden dolayı yalnızca onu değil, dostlarını da

gözetirdi. Bu durum annemizin vefatından yıllar sonra da aynen devam etti. Çünkü seven sevdiğinin sevdiğini de sever, onları unutmazdı. Dost ve akrabalarına karşı saygıda kusur etmez, ikramda bulunup hürmet gösterirdi.

Vefa ehli Allah Resulü'ne (a.s.m.) bir şey hediye edildiğinde:

– Bunu falanın evine götürün! Çünkü o, Hatice'nin arkadaşıydı, buyururdu. [\[129\]](#)

Allah Resulü (a.s.m.) bir koyun kestiğinde mutlaka ondan Hatice'nin arkadaşlarına da gönderirdi. Bir gün Hz. Âişe dayanamayıp kızdı ve:

– Hatice, Hatice, diye çıkıştı.

Allah Resulü (a.s.m.) bunun üzerine:

– Ben onun sevgisi ile nasiplendim, buyurdu. [\[130\]](#)

Bir gün Hz. Hatice'nin kız kardeşi Hâle, Allah Resulü'nü (a.s.m.) görmek için izin istemişti. Allah Resulü (a.s.m.), onun sesini duyunca heyecanla ayağa kalkmış ve:

– Aman Allah'ım! Herhalde bu gelen Hâle b. Huveylid'dir, demişti. [\[131\]](#)

Sevgililer Sultanının bu heyecanına şahit olan Hz. Âişe, kadın fitratının gereği olarak onu kıskanmış ve bu ilgiyi biraz fazla bulmuştu. Bunun için sebebini soracak Hz. Hatice'nin kadrini, bizzat Allah Resulü'nün (a.s.m.) ağzından duyacaktı.

Efendimiz Hz. Hatice'nin kadrini “Onun gibisi var mıydı” sözleriyle insanlık âlemine ilan edecekti.

Allah Resulü (a.s.m.) her zaman annemizi ve onun dostlarını gözettiği gibi onu hatırlatan durumlarda da son derece heyecanlanırdı.

Bedir savaşı yapılırken Efendimizin kızı Zeyneb'in eşi Ebu'l-Âs, henüz Müslüman olmamıştı. Müşrikler savaşa giderken istemeyerek de olsa onlarla birlikte savaşmak üzere Bedir'e gitmiş ve esir düşmüştü. Esirlere nasıl muamele yapılacağı konusunda uzun görüşmeler oldu. Bunun sonucunda, okuma yazma bilenlerin on Müslüman'a bunu öğretmeleri, bilmeyenlerin de fidye karşılığında serbest bırakılmalarına karar verildi.

Kureyşliler bu karar üzerine esirleri kurtarmak için fidye gönderirken Zeynep Annemiz de eşini esaretten kurtarmak için Ebu'l-Âs'ın kardeşi Ömer b. Rabi' ile annesi Hatice'nin düğün

hediyesi olarak verdiği gerdanlığı gönderdi. Bu vesileyle eşinin kalbinin yumuşayıp iman etmesini temenni ediyordu.

Efendimiz hiçbir zaman, hiçbir konuda kendi için özel muamele istemediği gibi ayrıcalık ta yapılmasını istemezdi. Damadı, amcası, amcasının oğlu esir olduğunda da onlara diğer esirler gibi davranıldı. Ancak bu durumlarda Müslümanlar kendi inisiyatiflerini kullanarak peygamberimize olan sevgilerinden dolayı, onu incitebilecek şeylerden şiddetle kaçınırlardı.

Esirlerin durumu görüşülürken sıra Ebu'l-Âs'a geldi. Konuşma sırasında Hz. Zeyneb'in gönderdiği gerdanlık Allah Resulü'nün (a.s.m.) önüne geldi. Bu Hz. Hatice'nin gerdanlığıydı. Düğün günü boynundan çıkarmış ve kızı Zeyneb'in boynuna takmıştı. Gerdanlık Efendimizi alıp Mekke yıllarına götürmüştü. Hz. Hatice annemizle ilgili hatıraları mazinin derinliklerinden gelip bir bir geçti hayalinden. Çok duygulandı, onun bu hâline Bedir bile hüzünlendi...

Sahabeler derin bir sessizlikle sonucun nasıl tecelli edeceğini beklediler. Sessizliği Efendiler Efendisinin şefkat yüklü sözleri bozdu ve yanındakilere dönerek buyurdu:

– Dilerseniz Zeyneb'in esirini serbest bırakın ve malını da kendisine geri verin!

Sahabeler, hiç Sevgililer Sevgilisini üzecek bir şey yapar mıydı? Onun ricasını, isteğini reddeder miydi? Her birinin ağızından Efendimizin ricasını gönülden kabul ettiklerini bildiren şu sözler yükseldi:

– Tabi Ya Resulallah!^[132]

Onlar sahabe idi. Sahabe demek, daha telaffuz bile edilmeden arzu ve istekleri yerine getirme yarışına girmek demektir. Duyduklarını tevil ve yoruma tabi tutmadan, teslimiyet gösterirlerdi. Böylesine koşulsuz bir itaatin olduğu yerde gönüllerden gelen bir kabulle mesele çözüldü ve Hz. Zeyneb'in esiri serbest bırakıldı. Ebu'l-Âs Kâinatın Efendisi'nin yanına çıkarıldı ve kulağına söylenenleri başını sallayarak kabullendi. Sonra da yanında Efendimizi mazilere götüren gerdanlık, eşini babasına göndereceğine dair verdiği sözün gönlüne düşürdüğü firak ateşı ile Mekke'nin yolunu tuttu.^[133]

Efendimizin hayatında ve gönül dünyasında Hz. Hatice annemiz o kadar yer etmişti ki seneler sonra gelen hediyeler arasındaki bir gerdanlığı torunu Ümâme'nin boynuna takarken yıllar öncesinde

annesi Zeyneb'in boynuna sevgili eşi Hatice'nin taktığı gerdanlığını hatırladı.

Aradan yıllar geçmişti... Hicret, Bedir, Uhud, Hendek ve Hudeybiye derken Meke'nin Fethi'ne gelindi. On bin kişilik ordu Medine'den Mekke'ye yaklaşınca Allah Resulü (a.s.m.) unutmadığı fedakâr eşinin Hacûn'daki kabrini ziyaret etti. Sanki kâinata vefa dersi veriyordu. Allah Resulü (a.s.m.) kabrin başında durdu, zihninden eski günlerin hatırası bir bir geçerken ellerini açtı ve uzun süre duada bulundu.

Geride ondan hatıra, Ehl-i Beyt'in direği annesinin adını taşıyan bir Fatıma ve bir de insanlığa örnek olan destansı bir hayat kaldı...

Allah ve Resulünün rızasını kazanmak, ebedî âleme göç ettikten sonra da anılıp ebedîleşmek için hayranlıkla onun hayatını takip edenlere ne mutlu!

[129]

[124]

[131]

[126]

[133]

[128]

[122]

[121]

[130]

[132]

[125]

[123]

[127]

Kaynaklar

- Abdu'l-Hamîd Mahmûd Tahmâz, *Seyyidetü Hatice*, Beyrut, 1990.
- Abdu'l-Mün'im el-Hâşimî, *Asru's-Sahabe*, Beyrut, 2003.
- _____, *Hatice Ümmü'l-Müminîn*, Beyrut, 1994.
- Abdurrahman Umeyre, *Ricâlün ve Nisâun*, I-XII, Beyrut, 2005.
- 'Aclûnî, *Keşü'l-Hafâ*, I-II, Beyrut, 1351.
- Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, I-VI, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
- Ahmed Halil Cuma, *Fursân min Asri'n-Nebevî*, Beyrut, 2005.
- _____, *Nisâu Ehli'l-Beyt*, Beyrut, 2005.
- _____, *Ulamâu's-Sahabe*, Beyrut, 2006.
- Ahmed Sâiyih el-Hüseynî, *el-Edvâ fî Menâkibi ez-Zehrâ*, Kahire.
- Akk, Hâlid Abdurrahman, *Uzama Havle'r-Resul*, I-III, Beyrut, 1991.
- Alûsî, Mahmud, *Ruhu'l-Meânî*, I-XVI, Beyrut, 1997.
- Âişe Abdurrahman, *Seyyidâtu beyti Nübüvve*, Kahire, 2004.
- el-'Aynî, *Umdetü'l-Kârî*, I-XVI, Beyrut, 1998.
- el-Bağdâdî, Muhammed b. Mahmûd, *es-Suretü's-Semîne fî Ahbârî'l-Medîne*, Medine, 2003.
- el-Belâzurî, *Ensâbu'l Eşrâf*, I-XXV, Dımışk, 1997.
- el-Beyhakî, Ahmed b. Hüseyin, *Delâilü'n-Nübüvve*, I-VII, Beyrut, 1985.
- Buhârî, *Sahih*, I-VIII, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
- Diyâr-ı Bekrî, *Hamîs*, I-II, Beyrut.
- Ebu Bekir b. Arabî, *el-Avâsım mine'l-Kavâsım*, Dâru'l-Beşâir, Dımışk.
- Ebu Davud, *es-Sünen*, I-V, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.
- Ebu Nu'aym, el-İsbahânî, *Hilyetü'l-Evliyâ*, I-X, Beyrut.
- _____, *Delâilu'n-Nübüvve*, Haydarabad, 1950.
- _____, *Marifetü's-Sahabe*, I-V, Beyrut, 2002.
- Hâkim, *el-Müstedrek*, I-IV, Riyad.
- Heyet, *Doğuştan Günümüze Büyük İslam Tarihi*, I-XIV, İstanbul, 1986.
- Heysemî, *Mecma'u'z-Zevâid ve Menba'u'l-Fevâid*, I-X, Beyrut, 1967.
- el-Hindî, Aliyyü'l-Müttekî, *Kenzü'l-Ummâl*, I-XVIII, Beyrut, 1993.

İbn-i Abdilberr, Muhammed, *el-İstîab fî Mağrifeti'l-Ashâb*, I-VI, Kahire.

İbn-i Abdi'r-Rabbih, *Ikdu'l-Ferid*, I-III, Kahire, 1293.

İbn-i Cevzî, *Sıfatü's-Safve*, Beyrut, 2005.

İbn-i Hacer el-Askalânî, *İsâbe fî Temyîzi's-Sahabe*, I-IV, Beyrut, 2004.

_____, *Fethu'l-Bârî bi-Şerhi Sahîhi'l-Buhârî*, I-XII, Mısır, 1319-1329.

İbn-i Hişam, *es-Sîretu'n-Nebeviyye*, I-IV, Mısır.

İbn-i Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, I-II, Beytû'l-Efkâr, Lübnan, 2004.

_____, *Tefsiru'l-Kur'ani'l-Azîm*, I-VIII, Kahraman Yayınları, İstanbul, 1985.

_____, *Sîretü'n-Nebevî*, I-II, Beyrut.

İbn-i Kesrevî, Hasan, *Câmi' Terâcim ve Mesânîdi's-Sahabiyyati'l-Mübâi'ât*, I-III, Beyrut, 2002.

İbn-i Kudâme, Muhammed el-Makdisî, *et-Tebyîn fî Ensâbi'l-Kureşsiyyîn*, Beyrut, 1988.

İbn-i Mâce, *Sünen*, I-II, İstanbul, 1992, Çağrı Yayınları.

İbn-i Manzûr, *Muhtasar Tarihi Dımışk'lı İbn-i Asâkir*, I-XXIX, Suriye, 1984.

İbn-i Muhammed et-Taberî, *Riyâdu'n-Nadre*, I-II, Dâru'l-Garbi'l-İslamî, 1996.

İbn-i Sa'd, *et-Tabakâtü'l-Kübra*, I-VIII, Beyrut.

İbn-i Seyyidü'n-Nâs, *'Uyûnu'l-Eser*, I-II, Beyrut, 1993.

İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe fî Ma'rifeti's-Sahabe*, I-VII, Kahire, 1970.

_____, *el-Kâmil fi't-Tarih*, Beytû'l-Efkâr, Beyrut.

İstanbulî, Muhammed Mehdî ve Sellâbî, Mustaha Ebu Nasr, *Nisâu Havle'r-Resul*, Beyrut, 2005.

el-Kandehlevî, Yusuf, *Hayâtü's-Sahâbe*, I-III, Dâru'l-Ma'refe, Beyrut.

el-Makrîzî, *İmtâu'l-Esma'*, I-XV, Beyrut, 1999.

Kur'an-Kerim Açıklamalı Mealî, TDV, Ankara, 1999.

Kurtubî, *el-Câmi' li Ahkâmü'l-Kur'an*, I-XII, Kahire, 2005.

Muhammed Saîd Mübeyyiz, *Mesû'at Hayâtu's-Sahabiyyât*, Suriye, 1990.

Muvatta, İmam Malik, I-II, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

el-Münâvî, Şeyh Abdurra'uf, *Feyzu'l-Kadîr Şerhu'l-Camiu's-Sağîr*, I-VI, Beyrut, 1988.

Müslim, *Sahih*, I-III, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

Nesâî, *Sünen*, I-VIII, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

er-Razî, Fahrettin, *et-Tefsîru'l-Kebîr*, I-XXXII, Tahran.

es-Suyûtî, Celâleddin, *Dürrü'l-Mansur fi't-Tefsîri bi'l-Mesûr*, I-VIII, Beyrut, 2001.

_____, *Târihi Hulefâ*, İstanbul, 1952.

es-Süheylî, *Ravdü'l-Ünf fi Tefsîr's-Sîreti İbn Hişâm*, I-VI, Beyrut.

eş-Şâmî, *Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd*, I-XIV, Beyrut, 1993.

Taberânî, *el-Mu'cemü'l-Kebîr*, I-XXV.

Taberî, Ebu Cafer Muhammed b. Cerir, *Târîhu'l-Ümem ve'l-Mülk*, I, Beytû'l-Efkâr.

Tirmizî, *Sünen*, I-VI, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992.

Vâkıdî, Muhammed b. Ömer, *Kitâbu'l-Megâzî*, I-III, Beyrut, 1984.

ez-Zehebî, *Siyeru A'lâmi'n-Nübelâ*, I-III, Beyrut, 2004.

Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhibü'n-Ledüniyye*, I-II, Beyrut, 1996.

* * *

[1]. Müslim, *Fedâil*, 73.

Hz. Âişe annemizden rivayet edilir:

“Allah Resulü (a.s.m.) Hatice b. Huveylid’i cennette bir köşkle müjdeledi.”

[2]. Müslim, *Fedâil*, 72.

Ebu Evfa'dan rivayet edilir:

“Allah Resulü (a.s.m.) Hatice b. Huveylid’i cennette içinde sıkıntı ve huzursuzluk olmayan inci bir köşkle müjdeledi.”

[3]. Belâzuri, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:95, 118.
söylediği şiirlerle zalimleri kınadı, onu onaylayıp Abdulmuttalib'e manevi destek oldu.

[4]. Süheylî, *Ravdu'l-Ünf*, 1:325.

Onun hiç korkmadan, büyük bir cesaretle hakkın yanında olduğunu gösteren olaylardan biri, hac ayında Kâbe'de cereyan etti. O sıralarda Yemen krallarından biri Kâbe'yi ziyaret için Mekke'ye gelmişti. Tavaf ettikten sonra Hacerü'l-Esved'i alarak Yemen'e götürmek istedi. Bu arzusunu yerine getirmek için harekete geçince kral olduğuna aldırmadan ona ilk olarak Hz. Hatice'nin babası Huveylid karşı çıktı. Ondan cesaret alan diğer Mekkeliler, harekete geçip Huveylid'i desteklediler. Onların bu karşı duruşları kralın geri adım atmasına neden oldu. Ancak hâlâ arzusunda ısrar ediyordu. İş iyice büyümeğe başladı. O sırada kral bazı rüyalar gördü. Gördükleri şeylerden korkarak Hacerü'l-Esved'i memleketine götürmekten vazgeçti.

[5]. Abdu'l-Mün'im, *Hatice Ümmü'l-Müminîn*, 34.

Huveylid b. Esed Kureyşlilerin fikir danıştığı, şeref ve ahlakı ile meşhur bir tacirdi. Uluslararası ticaret yaptığı için geniş bir çevresi vardı. Sık sık önemli insanlar ile bir araya gelen, ileri görüşlü bir insandı. Kureyşlilerin zaman zaman heyet gönderdiği Yemen kralları ile yakından tanıştırdı. Bundan dolayı Kureyş heyetleri içersinde yer alan, önemli bir elçi olarak bilinirdi. Fil vakasından iki yıl sonra, Allah Resulü'nün (a.s.m.) dedesi Abdulmuttalib'in de aralarında bulunduğu heyete katıldı. Onlarla Yemen kralı Seyf b. Ziyezen'in ziyaretine giderek onun kral oluşunu kutladı. Bu çok anlamlı ve önemli bir ziyaretti. Ayrıca ziyaret sırasında çok önemli bir bilgiye de sahip oldular.

[6]. Diyâr-ı Bekrî, *Hamîs*, 1:240; Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 1:297.

– Eğer onun peygamber olacağı zamana yetişebilseydim, askerlerimle birlikte hicret edeceği Medine'ye gider ve orasını devletimin başkenti yapardım, diye iç çekti.

[7]. Belâzuri, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 8:42.

Ailenin ortanca çocuklarından olan Hz. Hatice'nin Hâle, Hâlide, Hind ve Rukiye adlarında dört kız kardeşi Nevfel, Avvam ve Hizâm adında üç erkek kardeşi vardı. Bunlardan Avvam'ın annesi Fatma Hanım değildi. Avvam Mazunoğulları'ndan bir hanımın oğluydu.

[8]. Süheylî, *Ravdu'l-Ünf*, 1:327; Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 1:374.

Halk, çok sevip saydıkları ve takdir ettikleri Hz. Hatice'ye, bu özelliklerinden dolayı **Seyyidet-ü Nisâu Kureyş–Kureyşli Kadınların Hanımefendisi** dediler.

[9]. Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 1:374.

Çevresindeki insanlar, iffet ve nezahetinden dolayı ona hayranlık ve gıpta ile bakıyordu. Hz. Hatice bu özellikleriyle genç kızlara örnek gösteriliyordu. Hatta bu örnek vasfından dolayı, içinde yaşadığı cahiliye toplumu, iffetini en güzel şekilde ifade etmek üzere Hz. Hatice'ye Tâhire-Tertemiz Hanım lakabını vererek onu en isabetli isimle taltif etti.

[10]. H. A. Akk, *Uzama Havle'r-Resul*, 1:648.

Nesep ilmini çok iyi bilen Hakîm b. Hizâm'ın, yalnızca Hz. Hatice validemize değil, İslam davet mücadelesine de büyük katkıları oldu. Bu yönü ile o İslam Tarihi'nin önemli şahsiyetlerindendi. Onun Müslümanlar için büyük önem arz eden bu katkıları, ileriki bölümlerde yeri geldikçe anlatılacaktır.

[11]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11083. sahabe.

Asil bir hanım olan Hz. Hatice, ahlakı, sosyal ilişkileri, zenginliği ile Kureyşlilerin çok değer verdiği, sevip saydığı birisiydi. Eşi vefat ettikten kısa bir süre sonra evlilik teklifleri almaya başladı. Onu çok beğenen ve ısrarla evlenmek isteyenlerden biri Atîk b. Âiz'di. Ebu Cehil'in kabilesi Mahzûmoğulları'nın ileri gelenlerinden olan Atîk'in ısrarı, annemizin "evet" demesi ile sonuçlandı. Atîk'i çok sevindiren bu cevaptan kısa bir süre sonra evlendiler.

[12]. Belâzuri, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:492.

Birkaç yıl evli kaldıktan sonra eşinden ayrılan Hz. Hatice, çektiği büyük sıkıntılardan dolayı bundan sonra yeni bir evliliğe soğuk bakmaya başladı. Bunun için kendisine yapılan pek çok teklifi hiç düşünmeden reddetti. İkinci evliliğinde yaşadığı olumsuzluklardan dolayı ömrünün sonuna kadar bir daha evlenmek istemiyordu.

[13]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6867. sahabe.

Son savaş Kinâne ve Mekkeliler ile Kays-Aylanlar arasında oldu. Tam dört yıl süren bu savaşlar, bütün Mekkelilerin hayatını derinden etkiledi. Dört yıl boyunca kimsenin gözyaşları dinmedi. Kimse huzur bulamadı. Şefkat ve merhamet timsali olan Hz. Hatice, savaşın başladığı günden itibaren her gün ölüp ölüp diriliyor, bu gün kimin ölüm haberi gelecek diye büyük bir endişe ve korku içinde bekliyordu. Kimi gün bir komşusunun, kimi gün bir akrabasının ölüm haberini alıyor, bazen onları defnetmeden başka biri öldürülüyordu.

[14]. Belâzuri, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 8:40–41.

Pek çok Mekkelinin öldüğü bu savaşlarda Hz. Hatice, ilk olarak Tâlib ve Tuveylib adındaki amcalarını, kaybetti. Onların acısı dinmeden Nevfel ve Habîb adındaki amcaları öldü. Ardından babası, kendisine yardımcı olan Hakîm'in babası ve büyük kardeşi Hizâm'ı kaybetti. Gözyaşları sel olup aktı, göz pınarları kuruyuncaya kadar ağladı. Ama sabretmekten başka çaresi yoktu.

[15]. Savaş sırasında on beş yaşlarında olan Allah Resulü (a.s.m.), bu savaşa amcaları ile birlikte katılarak bizzat savaşmayıp amcalarına ok taşıdı. İbn-i Hişam, *Sîre*, 1–2:170.

Yaşadığı bunca acının üstesinden gelen Hz. Hatice, çocuklarına bakmayı ihmal etmeden ticarete devam ediyordu. Bu arada ilk eşinden olan oğulları büyümüş, delikanlılığa adımlarını atmaya başlamışlardı. Babası ölünce annemiz, amcalarından kendisine en yakın gördüğü Amr b. Esed'in koruması altına girdi. Uluslararası ticaret yapsa da o günün şartlarında ismen bile olsa sığınacağı bir gölgeye ihtiyaç duyuyordu. Ona gölge olacak en uygun kişi ise amcası Amr b. Esed'di. Bunun farkında olan amcası, kardeşi ölünce yeğenini kanatları altına aldı.

[16]. İbn-i Kudâme, *Ensâb*, 425; Süheylî, *Ravdu'l-Ünf*, 329.

Mekke'de putlara tapmayan, onlara karşı çıkıp insanları uyaran kişilerden biri, Hz. Hatice'nin amcasının oğlu Varaka b. Nevfel'di. Varaka, ilahî bir lütufla putlara tapmanın yanlışlığını kavramış ancak Mekke'de kendisine doğrunun ne olduğunu öğretecek birini bulamamıştı. Çevresindeki bütün insanların puta taptığını görünce şehirden ayrılarak hakikati aramaya başladı. Hristiyan ve Yahudi din adamları ile görüştü, İbranice öğrendi. Araştırmaları sonunda kendi gibi muvahhid olan Zeyd b. Amr ile birlikte Şam'da yaşayan bir papazın yanına gittiler. Onun anlattıklarından etkilenen Varaka, papazın davetini kabul ederek Hristiyan oldu. Bir süre orada eğitim gören Varaka b. Nevfel, çeşitli dini kitaplarla Mekke'ye geri döndü. Bundan sonra vaktini sürekli Tevrat, İncil gibi mukaddes kitapları okuyup onların emirleri doğrultusunda ibadet ederek geçirdi.

[17]. Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 1:368.

Bu konuşma Hz. Ebu Bekir'i çok etkilemiş, duyduklarını hayatının değiştirmişti.

[18]. Müsned, 3:425; İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 3:1288.

“O cahiliye döneminde benim ortağımdı. Çok hayırlı bir ortaktı. Hile ve fitne yollarına asla sapmaz, problem çıkarmaz ve gereksiz tartışmalara girmezdi.”

[19]. Ebu Dâvud, *Edeb*, 17; *Müsned*, 3:425; İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 3:1288.

Ey Saib! Senin, cahiliye döneminde yaptığın o güzel ameller, hep boşa giderdi. Ama bu günden sonra yapacağın amellerin karşılığını göreceksin, onlar asla boşa gitmeyecektir.

[20]. İbn-i Kesîr, *Sîre*, 1:132; Halebî, *İnsânü'l-Uyûn*, 1:221.
“Hatice için iki kez, birer deve karşılığı sefere çıktım.”

[21]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11083. sahabe; İbn-i Sad, *Tabakât*, 8:15; A. H. Cuma, *Nisâu Ehli'l-Beyt*, 34.

Yahudi'nin bu önemli uyarısını Hz. Hatice annemizden başka hiç kimse ciddiye almadı. Yalnızca o Yahudi âlimi pür dikkat dinledi. Kadınların çoğu, dinlemek bir tarafa, kendilerini rahatsız ettiği ve eğlencelerinin arasına girdiği için Yahudi âlime kızdı. Kimisi “mecnun” diye söylendi, kimisi, ağzına geleni sayıp döktü. Hatta bazıları daha da ileri giderek yerden aldıkları çakıl taşlarını ona doğru fırlattı.

[22]. A. H. Cuma, *Nisâu Ehli'l-Beyt*, 34.

Varaka konuşurken dikkatle onu dinleyen Hz. Hatice, bayram günü Yahudi âlimin hanımlara söylediği sözleri hatırladı. İki söz, birbirlerini ne kadarda tamamlıyordu! Büyük bir sevinç ve merak içinde oradan ayrıldı.

[23]. İbn-i Kesîr, *Sîretü'n-Nebevî*, 1:124.

O sırada yirmi beş yaşları civarında olan Hz. Peygamber, çok fazla ticarî deneyime sahip olmamasına rağmen ahlakı, eminliği, hayâsı, hilmi, kötü huylardan ve alışkanlıklardan uzak oluşu ile tam da Hz. Hatice'nin aradığı kişiydi.

[24]. İbn-i Hişam, *Sîre*, 1-2:188; İbn-i Seyyidü'n-Nâs, *Uyûnu'l-Eser*, 1:61.

Ebu Tâlib ile Efendimiz arasında geçen konuşmalardan haberdar olan Hz. Hatice, onun doğruluğunu, emanete riayetini, ahlakını ve hakkında söylenenleri bildiği için adamlarını göndererek ona iş teklifinde bulundu.

[25]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 1:130; A. H. Cuma, *Nisâu Ehli'l-Beyt*, 36.

– Ey kardeşimin oğlu! Duyduğuma göre Hatice, Bekiroğulları'ndan falan kişi ile iki deve ücretle anlaşmış. Sana bu kadar ücret verilmesine gönlüm razı olmaz. İstersen bu konuda senin için gidip onunla konuşayım, dedi. Efendimizden olumlu cevap alınca Hz. Hatice'ye giderek ücretin dört deve olması konusunda onun ile yeniden anlaştı.

[26]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 1:130–131; İbn-i Hişam, *Sîre*, 1-2:187.

Allah Resulü (a.s.m.), kervanla ilgili işlerini bitirince Hz. Hatice'nin yanına gitti. Yaptığı alışveriş hakkında ona bilgi verdi. Çok kârlı bir alışveriş yapıldığını gören Hz. Hatice gayet memnun oldu. Fakat onun akli Efendimizin Mekke'ye girişindeki hâlinde kalmıştı. Efendimiz seferle ilgili bilgiyi verdikten sonra Hz. Hatice'nin yanından çıktı. Onu bekleyen Meysere, hemen annemizin yanına giderek yol boyunca şahit oldukları harikulade olayları bir bir anlattı.

[27]. Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 1:375.

Meysere'yi dinleyen Hz. Hatice'nin, sevinçten yüzü aydınlandı, kalbi huzurla doldu. Artık aradığı kişinin Muhammed b. Abdullah olduğundan adı gibi emindi. Meysere'yi dinlerken gördüğü rüyalar, Yahudi âlimin kadınlara seslenişi, amcaoğlunun sözleri bir film şeridi gibi tek tek gözünün önünden geçti. Eğer Yahudi âlimin dedikleri doğruysa bahsedilen peygamber mutlaka Muhammed'di.

[28]. A. H. Cuma, *Nisâu Ehli'l-Beyt*, 36.

Bu konuşmadan sonra Hz. Hatice'nin, Efendimizin Allah Resulü (a.s.m.) olduğuna olan inancı iyice pekişti.

[29]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 1:131–132; İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11083. sahabe.

Onunla konuştuktan sonra hemen Hatice'nin yanına giderek Hz. Muhammed (a.s.m.) ile aramızda geçen konuşmayı bir bir anlattım.”

[30]. Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 1:91; Taberî, *Tarih*, 1:304; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 1:132.

– Eğer seni kızımla evlendirmişsem, çok iyi yapmışım. Eğer evlendirmemişsem işte şimdi evlendiriyorum, diyerek memnuniyetini ifade etti.”

[31]. İbn-i Abdurrebih, *İkdü'l-Ferid*, 7:86.

– O reddedilmeyecek mükemmel biridir, onunla evlen, diyerek evlenmesi için annemizi teşvik etti.

[32]. İbn-i Hişam, *Sîre*, 1–2:190.

Kız tarafından: Amr b. Esid, Varaka b. Nevfel, Hakîm b. Hizâm ve annemize yakın hanımlar vardı.

[33]. Ukye: Kırk dirhem değerinde para birimi.

Aileler arasında yapılan bir merasimle, yıllara yön verecek mutlu bir evliliğin ilk adımları atılmaya başlandı. Önce, Allah Resulü'nün (a.s.m.) amcası Ebu Tâlib bir konuşma yaptı. Soylarının Hz. İbrahim'e kadar ulaştığını bildirdikten sonra Allah Resulü'nün (a.s.m.) ne kadar akıllı, şerefli, emin ve faziletli bir insan olduğunu anlattı. Mal ve mülkün geçici şeyler olduğunu söyledi. Konuşmasının sonunda karşı tarafa, kızları Hatice annemize talip olduklarını beyan etti. Kız evi evlilik talebine “evet” deyince annemiz için mehir olarak on iki buçuk ukye takdir edildi.

[34]. Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 1:379.
– Bizden kederi ve sıkıntıyı gideren Allah'a hamd ederim, duasıyla dile getirdi.

[35]. İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:1818; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6867. sahabe.

O gün Allah Resulü (a.s.m.) 25, annemiz ise 40 yaşındaydı. Ancak onların yaşı hiç kimse tarafından yadırganmadı. Zira o günün Arap dünyasında evlenenler arasındaki yaş farkına fazla bakılmazdı. Daha çok kişinin soyuna, maddî durumuna, güzelliğine ve herkesin değer yargısına göre özelliklerine bakılırdı. Taraflar evlilikte yaşı göz önünde bulundursa da hiç bir zaman çok fazla öne çıkarmazlardı.

[36]. A. M. Tahmâz, *Seyyidetü Hatice*, 35.

[37]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:110–112.

Düğünden birkaç gün sonra Allah Resulü (a.s.m.) Ebu Tâlib'in evinden ayrılarak Hz. Hatice ile birlikte Hakîm b. Hizâm'dan satın alınan yeni eve yerleşti.

[38]. Ahzâb Suresi, 33:6.

Allah Resulü (a.s.m.), İlahî kudret tarafından nübüvvete hazırlanırken Hz. Hatice de ona yardımcı olacak şekilde hazırlanıyordu. Sanki daha o günden **“Peygamber, müminlere kendi nefislerinden daha önemlidir”** ayetini duyup okumuş gibiydi. Kiminle ve nasıl bir insanla evlendiğinin bilincinde olan annemiz, başına neler gelebileceğini, kendini ve ailesini nasıl sıkıntıların beklediğini tahmin edebiliyordu. Bütün bunları görerek hiç tereddüt etmeden aklını, tecrübelerini ve malını eşinin hizmetine amade kıldı. Kendini onun hoşnutluğunu kazanmaya adadı. Efendisine hizmeti bir ibadet neşvesi içinde sürdürdü. Onu rahatsız edecek bir hareket yapmamak için azami gayret gösterdi.

[39]. Müslim, Fedâilü's-Sahabe, 76.

“Allah Resulü'nün (a.s.m.) hanımlarından hiç birini Hatice kadar kıskanmadım. Allah Resulü (a.s.m.) onu çok anardı. Onu anmadığı zaman nerdeyse yok gibiydi.”

[\[40\]](#). İbn-i Hacer, *İsâbe*, 8916. sahabe.

– Hâle, Hâle, Hâle, diyerek üzerinden kaldırır.

[41]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6867. sahabe.

İbn-i Esir, hayatı hakkında fazla bilgimiz olmayan Hâle Efendimizin, kendisinden hadis rivayet eden Hind isminde bir oğlunun olduğundan bahsetmektedir.

[42]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 9010. sahabe.

– Çünkü Rabb'im, benim çocuklarımı yalnızca cennet ehli olan kimselerle evlendirmeme müsaade etti, buyurdu.

[43]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 5404. sahabe.

Çok iyi bir eğitim alan Hind b. Ebu Hâle, fasih bir şekilde konuşurdu. İnsanlarla ilişkileri iyi olduğundan onların durumunu çok iyi gözleyerek tahlil ederdi. Güçlü bir anlatıma sahip olduğu içinde bütün bunları güzel bir şekilde ifade ederdi. Uzun süre Allah Resulü (a.s.m.) ile birlikte yaşadığı için onu yakından tanıyordu. Bunu bilen Hz. Hasan Efendimiz bir gün ondan dedesini kendisine anlatmasını istedi. Hz. Hasan Efendimizi kırmayan Hind b. Ebu Hâle, Kâinatın Efendisi'ni tasvir ederek Şemail'ini en güzel bir biçimde gelecek nesillere, mukaddes bir hatıra olarak bıraktı.

[44]. Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 1:285–288.

– Allah Resulü (a.s.m.) genelde hüzünlü dururdu. Devamlı tefekkür hâlindeydi. Uzun süre susar, gerekmedikçe konuşmazdı. Konuştuğunda kısa ve özlü konuşurdu. Sözleri ne anlaşılmayacak kadar kısa ne bıktıracak kadar uzundu. Boş söz konuşmadığı gibi zor anlaşılabacak şekilde de konuşmazdı. Sıradan az bir şeyde olsa nimeti önemserdi. Nimeti asla kötülemezdi. Zevkine ve nefsine düşkün değildi. Kızgınlığının ardına düşmezdi. Ancak hakka karşı gelindiğinde onun yanında olur, her zaman hakkı desteklerdi. Bir şeye işaret edeceği zaman bütün eli ile işaret ederdi. Bir şey çok hoşuna giderse ondan yüz çevirir uzaklaşırdı. Konuştuğu zaman duraksamaz, akıcı konuşurdu. Kızdığı şeyin üzerine gitmez, uzaklaşırdı. Sevindiğinde gözlerini yumardı. Gülmesi tebessüm şeklindeydi.”

[45]. İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:1544–1546.

– Allah’ım! Onun hakkından gel, diye dua etti. Allah Resulü (a.s.m.) daha oradan ayrılmadan Hakîm’in bütün vücudu titremeye başladı.”

[46]. İbn-i Abdilberr, 4:1545.

Hind isimli bir oğlunun olduğunu bildiğimiz Hind efendimiz, son olarak hicretin 36. yılında Hz. Ali yanında Cemel vakasına katıldı ve burada hakkı ikame etme mücadelesi verirken şehit oldu.

[47]. İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:1546; İbn-i Hacer, *İsâbe*, 9011. sahabe; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 5405. sahabe.

– Allah Resulü'nün (a.s.m) kızı Fatıma'nın kardeşinin oğlu ölmüş, diyerek kendi cenazelerini bırakarak Hind Efendimizin cenazesine koştular. O gün nerdeyse bütün Basra halkı onun cenazesine iştirak etti.

[48]. İbn-i Hacer, *İsâbe*, 11853. sahabe; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:15.

İslam daveti başladıktan bir süre sonra amcasının oğlu Seyfi b. Ümeyye ile evlendi. Bu evlilikten Muhammed ismini verdikleri bir çocukları oldu. Bu çocuklarının soyu uzun süre devam etti. Onlar Hz. Hatice annemizin torunları oldukları için annemize olan saygılarından dolayı, halk onlara hürmet ederek kendilerine annemizin lakabını verip onları "Tâhireoğulları" diye andılar.

[49]. Abdu'l-Mün'im, *Hatice Ümmü'l-Müminîn*, 55; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:123.

Evlilikten bir süre sonra Allah Resulü (a.s.m.) Bereke annemizi azat etti. O sırada Harisoğulları'ndan Ubeyde b. Zeyd adında Medineli bir zat hac yahut ticaret için Mekke'ye gelmişti. Bereke'yi görünce beğenerek ona evlilik teklif etti. Bereke, Allah Resulü'ne (a.s.m.) konuyu anlattı. Allah Resulü (a.s.m.) uygun bulunca Ubeyde ile evlendi. Bereke'nin evliliğine çok sevinen Hz. Hatice, evlilik hazırlıklarında Bereke annemize çokça yardım etti.

[50]. Abdu'l-Mün'im, *Hatice Ümmü'l-Müminîn*, 61.

Kâsım'ın varlığından haberdar olan ailenin sevinci doruğa ulaştı. Hz. Hatice doğumu yaklaşıncı Araplarda âdet olduğu üzere hemen bir sûtanne araştırıldı. Sonunda bunun için en uygun kişinin, Allah Resulü'nün (a.s.m.) halası Safiyye'nin cariyesi, Selma Hanım olmasına karar verildi. Annemizin zamanı dolunca ilk çocukları dünyaya teşrif etti. Sağlıklı bir oğullarının olması Efendimizi de annemizi de çok sevindirdi. Efendimiz ona Kâsım ismini verdi.

- [51]. A. M. Tahmâz, *Seyyidetü Hatice*, 49.
- Çocuğunuza benim ismimi verin, ancak kimseye benim künyem ile hitap etmeyin, buyurdu.

[52]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 1:132–133; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 4246. sahabe.

Kâsım Efendimiz doğduğunda Allah Resulü (a.s.m.) 29 annemiz ise 44 yaşına girmişti. Yuvalarını daha da şenlendiren bu küçük yavrunun doğumu, onları birbirine daha da yaklaştırdı. Sevgi ile paylaştıkları güzellikler çoğalıp perçinledi. Yedi gün Kâsım Efendimizi emziren Hz. Hatice, yedinci günün sonunda perçeminden bir tutam saç keserek ağırlığınca gümüşü sadaka olarak verdi. Ayrıca doğumundan dolayı akika kurbanı olarak iki tane koyun kestirip fakirlere dağıttırdı. Bundan sonra Kâsım Efendimiz, önceden kararlaştırıldığı gibi Safiye Annemizin cariyesi Selma Hatun'a sütanneye verildi.

[53]. İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:1853.

[54]. A. M. Tahmâz, *Seyyidetü Hatice*, 62.

Hız. Zeyneb: Aile Kâsım Efendimiz ile tatlı bir sevinç yaşarken bir yıl sonra, bu sevinçlerine yeni bir sevinç daha eklendi. Bu kez Allah Resulü (a.s.m.) ile Hız. Hatice'nin bir kızları oldu. Tıpkı Kâsım Efendimiz gibi onun doğumu da aileyi sevince gark etti. Allah Resulü (a.s.m.) otuz yaşlarında iken doğan kızlarına **Zeyneb adını verdiler**. Efendimizin en büyük kızı olan Hız. Zeyneb için yedinci günde akika kurbanı kesildi, sadakalar verildi. O da Kâsım Efendimiz gibi Selma Hanım'a sütünneye verildi.

[55]. İbn-i Mâce, *Cenâiz*, 27; A. M. Tahmâz, *Seyyidetü Hatice*, 50.
– Ya Resulallah! **Ben Allah ve Resulüne inanıyorum**, diyerek
eşine olan sonsuz teslimiyetini bir kez daha gösterdi.

[56]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:485; İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:1839.

Hız. Rukiye: Zeyneb annemizden sonra üç yıl çocukları olmadı. Hız. Zeyneb üç yıl boyunca evin tek çocuğu olarak büyüdü. Üç yıl sonra nur topu gibi bir kızları oldu. Rukiye adını verdikleri bu kızlarının doğumu biraz olsun Kâsım Efendimizin vefatını unutturmuş, gönüllerini ılık rüzgârlarla serinletmiş, evin kaybolan neşesi yeniden gelmişti. Onun için de akika kurbanları kesildi, sadakalar verildi. O da sûtanneye gönderildi. Rukiye Annemiz doğduğunda, Hız. Hatice 48, Efendimiz 33 yaşındaydı.

[57]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 1:133; Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 4:314.

Abdullah: Vahyin kesildiği sıralarda, annemiz 56 yaşlarında iken bir oğlu daha oldu. Abdullah ismini verdikleri oğullarının dünyaya gelişi Efendimizi çok sevindirdi. Ancak, sevinçleri uzun sürmedi. Allah Resulü (a.s.m.) vahiy kesilmesi ile üzüntüden kıvrandığı dönemde, sevgili oğlu Abdullah'ı kaybetti. Efendimiz, daha yeni yeni yürümeye başlayan oğlunu kaybetmesinin acısını en derinden hissetti, kalbi mahzun oldu, göz pınarları yaşla doldu.

[\[58\]](#). Duhâ Suresi, 93:6–11.

Öyleyse yetimi sakın ezme, el açıp isteyenî sakın azarlama ve Rabb'inin nimetini şükranla an."

[59]. İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 4246. sahabe; İbn-i Hacer, 9011. sahabe.

Zeyd Efendimiz, yıllardır yanlarında kaldığı bu aileden o kadar çok şey öğrenmiş, yanlarında o kadar mutlu olmuş ve büyük bir huzur duymuştu ki köle olarak kalmayı tercih etti. Yıllardır özlem duyduğu anne babasına ve memleketine kavuşamamak, onlardan ayrı kalmak pahasına da olsa Efendimiz ile kalarak ailesi ile gitmeyi kabul etmedi. O, gerçek hürriyeti bulduğu bu kapıdan Mûte savaşında şehit oluncaya kadar hiçbir zaman ayrılmadı.

[60]. İbn-i Manzûr, *Muhtasar*, 17:301.

“Son oğlum doğunca ismini Ali koyduk. Allah Resulü (a.s.m.) Ali’yi görmeye gelerek tükürüğünü onun ağzına sürdü. Hurmayı ağzında ezerek Ali’nin ağzına koyup tahnik yaptı. Ali, ağzındaki hurma parçasını eme eme uyudu. Ertesi gün sütanneye verecektik. Ancak o hiç kimseyi emmedi. Zor durumda kalınca Muhammed’i çağırdık. O yine bir parça hurma ile Ali’ye tahnik yaptı. Ali bu hurmayı emerek uyudu. Bu durum Ali’nin emdiği sütanneyi buluncaya kadar bir süre böylece devam etti.”

[61]. Taberî, *Tarih*, 314.

– Âkil'i bana bırakın, istediğinizi yapın, deyince Hz. Abbas, Cafer Efendimizi, Allah Resulü (a.s.m.) ise Hz. Ali Efendimizi yanına aldı. Kendi ayakları üstünde duruncaya kadar onları yanlarından ayırmadılar.

[62]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 3:100; İbn-i Hişam, *Sîre*, 1–2:329.

Zübeyr b. Avvam: Allah Resulü'nün (a.s.m.) halası Safiye binti Abdulmuttalib ile Hz. Hatice'nin kardeşi Avvam b. Huveylid'in oğludur. Küçük yaşta babasını kaybedince Efendimiz ve annemiz ona sahip çıktı. O da bu kutlu hanenin çocukları arasına katıldı ve burada büyüme lütfuna erdi. Aldığı nebevî terbiyenin neticesinde, Allah Resulü'nün akrabaları Müslüman olmazken o, Hz. Ali gibi çocuk denecek yaşta olmasına rağmen ilk Müslümanların arasına katıldı.

[63]. İbn-i Manzûr, *Muhtasar*, 9:348; Hâkim, *Müstedrek*, 3:360.

Allah Resulü (a.s.m.) onun bu samimi hâlinden çok hoşlandı. O ve kılıcı için dua buyurdu. Zübeyr b. Avvam bu hareketi ile **Allah yolunda kılıç sıyıran ilk kişi** olma şerefini elde etti.

[64]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:108–109; A. H. Cuma, *Nisâu Ehli'l-Beyt*, 46.

Hz. Hatice Efendisine verilen sütün hatırına, cömertliğin kapılarını sonuna kadar açtı. Halime Hatuna kırk baş koyun ve memleketine rahatça dönebilmesi için bir de deve hediye etti. Onu kapiya kadar uğurlayarak selametle köyüne gönderdi.

[65]. A. M. Tahmâz, *Seyyidetü Hatice*, 66.

Cariyesinden çok memnun olan Ebu Leheb, Müslümanlar Medine'ye hicret ettikten bir süre sonra Süheybe Hatunu azat etti. Allah Resulü (a.s.m.), sütannesinin azat edildiğini duyduktan sonra her fırsatta onu sorup durumunu öğrendi. Zaman zaman ona çeşitli hediyeler gönderdi.

[66]. İbn-i Hişam, *Sîre*, 1–2:651; Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:481–484

Onu yolcu ettikten sonra Allah Resulü'nün (a.s.m.) yanına gitti. Efendimizin fikrini almak için ona Ebu'l-Âs'ın Zeyneb'i beğendiğini ve onunla evlenmek istediğini anlattı. Efendimiz, yapılan teklifi uygun görünce Hz. Hatice yeğenini eve çağırarak bu izdivaca onay verdiklerini bildirdi.

[67]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 8:31; Vâkidî, *Megâzî*; 1:99.

Bu arada Hz. Hatice kızına da durumu anlatıp onun da rızasını almıştı. Bundan sonra Ebu'l-Âs gelince ona “evet” denildi. Allah Resulü'nün (a.s.m.) peygamber olmadan hemen bir yıl öncesinde, Zeynep annemiz 10–11 yaşlarında iken Ebu'l-Âs ile evlendirildi. Kızının düğününe önem veren annemiz, her şeyin yerli yerinde yapılması için büyük bir gayret gösterdi. Düğün hediyesi olarak da kızına güzel bir gerdanlık hediye etti.

[68]. Müslim, Fedâilu's-Sahâbe, 70.

Bütün faziletleri, iyiliklerini ve takvayı kendinde üst düzeyde birleştiren kişiye kâmil denir. Bu özellikleri bir arada bulunduran çok az insan vardır. Hadis-i şeriflerinde kemalin zirvesine çıkan iki hanımdan bahsedilir. Bunlar Hz. İsa'nın annesi Meryem binti İmran ve Firavunun hanımı Asiye'dir.

[69]. Müslim, 69.

“Zamanındaki hanımların en hayırlısı Meryem binti İmrân idi. Zamanının en hayırlı hanımı ise Hatice binti Huveylid’dir.”

[70]. İbn-i Hacer, *Fethü'l-Bârî*, 7:135.

“Cennet ehlinin en faziletli hanımları: Hatice, Fatıma, Meryem ve Asiye’dir” diyerek risâlet ve vahyin gölgesinde kemale eren kadınları zikrederken Hz. Hatice’yi de onlarla birlikte anacak ve onun faziletlerini anlatacaktır.

[71]. İbn-i Seyyidü'n-Nâs, *'Uyûnu'l-Eser*, 1:64.

“Ben Hatice’den daha iyi bir işveren görmedim. Arkadaşımla seferden döndüğümüz zaman, Hatice’nin yanına uğradığımızda bize mutlaka buğday ekmeği, turfanda nefis yiyecekler hazırlatırdı.”

[72]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:121.

Son zamanlarda Mekke'de dinine bağlı duyarlı bazı Kureyşliler arasında yeni bir ibadet şekli yaygınlaşmaya başlamıştı. Manevî duyguları güçlü duyarlı Mekkeliler, her yıl Ramazan ayı geldiğinde evlerinden uzaklaşır, bir ay boyunca kendilerini ibadete adanlardı. Fakirlere yardım eder, Şevval ayının hilalini görünceye kadar hanımlarına yaklaşmaz ve bu ibadetlerini tavaf ile sonlandırırlardı. Bunu gelenek hâline getirmişlerdi.

[73]. Taberî, *Tarih*, 310; İbn-i Kesîr, *Sîre*, 1:192; Süheylî, *Ravdü'l Ünf*, 1:399.

Allah Resulü (a.s.m.), her yıl önce fakir fukarayı doyurur, sonra Hirâ'ya gider, orada tefekkür âlemine dalar ve Rabb'ine dua ederdi. Bir ayın bitiminde, Kâbe'ye iner, Kâbe'yi yedi kere tavaf eder, sonra da evine dönerdi. Bu durum, vahiy gelinceye kadar yıllarca devam etti.

[74]. Diyâr-ı Bekrî, *Târihi Hâmîs*, 1:279–280.

Efendiler Efendisi otuz sekiz yaşından itibaren harikulade şeyler görmeye başladı. Vahyin öncüleri olan gördüğü bu ışık ve nur, duyduğu sesler her geçen gün biraz daha artarak devam etti. Gördükleri ve duydukları karşısında büyük bir endişeye kapılan Efendimiz, bütün bunları sürekli sevgili eşi ile paylaşıyordu.

[75]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 1:195.

– Eğer bu söylediklerin doğruysa o peygamber olacaktır. Ona ve Hz. Musa'ya gelen de Namûs-u Ekber'dir. O, nur şeklinde görünmektedir, sözleri, vahyin yaklaştığını ifade ediyor.

[76]. İbn-i Sa'd, *Tabakât*, 1:195.

– Çünkü sen doğru sözlüsün. Emanete riayet eder, akrabalarının bağıını koparmazsın.

[77]. Buhârî, *Bedü'l-Vahy*, 3; Müslim, *İman*, 252.

“Allah Resulü’ne (a.s.m.) vahiy ilk olarak sadık rüyalar şeklinde başladı. Bir rüya gördüğünde o sabah aydınlığı gibi net olarak gerçekleşirdi. Sonra ona yalnızlık sevdirdi. Sık sık Hirâ Mağarası’na gider, orada günlerce kalır, Rabb’ine ibadet ederdi. Sonra Hz. Hatice’nin yanına gelir, yiyecek alıp Hirâ’ya geri dönerdi. Vahiy gelinceye kadar durum böylece devam etti.”

[78]. Abdu'l-Mün'im, *Hatice Ümmü'l-Müminîn*, 87–90.

Annemizin çocukların küçüklüğü konusunda ısrarlı olduğunu gören Ümmü Cemile, “Kızlar büyüünceye kadar nişanlı kalırlar,” diyerek itiraz gerekçesini ortadan kaldırdı. O gün başka neler oldu bilinmez ama belli ki “evet” demek mecburiyetinde kalındı. Yine annemiz son sözü Allah Resulü’ne (a.s.m.) bıraktı. Efendimiz eşinin de onayını alarak istemeye istemeye amcasına “evet” dedi.

[79]. Taberî, *Tarih*, 308; İbnü'l-Esîr, *El-Kâmil fi't-Târih*, 2:46; Süheylî, *Ravdü'l Ünf*, 1:398.

– Es-selamü aleyke Ya Resulallah, dediğini duyardı. Sağına, soluna ve arkasına dönüp bakınır, ancak taş ve ağaçlar dışında hiçbir şey göremezdi. Bu durum Cebrail (a.s.) vahiy getirinceye kadar uzun bir süre böylece devam etti.

[80]. Müslim, *Fedâil*, 2.

“Peygamberlik gelmeden önce Mekke’de bana selam veren taşı, şu anda dahi tanıyorum.”

[81]. İbn-i Seyyidü'n-Nâs, *'Uyûnu'l-Eser*, 1:101.

– Şehadet ederim ki sen, Meryem oğlu İsa'nın müjdelediği peygambersin. Sen Musa aleyhisselam gibisin. Sen Allah'ın peygamberisin.

[82]. İbn-i Kesîr, *Sîre*, 1:200; İbn-i Seyyidü'n-Nâs, '*Uyûnu'l-Eser*, 1:100.

– Müjdeler olsun sana! Şüphesiz ki Allah, sana hayırdan başka bir şey murat etmez.

[83]. Alak Suresi, 96:1–5.

“Seni yaratan Rabb’inin adıyla Oku! O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabb’in, en büyük Kerem sahibidir...” dedi.

[84]. Buhârî, *Bedü'l-Vahy*, 3; Müslim, *İman*, 252.

– Evet, sana gönderilen şeyle gelen hiçbir kimse yoktur ki yurdundan çıkarılmış olmasın. Eğer Rabb'im beni senin o gününe ulaştırırsa sana büyük yardımlar yaparım.

[85]. İbn-i Kesîr, *Sîretü'n-Nebevî*, 1:202; Süheylî, *Ravdu'l-Ünf*, 1:327.

– Allah celle alâ Firavun'la askerlerini Kızıl Deniz'de boğarken Cebrail (a.s.) Hz. Musa (a.s.) ileydi. Tûr'da Allah ile konuşurken Cebrail (a.s.) yine onunlaydı. O, Allah'ın risâlet ile şereflendirdiği Meryem oğlu İsa'nın (a.s.) da arkadaşıdır.

[86]. Buhârî, *Tâbir*, 1.

– Ey Muhammed! Sen gerçekten bir peygambersin, der, Allah Resulü (a.s.m.) onu duyunca sıkıntısı gider, sakinleşip geri dönerdi. Bir süre sakinleşir, bu sakinlik öylece devam ederdi. Vahyin gelmemesi uzayınca yeniden dağın zirvesine çıkar, kendini oradan atmak ister, Cebrail (a.s.) yeniden yanına gelir, onu teselli eder, tekrar düşüncesinden vazgeçirip rahatlatırdı.

[87]. Taberî, *Târih*, 311; İbn-i Abdilberr, *İstîab*, 4:1824; İbnü'l-Esîr, *El-Kâmil*, 2:49; Süheylî, *Ravdu'l-Ünf*, 1:408; İbn-i Seyyidü'n-Nâs, *Uyûnu'l-Eser*, 1:105.

– Seni müjdelerim ey amcaoğlu! Vallahi o, şeytan değil, kesinlikle melektir. Eğer şeytan olsaydı örtümü açtığımda hayâ etmez, yanımızda kalmaya devam ederdi.

[88]. Müddessir Suresi, 74:1–2.

‘Ey örtüsüne sarılıp bürünen! Kalk ve uyar! Yalnızca Rabb’ini büyük tanı’ ayetleri nazil oldu.”

[89]. Buhârî, *Tefsirü'l-Kur'an*, 74:2–5; Âlusî, *Rûhu'l-Maanî*, 16:199; İbn-i Kesîr, *Tefsiri Kur'an'il-Azîm*, 8:287.

[\[90\]](#). İnşirâh Suresi, 94:1–2.

Bu ayetler nazil olması ile Allah Resulü (a.s.m.), Kur'an'da ifade buyrulduğu üzere kalbini daraltan, kendini iki büklüm ederek belini büken o büyük sıkıntıdan kurtuldu.

[\[91\]](#). Razî, et-Tefsiru'l-Kebîr, 32:191.

Eşini duyan Hz. Hatice, Efendimize vahiy geldiğini anladı. Büyük bir sevinçle eşine karşılık vererek o da tekbir getirdi:– Allah-u Ekber!

[\[92\]](#). Zehebî, Siyerü Alâmü'n-Nübelâ, 2080; A. H. Cuma, Nisâu Ehli-Beyt, 71.

“Annesi Hz. Hatice iman edince Rukiye de iman etti. Sonra onunla birlikte biat etti. Ümmü Gülsüm de annesi ile birlikten iman etti. Daha sonra hep birlikte biat ettiler.”

[93]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 8:148; Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 1:448

– Sana hidayet verdiğinden dolayı Allah'a hamd ederim ey İbn-i Kuhâfe, dedi.

[\[94\]](#). Şuarâ Suresi, 26:214.

“Yakın akrabalarını uyar” buyurdu.

[95]. İbn-i Kesîr, *Siretü'n-Nebevî*; Suyutî, *Dürrü'l-Mansûr*, 6:295.
– Ey Muhammed! Sana emredileni yapmazsan, Rabb'in seni ateşle cezalandırır, diye ikaz ediyordu.”

[96]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 8:135; Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 2:176; Suyutî, *Dürrü'l-Mansûr*, 6:295.

Hız. Hatice yemekleri hazırlarken Hız. Ali akrabalarını çağırđı. Bu kez Ebu Leheb'e fırsat vermeden akrabalarına bir konuşma yapan Allah Resulü (a.s.m.) onları İslam'a davet etti. Efendimizin sözü bitince amcası Ebu Tâlib, yeğenine tam destek verdiğini bildirdi. Ebu Leheb yeniden itiraz ettiyse de Efendimizin halaları onu daha fazla konuşturmadılar.”

[97]. İbn-i Kesîr, *Sîretü'n-Nebevî*, 2:224; Suyutî, *Dürrü'l-Mansûr*, 6:293.

Ebu Leheb'in yaktığı bu muhalefet ateşini Ebu Cehil ve diğerleri izledi. Bundan sonra Mekke Müslümanlar için cehenneme çevrildi. Bu fitne ateşi yıllarca yandı. Hiç sönmeyen bu ateş, belli ki kıyamete kadar da yanmaya devam edecektir. Ebu Leheb'in Hz. Peygamberi sözleriyle yermesinden hemen sonra Tebbet Suresi inzal oldu.

[98]. Tebbet Suresi, 111:1–5.

“Ebu Leheb’in iki eli kurusun! Kurudu da. Malı ve kazandıkları ona fayda vermedi. O, alevli bir ateşte yanacak. Odun taşıyıcısı ve boynunda hurma lifinden bükülmüş ip olduğu hâlde hanımı da (ateşe girecek).”

[99]. İbn-i Hişam, *Sîre*, 1–2:244.

Allah Resulü (a.s.m.) evine dönüp, Cebrail'in (a.s.) öğrettiği abdest ve namazı ilk olarak sevgili eşine öğretti. Cahiliye döneminde bile Tâhire olarak anınla Hz. Hatice, yolunu gözleyip beklediği Peygamber Efendisinin dizinin dibinde imanını ikrar etmiş, ilk dersini ondan almış ve yine ilk olarak onunla birlikte namaza durmuştu. Böylece Allah Resulü'ne (a.s.m.) ilk defa cemaat olan yine Hz. Hatice oldu.

[\[100\]](#). Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 1:468.

Bu ev, Müslümanlar için olduğu kadar diğer insanların da uğradığı bir yer olmuştu. Bazen evin iki şerli komşusu Ebu Leheb ve Ukbe b. Ebu Muayt, zehirli dikenleri getirip kapılarını önüne dökerdi. Bazen de insanı rahatsız eden işkembeleri getirir, evin önüne atarlardı.

[\[101\]](#). Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 1:169.

Bir seferinde Allah Resulü'ne (a.s.m.) karşı büyük bir kin duyan komşuları Ukbe b. Muayt, eline hayvan pisliği ile dolu bir sepeti alarak evinin yanına geldi. Bütün pisliği kapısının önüne döktü. O sırada evin önünden geçmekte olan Tuleyb b. Umeyr olanları görünce Ukbe'nin yanına koştu. Elindeki sepeti çekip aldı ve sepetle Ukbe'nin başına vurdu. Böyle bir müdahaleyi beklemeyen Ukbe, neye uğradığını şaşırdı. Tuleyb'in elinden zor kurtularak hemen evine koştu.

[\[102\]](#). İbn-i Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 1:374.

Allah Resulü (a.s.m.), ilk dönemde İslam'a daveti, gizli olarak yalnızca çok güvendiği kimselere yaptı. Bu durum uzun bir süre böylece devam etti. Bazıları dışında, hemen hemen bütün sahabeler Müslüman olduklarını gizlediler.

[\[103\]](#). İbn-i Kesîr, 1:376.

Müslüman olduklarını ilk olarak yedi kişi açıkladı. Bunlar Allah Resulü (a.s.m.), Hz. Ebu Bekir, Ammar, annesi Sümeyye, Süheyb, Bilal ve Mikdâd'tı. Allah Resulü'nü (a.s.m.) amcası, Hz. Ebu Bekir'i ise kavmi koruyordu. Diğer sahabeler müşrikler tarafından yakalanarak üzerlerine demir yelekler giydirilip kızgın güneş altında dayanılmaz işkencelere maruz bırakılırlardı. Bilal-i Habeşî dışındaki herkes zorla da olsa müşriklerin istediklerini yaptı.

[\[104\]](#). Zerkânî, *Şerhu'l-Mevâhib*, 1:468.

– Hiç kimse bana onun kadar eziyet etmedi, buyuracaktı.

[\[105\]](#). İbn-i Kesîr, *Sîretü'n-Nebevî*, 1:226.

Efendimiz gece–gündüz, gizli–açık sürekli insanları İslam’a davet ediyor, bu konuda hiçbir engel tanımıyordu. Ne Ebu Leheb, ne Ebu Cehil ne de bir başka müşrikin yaptıkları onun insanları İslam’a davetine engel olamadı. Allah nurunu tamamlayacaktı.

[106]. Taberî, *Tarih*, 313.

– O, benim kardeşimin oğludur Muhammed b. Abdullah'tır. O kendisinin Allah'ın Resulü olduğunu söylüyor. Yakın bir gelecekte kendisine Kısra ve Kayser'in hazinelerinin sunulacağını iddia ediyor. Şu kardeşimin oğlunun eşi Hatice binti Huveylid'dir. Ona iman etti. Şu ise amcasının oğlu Ali b. Ebu Tâlib'dir. O da ona iman etti. Şu anda yeryüzünde bu kadın ve çocuktan başka inanıp ona tabi olan yoktur, dedi.”

[107]. Belâzurî, *Ensâbu'l-Eşrâf*, 8:137; Beyhakî, *Delâilu'n-Nübüvve*, 2:181.

Kureyşliler İslam davet seyrini sinsice takip ediyor, başta Allah Resulü (a.s.m.) olmak üzere Hz. Hatice'ye de acı üstüne acı yaşatmaya, peygamber ailesi üzerinde toplumsal bir baskı kurmaya çalışıyorlardı. Haklarında Tebbet Suresinin indiğini duyan Ebu Leheb ve eşi Ümmü Cemile, oğulları Utbe ve Uteybe'yi sıkıştırarak onlardan risâlet öncesi evlendirdikleri Efendimiz ve Hz. Hatice'nin kızları Rukiye ve Ümmü Gülsüm'ü boşamalarını istediler. Böylece onları kızlarının sıkıntısı ile meşgul ederek hem intikam almış hem de Allah Resulü'nü (a.s.m.) tebliğden alıkoymuş olacaktı.

[108]. İbn-i Hişam, *Sîre*, 1–2:652.

– Eğer beni Abban b. Said veya Said b. Âs'ın kızı ile evlendirirseniz, istediğinizi yaparım, dedi. Onlardan söz alınca aldığı garanti karşılığında nişanlı olduğu Allah Resulü'nün (a.s.m.) kızını bırakıverdi.

[109]. Suyûti, *Dürrü'l-Mensur*, 8:595.
– O ebter–soyu kesiktir, dedi.

[\[110\]](#). Kevser Suresi, 108:3.

“... Asıl soyu kesik olan, şüphesiz sana hınç besleyendir.”

[\[111\]](#). İnşirâh Suresi, 94:1–8.

Boş kaldın mı hemen (başka) işe koyul ve yalnız Rabb'ine yönel!”

[\[112\]](#). Duhâ Suresi, 93:1–5.

Pek yakında Rabb'in sana verecek sende onun verdiklerinden razı olacaksın...”

[\[113\]](#). Müslim, Fedâilu's-Sahabe, 70.

– Ya Resulallah! Bak işte Hatice geliyor. Yine Sana yemek getiriyor. O Sana geldiğinde, ona Rabb'inden ve benden selam söyle. Aynı zamanda onu, içinde ne gürültü, ne de yorgunluk olmayan Cennet'te, inciden bir köşkle müjdele.

[114]. A. H. Cuma, *Nisâu Ehl-i Beyt*, 85.

Âlimler, annemizin verdiği bu cevaba hayran kalmışlar, onun daha o günden Allah'ın (c.c.) Selam sıfatını bilmesini ve bu sıfatın ondan olduğunu idrak etmesini, annemizin engin bir anlayışa sahip olduğunun işareti saymışlardır.

[115]. İbn-i Manzûr, *Muhtasar*, 2:678.

– Bak Esmâ, Osman ve Rukiye'nin hazırlanıp gittiklerini söylüyor. Nefsim yedi kudreti altında olan Allah'a yemin ederim ki! O, İbrahim (a.s.) ve Lût'dan (a.s.) sonra ailesiyle birlikte hicret eden ilk kişidir, buyurarak annesi gibi bir ilki temsil eden kızı Rukiye ve eşi Hz. Osman'a taltifte bulundu. İnançları uğruna çıktıkları bu kutlu yolda dualarıyla onlara destek verdi.

[\[116\]](#). İbn-i Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, 47. Madde.

– Allah onları korusun. Osman, Lût Peygamber'den sonra eşi ile hicret eden ilk kişidir, buyurmuştu.

[117]. A. M. Tahmâz, *Seyyidetü Hatice*, 92.

“Şîb’de üç yıl boyunca kuşatma altında kaldık. Müşrikler yiyecek temin etme yollarımızın tamamını kestiler. Bizlerden biri yiyecek satın almak için çarşıya çıktığında, bir şey alamaz ve her zaman eli boş olarak geri dönerdi. Çünkü kimse ona bir şey satmazdı. Bu yüzden o zamanlar pek çok insan öldü.”

[118]. Makrîzî, *İmtâu'l-Esmâ'*, 4:387; Ebu Nu'aym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, 1:171.

O gün aramızdaki en mutlu kişi, bir hurma bulup da onu ağzına alıp akşama kadar emen kişiydi. Bugün ise orada bulunanlardan her biri, bir şehrin valiliğini yapıyor.”

[119]. Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 2:543.

Hişam b. Âmir birçok kez, gece ilerleyince üzerine alabildiği kadar çok yiyecek yüklediği bir deveyi Müslümanların kuşatma altında tutulduğu yerin yakınına getirir, deveyi o yöne çevirir, sonra ona vurarak Müslümanların yanına gitmesini sağlardı.

[120]. Taberî, *Tarih*, 321; İbn-i Seyyidü'n-Nâs, '*Uyûnu'l-Eser*, 1:149.
– Adam halasına yiyecek götürüyormuş. Vallahi aynı durumda olsaydım, ben de onun gibi yapardım, diyerek onu susturdu.

[\[121\]](#). İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6867. sahabe.

– Huzur içinde ve çocuklarla birlikte, buyurdu Efendisi.

[\[122\]](#). Şâmî, Sübülü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd, 2:571.

Ebu Tâlib'den sonra ikinci büyük dayanağını kaybeden Allah Resulü (a.s.m.), eşini Mekke'deki Hacûn Kabristanı'ndaki mekânına bizzat kendi mübarek elleriyle yerleştirdi. Yine toprakla üzerini o kapattı. O gün henüz cenaze namazı farz kılınmadığı için cenaze namazı kılınmadı.

[\[123\]](#). Heysemî, *Mecmau'z-Zavâid*, 9:223.

– Hayır... Hayır! İnci, yakut ve mercanlarla süslenmiş kamıştan, buyurarak Hz. Hatice'nin ahiretteki hâlini kızı Fatıma'ya anlattı...

[\[124\]](#). Rûm Suresi, 30:21.

“Size, kendi cinsinizden sükûna ermeniz için eşler yaratması, onlarla aranızda sevgi ve merhamet kılması, Onun varlığının işaretlerindendir” buyurur.

[\[125\]](#). İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6867. sahabe.

“Hz. Hatice, Allah Resulü'ne (a.s.m.) ilk olarak iman eden; onu tereddütsüz tasdik eden; Allah'ın Resulü'nü (a.s.m.) onunla desteklediği; ona gelen saldırılara karşı kendini siper eden; sıkılıp bunaldığı her zaman kendisine sığındığı kâmil bir hanımdı. O, Allah Resulü'nü (a.s.m.) teselli etmeyi, onu cesaretlendirip yükünü hafifletmeyi her zaman en güzel şekilde yerine getirmiştir.”

[\[126\]](#). İbnü'l-Esîr, 6867. sahabe.

“Hz. Hatice, Allah Resulü’nün (a.s.m.) kendisine sığınarak huzur bulduğu, İslam için Efendimizin güvenilir veziriydi.”

[\[127\]](#). İbn-i Hacer, *İsâbe*, 9011. sahabe.

“Hz. Hatice annemiz, peygamberlikten öncede sonrada, Allah Resulü’ne (a.s.m.) büyük bir saygı göstermiş, ona güvenerek sözlerini her zaman doğrulamıştır.”

[\[128\]](#). İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, 6867. sahabe.

– Bundan sonra asla onun hakkında olumsuz bir şey söylemeyeceğim, diye söz verdim.”

[\[129\]](#). A. H. Cuma, *Nisâu Ehli-Beyt*, 89.

– Bunu falanın evine götürün! Çünkü o, Hatice'nin arkadaşıydı, buyururdu.

[\[130\]](#). Müslim, Fedâîlu's-Sahabe, 75.

– Ben onun sevgisi ile nasiplendim, buyurdu.

[\[131\]](#). Müslim, 78.

– Aman Allah'ım! Herhalde bu gelen Hâle b. Huveylid'dir, demişti.

[\[132\]](#). A. M. Tahmâz, *Seyyidetü Hatice*, 118.
– Tabi Ya Resulallah!

[\[133\]](#). Ayrıntılı bilgi için bakınız “Hanım Sahabeler Ansiklopedisi”.

Onlar sahabe idi. Sahabe demek, daha telaffuz bile edilmeden arzu ve istekleri yerine getirme yarışına girmek demektir. Duyduklarını tevil ve yoruma tabi tutmadan, teslimiyet gösterirlerdi. Böylesine koşulsuz bir itaatin olduğu yerde gönüllerden gelen bir kabul mesele çözüldü ve Hz. Zeyneb’in esiri serbest bırakıldı. Ebu’l-Âs Kâinatın Efendisi’nin yanına çıkarıldı ve kulağına söylenenleri başını sallayarak kabullendi. Sonra da yanında Efendimizi mazilere götüren gerdanlık, eşini babasına göndereceğine dair verdiği sözün gönlüne düşürdüğü firak ateşi ile Mekke’nin yolunu tuttu.